

Partijsecretariaat: Bezuidenhoutseweg 195, 2594 AJ Den Haag,
telefoon: 070-858303

Laat ik beginnen met u allen namens het hoofdbestuur een goed 1981 toe te wensen. Dit jaar moet het dus wat D'66 betreft gebeuren. Eerst goede verkiezingsresultaten, daarna een geslaagde kabinetsformatie.

ONZE OPDRACHT

Voor die goede verkiezingsresultaten dienen wij ons allen in te zetten, de nieuwe en versterkte fractie straks zal zich bovenal hebben in te zetten voor het slagen van de formatie. Het februari-congres zal straks twee belangrijke middelen daartoe aanreiken, aan ons allen het verkiezingsprogramma en aan de fractie de strategie-resolutie. Het programma en de resolutie zijn door het hoofdbestuur in december van het vorig jaar in ontwerp openbaar gemaakt en de gedachtenwisselingen daarover kunnen in de partij starten.

Het ontwerp-programma is omvangrijk. Het is dan ook het resultaat van denk- en handwerk van velen met name de werkgroepen en de programmacommissie. Het hoofdbestuur is hen die veel tijd en moeite aan het totstandkomen van het ontwerp-verkiezingsprogramma gegeven hebben daarvoor bijzonder erkentelijk. Moge het congres van zijn recht tot wijziging van het ontwerp met wijsheid en met

door H. J. Zeevalking

mate gebruikmaken. De ontwerp-strategieresolutie is een gezamenlijk werkstuk van huidige kamerfracties en hoofdbestuur. Het is in de eerste plaats duidelijk bedoeld als signaal naar de kiezer dat D'66 regeringsverantwoordelijkheid ook in benarde tijden niet schuwt. Vervolgens wil het ontwerp aangeven dat wij een sterke voorkeur hebben voor een

kabinet dat op een brede basis stoelt zowel in de kamer als in de samenleving.

Tenslotte geeft de ontwerp-resolutie aan dat wij een voortzetting van de huidige regeringscoalitie versterkt met D'66 afwijzen.

Ik meen dat deze drie zaken aan duidelijkheid ten overstaan van de kiezer en de andere partijen in ons land weinig te wensen overlaat. Dat is dan in ieder geval de eerste belofte die we als democratische en open partij inlossen.

Uit de aard van de zaak is ook dit ontwerp vatbaar voor eventuele amendering door het congres. Een zodanige amendering zou in de hand gewerkt kunnen worden door de houding van anderen, maar ik hoop vurig dat het zover niet zal behoeven te komen.

Nederland heeft behoefte aan een stabiele, vooruitstrevende regeringsploeg. D'66 dient daartoe het vooruitzicht te openen. Het is onze opdracht voor het nieuwe jaar. ■

Uitnodiging

tot bijwoning van de 29ste
Algemene Ledenvergadering
op zaterdag 17 januari 1981
in schouwburg Kunstmin in
Dordrecht.

Tweede Congresdemocraat Dordrecht

Congresstukken zijn te vinden in het hart van deze democraat

Eerste Congresdemocraat Amersfoort

Congresstukken zijn te vinden in het hart van deze democraat

IN DIT NUMMER

Henri Goverde te gast	3
Partijgangers ten plattelande.	6
Congresagenda Dordrecht en congresstukken	9
Congresagenda Amersfoort en congresstukken	19

KANDIDAATSTELLING VOOR HET LIDMAATSCHAP VAN DE EERSTE KAMER DER STATEN GENERAAL

In verband met de wijziging van de Grondwet zal naar verwachting ook de Eerste Kamer der Staten Generaal worden ontbonden en zullen nagenoeg gelijk met de Tweede Kamer ook verkiezingen plaatsvinden voor de Eerste Kamer der Staten Generaal in mei 1981. Hieraan nemen de leden van de Provinciale Staten in alle provincies deel omdat de gehele Eerste Kamer opnieuw moet worden gekozen.

Hiertoe dient ook een nieuwe kandidatenlijst voor D'66 te worden samengesteld. Volgens het Huishoudelijk Reglement dient het Hoofdbestuur de kandidaatstelling te openen. Op grond hiervan worden met ingang van 1 oktober 1980 D'66-leden, die aan de in de Kieswet, de Statuten en het Huishoudelijk Reglement van D'66 genoemde eisen voldoen, in de gelegenheid gesteld zich kandidaat te stellen.

Kandidaten dienen zich aan te melden door het in tweevoud indienen van een ondertekend aanmeldings-

formulier. Eén exemplaar dient aangetekend te worden opgezonden aan de landelijke verkiezingscommissie van D'66, p.a. Kantoor Notaris L. J. J. M. van Meer, Postbus 30, 2670 AA Naaldwijk.

Het andere exemplaar moet gezonden worden naar het landelijk sekretariaat van D'66, Bezuidenhoutseweg 195, 2594 AJ Den Haag. Formulieren zijn op aanvraag verkrijgbaar bij het landelijk sekretariaat. De landelijke verkiezingscommissie zal de ontvangst van ingediende aanmeldingsformulieren schriftelijk bevestigen.

De kandidaatstelling sluit op 8 januari 1981 om 17.00 uur.

Namens het Hoofdbestuur:

Johan Hollemans,

vice-voorzitter organisatie

Namens de Landelijke Verkiezingscommissie:

Ernst Jansen, voorzitter

VACATURES IN HET DAGELIJKS BESTUUR

Op het verkiezingscongres in februari treden reglementair de volgende twee leden af:

Hein van Oorschot, vice-voorzitter politiek

Pim Pietersz, tweede penningmeester

Hein van Oorschot is reglementair niet meer verkiesbaar. Pim Pietersz stelt zich voor een tweede termijn niet meer herkiesbaar.

Nadere informatie over de taken van bovengenoemde DB-leden kan worden ingewonnen bij het landelijk sekretariaat, of worden ingewonnen bij de huidige functionarissen.

Kandidaatstelling dient te geschieden door middel van een ingevulde en ondertekende vragenlijst, die op verzoek door het landelijk sekretariaat wordt toegezonden.

De kandidaatstelling sluit op donderdag 15 januari 1981 om 17.00 uur.

Johan Hollemans
vice-voorzitter organisatie.

KANDIDAATSTELLING DAGELIJKS BESTUUR

Uitbreiding van het dagelijks bestuur

Op de ALV van 17 januari 1981 in Dordrecht zal het Hoofdbestuur een wijzigingsvoorstel op het Huishoudelijk Reglement indienen dat het mogelijk moet maken het Dagelijks Bestuur van de partij uit te breiden met een 2e Publiciteitscoördinator. Gezien de grote hoeveelheid werk die de huidige Publiciteitscoördinator (vooral in het licht van de komende Tweede Kamerverkiezingen) te verwerken krijgt is het belangrijk dat reeds op ons Verkiezingscongres in Amersfoort tot verkiezing kan worden overgegaan van een

2e Publiciteitscoördinator (m/v)
Nadere informatie over de taak van de publiciteitscoördinator kan worden ingewonnen bij het landelijk sekretariaat of bij Ad van Tiel, (tel. 02908-3233).

Kandidaatstelling dient te geschieden

den door middel van een ingevulde en ondertekende vragenlijst, die op verzoek door het landelijk sekretariaat wordt toegezonden.

De kandidaatstelling sluit op dinsdag 10 februari 1981 om 17.00 uur.

Wij verontschuldigen ons bij voorbaat voor deze minder fraaie procedure maar vragen daarvoor uw begrip.

Johan Hollemans

vice-voorzitter organisatie

d66 AKTIVITEITEN

Donderdag 20 januari 1981
10.30 uur: Adviesraad
Zaterdag 7 februari 1981
Ijzendaag, te Utrecht
10.00 uur: Uitsluit
Zaterdag 17 januari 1981
10.30 uur: ALV
Kandidaatstelling
Vrijdag 22 januari 1981
10.00 uur: ALV
Kandidaatstelling

De uitgave van de Democraat geschiedt onder verantwoordelijkheid van een door het Hoofdbestuur benoemde redactieraad die als volgt is samengesteld:

Piet van Baarsel, Mieke van Wageningen, Marie-Louise Tiesinga, Ad van Tiel, Stijn Verbeeck, Jan Goeijenbier.

Als secretaris is aan de redactieraad toegevoegd: Kitty Warburg. (wnd.)

Correspondentie, copy e.d. richten aan het redactiesecretariaat van:

De Democraat,
Bezuidenhoutseweg 195,
2594 AJ Den Haag.

Verantwoordelijkheid

De redactieraad draagt de eindverantwoordelijkheid voor inhoud en opname van publikaties in de Democraat. Het moet duidelijk zijn dat deze verantwoordelijkheid zich niet uitstrekt tot bijdragen van het Hoofdbestuur, fracties in vertegenwoordigende lichamen, het SWB-bestuur, het PSVI-bestuur, de Adviesraad en andere officiële partijorganen. Al deze bijdragen zijn als zodanig herkenbaar aan het rubriekshoofd.

Ook de inhoud van ingezonden brieven, die steeds de naam van de schrijver vermelden, valt buiten de verantwoordelijkheid van de redactieraad. Voorzover er enig misverstand omtrent de redactionele verantwoordelijkheid mocht dreigen, worden de titels van bijdragen die buiten die verantwoordelijkheid vallen, voorzien van een *

De Democraat

De Democraat wordt gratis toegezonden aan alle leden van D'66. Niet-leden kunnen zich abonneren voor f 25,— per jaar. Losse nummers zijn verkrijgbaar bij het sekretariaat voor f 3,— per stuk.

Wanneer verschijnt de Democraat?

De Democraat verschijnt 10 maal per jaar.

Democraat nr. 2 verschijnt 29-1-1981

Sluitingsdatum copy: 5-1-1981.

Advertentietarieven

1/1 pagina: f 600,—

1/2 pagina: f 350,—

1/3 pagina: f 300,—

1/4 pagina: f 240,—

1/6 pagina: f 180,—

Steunkleuren zijn mogelijk; meerprijs op aanvraag verkrijgbaar.

Contractprijzen op aanvraag verkrijgbaar.

Plaatsing van advertenties is mede onderworpen aan de goedkeuring van de redactie.

Oplage: 17.000

Druk en Lay-out:

Brouwer Offset BV/Utrecht

Partijsecretariaat
Bureau SWB D'66
Bureau PSVI D'66
Bezuidenhoutseweg 195
2594 AJ Den Haag
Telefoon: 070-858303

UITNODIGING

tot bijwoning van de 30ste Algemene Leden Vergadering op vrijdag 20 en zaterdag 21 februari 1981 in het Cultureel Centrum De Flint in Amersfoort.

Henri Goverde (1946) is wetenschappelijk medewerker bij de vakgroep planologie van de Katholieke Universiteit te Nijmegen.

Van 1975 tot en met 1980 voorzitter van de Vereniging tot Behoud van het IJsselmeer.

Thans lid van de RARO-commissie ad-hoc Markerwaard.

MARKERWAARD: PLANOLOGISCHE KERNVERGISSING

De politieke partij, die me de ruimte van deze gastkolom geeft, sprak zich al op 1-12-1979 te Amersfoort uit tegen de aanleg van de Markerwaard. Daarmee is deze zaak echter niet afgelopen.

Want sinds 5 september j.l. is officieel bekend dat de huidige regering de laatste IJsselmeerpolder wil laten maken. Het betreft hier een voorlopig regeringsstandpunt.

De bepaling van de toekomst van het IJsselmeer is een planologische kernbeslissing waarover in de komende kabinetsperiode een definitief besluit zal moeten worden genomen. Daarom zal de Markerwaard-kwestie in de aanstaande verkiezingsstrijd en kabinetsformatie mogelijk een belangrijke rol spelen.

Het verheugt me dan ook hier de gelegenheid te hebben om enige argumenten tegen deze inpoldering nogmaals te kunnen verwoorden.

Het Markermeer moet blijven! Omdat het water van dat meer niet gemist kan worden. En omdat landaanwinning in het Markermeer een slecht middel is voor het oplossen van een aantal belangrijke problemen op het oude land.

Het water van het Markermeer is de voornaamste paai-, kraam- en groeiplaats voor de zoetwatervissen en daarom bestaansvoorwaarde voor de visserij, waarin direct en indirect 1800 mensen hun werk vinden. Schoon zoetwater is de beste basis voor een gezonde drinkwaterbereiding, voor effectieve doorspoeling van polders en voor beregening van agrarische gronden in de provincies rond het IJsselmeer.

Het Markermeer is een natuurgebied van internationaal belang. Voor overwinterende watervogels is het zelfs het belangrijkste gebied van West-Europa. Beseft moet worden dat het Markermeer een eenheid vormt met de erom liggende natuurgebieden: Waterland, Naardermeer, Oostvaardersplassen, Zwarte Water en de Kuststrook Hoorn-Enkhuizen. Natuurlijk is het gebied van groot belang voor sportvisserij, zeilers en schippers van motorboten. Maar ook voor de Randstedelijke dagcreant die per auto of per fiets een „rondje Markermeer” maakt, aldus genietend van de

door Henri Goverde

TE GAST

weinig werkelijk open ruimte die er in ons land nog is.

Daarnaast heeft het gebied een intense cultuur-historische waarde voor Holland, een waarde die ook toeristisch wordt geëxploiteerd.

Het Markermeer is één van de laatste stille gebieden van Nederland. Tenslotte is dit waterareaal onmisbaar als essentieel onderdeel van de waterhuishouding van ons land.

Zoals bekend is de drink- en industriewatervoorziening steeds meer aangewezen op zoet oppervlaktewater. Want het grondwater wordt te snel verbruikt en tot overmaat van ramp blijkt dit water steeds vaker te zijn verontreinigd. Het IJsselmeer, inclusief het Markermeer, is één van de weinige zoetwatergebieden waar nog betrekkelijk schoon zoetwater op natuurlijke wijze kan worden gevormd. Niettemin wordt ook dit gebied door meerdere bronnen verontreinigd zodat genoemde

belangen die van goed zoetwater afhankelijk zijn nu reeds geschaad worden.

Wanneer men nu het waterareaal van het IJsselmeergebied nog eens gaat verkleinen met 41.000 ha dan worden onaanvaardbare wissels getrokken op de toekomstige watervoorziening.

De regering wenst kennelijk deze wissel te trekken. Want zij presenteert een nota waarvan de titel „de ontwikkeling van het Markerwaardgebied” alle vooroordelen van de beleidsvoorbereiders onmiddellijk demonstreert. De regering kan maar één ontwikkeling bedenken: „dé ...Markerwaard”! De regering toont slechts (en dan nog bedroevend matig onderbouwd) hoe mooi een polder kan worden. Zij weigert echter een grondige studie van het IJsselmeer te maken. Bij het beslissen pro-Markerwaard zal dus niet duidelijk zijn welke ontwikkelingsmogelijkheden van het watergebied verloren gaan. De genoemde nota is dus uiterst eenzijdig. Men gaat zelfs niet te ver wanneer men dit stuk een propaganda-nota noemt. Immers (een deel van de centrale) overheid, die dit eenzijdige stuk presenteert, is zelf direct partij bij de realisatie van de inpoldering.

In elk geval is zo een eerlijke afweging onmogelijk. Insprekers, RARO, politieke partijen en parlement mogen dit niet tolereren. De regering moet spoedig opdracht krijgen haar achterstallige huiswerk in te halen, opdat alsnog een reële keuze wordt voorgelegd.

De regering geeft evenmin aan welke ernstige problemen op het oude land alleen met of het best met een Markerwaard kunnen worden opgelost. Toch moeten de voorstanders van inpoldering langs deze weg de noodzaak van inpoldering aantonen. Zij hebben de bewijslast.

De noodzaak van landaanwinning kan echter niet worden bewezen door louter enige bestemmingsmogelijkheden in een nieuwe polder te schetsen. Zeker niet wanneer die bestemmingsuggesties worden gedaan los van financiële garanties voor het realiseren van de polder, los van een behoorlijke kosten-baten-analyse en los van prioriteitstelling inzake het vervullen van bepaalde bestemmingsclaims. Het op deze manier uitdelen van stukjes polder aan vele belangengroepen is een uiterst doorzichtige methode om oppositie tegen het plan in te dammen.

De bestemmingen uit de nota zijn óf niet serieus (luchthaven, militair oefenterrein) óf oneerlijk (werkgelegenheid, landbouw) óf overbodig (natuurbouw) óf voor de gelegenheid opgevoerd (woningbouw).

Werkgelegenheid is een zinnig argument, wanneer het produkt van het werk nuttig is. Het nut van de polder wordt echter niet aangetoond. Overigens biedt het gebied nu werk aan onder andere de vissers. De werkgelegenheid van de betrokken ambtenaren, vooral stedenbouwers (in Almere en tot voor kort Lelystad), hoeft niet verloren te gaan. Want hun deskundigheid is ook bij het opkrikken van de kwaliteit van de steden op het oude land zeer gewenst.

Door het huidige ruimtegebruik moet de landbouw bijna 200.000 ha cultuurgrond inleveren vóórdat de Markerwaard er kan zijn. Vierhonderd boeren kunnen in die

polder „gecompenseerd” worden. Dat terwijl het landbouwstructuurbeleid erop is gericht nog 60.000 agrarische werkers te doen afvloeien. De vraag naar compensatiegrond ontstaat vooral door overloopbeleid, wegenbouw en ruilverkaveling. Deze activiteiten liggen onder een spervuur van kritiek. Een ander ruimtelijk beleid zou dus veel eisen om compensatie kunnen vermijden. Tenslotte memoreer ik hoe belangrijk het waterareaal van het IJsselmeergebied voor de boeren is (zie hierboven). Vanzelfsprekend is er geen behoefte om een internationaal belangrijk natuurgebied tegen hoge kosten te veranderen in een veel kleiner andersoortig natuurgebied.

Als de Markerwaard de woningnood moet oplossen blijven we in elk geval nog eens 15 à 20 jaar met deze volksvijand zitten. Dat is onaanvaardbaar. Er moet nu tegen deze vijand gevochten worden en niet pas vanaf 1997.

Solidariteit met hen die lijden onder woningnood eist: nú bouwen daar waar nood is (dus vooral in de bestaande grote steden); in hoge dichtheden; voor hen die in nood zijn (vooral lager betaalde 1- en 2-persoonshuishoudens). Onderzoek toont aan dat dit op langere termijn ook de goedkoopste oplossing is omdat dan de bestaande infrastructuur ten volle wordt benut.

De woningnood moet in de jaren '80 worden opgelost. Dan is het probleem urgent. Wie na 1997 nog met groeiern in een Markerwaard komt, komt zéér veel te laat en zijn (ook nog dure) oplossing is dus niet gewenst.

Bovenstaande tegenargumenten, hoe compact ook geformuleerd, geven, hoop ik, voldoende aan dat een Markerwaard geen oplossing is voor wel degelijk bestaande problemen. De Markerwaard aanprijzen blijkt gelijk aan adverteren voor een fopspeen.

Het zou ook wel een wonder zijn als een éénmalige toevoeging van 410 km² (1% aan de bestaande voorraad) grond soelaas zou kunnen bieden voor het elk jaar weer extra gebruiken van 130 km² open ruimte.

In die omstandigheden betekent een Markerwaard slechts het geven van een broek met ruimere taille aan hun die moeten afslanken. Tegen zo'n slok-op gedrag valt eenvoudig niet op te polderen.

Wij menen dat Nederland en zijn bewoners meer gediend zijn met een ruimtelijk orde-ningsbeleid waarin minder kwistig met het bestaande grondareaal wordt omgesprongen. Een dergelijk beleid zou men kunnen voeren onder het motto: ruimte voor het water door orde op het land. ■

UIT DE FRAKTIES

VROUW EN ARBEID

door Suzanne Bischoff en
Pieter Hufen

2e KAMER

Van het pakket bezuinigingen heeft één onderdeel voor meer brieven zorgd dan alle andere onderdelen samen. De door de Regering voorgenomen stopzetting van de teruggaaf van de AOW-premie van de gehuwde werkende vrouw heeft de gemoederen in beweging gebracht.

De Regering rechtvaardigt deze maatregel door naar de situatie bij de invoering van de AOW te verwijzen. Wanneer toen een werknemer bv. 1% AOW-premie moest gaan betalen is daarvoor in het netto-loon 1% compensatie gegeven. De teruggave van de premie zou dan onterecht zijn. „Als men een hond wil slaan, kan men licht een stok vinden”, luidt een oud spreekwoord. Het lijkt op deze situatie van toepassing. De tevoren bepaalde bedoeling was op de „dubbele” inkomens te bezuinigen. De AOW-premie is ervoor gebruikt. Een rechtvaardiging was snel gevonden.

Deze maatregel heeft bezwaren, de twee belangrijkste worden hieronder opgesomd. Voor de gehuwde werkende vrouw die altijd de AOW-premie heeft gekregen komt de maatregel totaal onverwacht. Het loon is een eigen leven gaan leiden. Bij haar beslissing en de inbreng bij CAO-onderhandelingen heeft zij zich zeker niet gerealiseerd dat op het netto loon meer dan bij andere groepen gekort zou gaan worden. Een verlaging van de inkomsten van de gehuwde werkende vrouw kan in een aantal gevallen tot gevolg hebben dat de in-

komsten van de vrouw wegvallen tegen de onkosten voor kinderopvang en huishoudelijk werk. Dit terwijl aan haar recht op een individuele behandeling in de sociale verzekering nog niet tegemoet is gekomen. Genoeg hierover, de fractie zal zich in ieder geval verzetten en heeft zich voorlopig gesteund gezien door de aanneming van de motie-Terlouw. De SER heeft zich inmiddels in dezelfde zin uitgesproken. Vrouw en Arbeid zal centraal moeten staan in het emancipatieproces van de vrouw. Wanneer de vrouw éénmaal een met de man vergelijkbare positie in de beroepsbevolking heeft verworven zal de emancipatie op andere terreinen noodzakelijk sneller verlopen.

Om de voorwaarden waaronder deze positie verworven kan worden te creëren zullen er politieke keuzes gemaakt moeten worden.

Het beleidsprogramma emancipatie voor man en vrouw dat in Hoogeveen als eerste hoofdstuk definitief is vastgesteld biedt een goed uitgangspunt. De andere politieke partijen mogen hier een voorbeeld aan nemen. De meest belangrijke onderdelen van dit hoofdstuk zijn de individualisering in belastingen en sociale verzekeringen, de verdeling van de gelden ter bestrijding van de werkloosheid en de bevordering van deeltijdsarbeid. Over deze onderwerpen iets meer.

De individualisering van de sociale verzekering zal in Nederland voor december '84 in de wet moeten zijn vastgelegd. Nederland heeft zich hiertoe verplicht door de derde richtlijn van de EEG mede te ondertekenen. Het gevolg hiervan zal zijn dat alle vormen van kostwinnaarscriteria uit de sociale wetgeving wordt gehaald. De gehuwde werkende vrouw zal nu onafhankelijk van haar man de gelijke rechten en plichten krijgen. Het verschil met ongetrouwden zal eveneens verdwijnen.

In de fiscale sfeer zal individualisering ook doorgevoerd worden. De inkomsten van de vrouw zullen ook hier onafhankelijk van de echtgenoot behandeld moeten worden. Deze individualisering heeft bij sommigen de vrees doen ontstaan, zo bleek ook in Hoogeveen, dat het de inkomenspolitiek doorkruist. Dit is een reëel gevaar. Ik vind echter niet dat dan maar het principe van de individualisering moet worden losgelaten. Er zijn fiscale mogelijkheden om een inkomensbeleid te voeren voor dubbele inkomens, maar dan individueel. Geen inkomensbeleid door de vrouw weer te laten boeten dus!

Op het congres is een amendement aangenomen waarin wordt vastgesteld dat 50% van de gelden ter bestrijding van de werkloosheid wordt besteed aan werkloze

vrouwen. In 1979 was de doelstelling 33% van de arbeidsmarktgeelden uit te trekken voor vrouwen. De officiële cijfers die ten grondslag liggen aan de berekening van dit percentage werken ongunstig voor vrouwen. Zo wordt er alleen rekening gehouden met de geregistreerde werkloosheid en degenen die meer dan 25 uur willen werken. Wanneer we er vanuit gaan dat er meer vrouwen 3 dagen of minder willen werken dan mannen dan lijkt 50% een goede richtlijn. Om deze 50% ook werkelijk te realiseren zal het wel noodzakelijk zijn de maatregelen voor de her-, bij-, en omscholing beter toegankelijk voor vrouwen te maken. Bij de centra voor vakopleiding (volwassenen) zou dat kunnen gebeuren door richtlijnen te creëren voor sectoren waar vrouwen werk kunnen vinden. Er zou een richting automatisering kunnen komen om de werkloosheid die dreigt in de tekstverwerking a.g.v. de invoering van de chips enigszins de baas te kunnen. Bij de behandeling van het onderdeel emancipatie bij de begroting '80 heb ik daar toen een voorstel gedaan. Daarnaast moet gestreefd worden vrouwen te werven om zich tot bv. timmervrouw om te scholen.

Als laatste onderdeel de deeltijdarbeid. In het beleidsprogramma wordt een uitspraak gedaan waarin deeltijdarbeid t.a.v. promotiekansen, arbeidsvoorwaarden en rechtspositie gelijkgesteld aan voltijdarbeid zal moeten worden. Een verwezenlijking van deze doelstelling zal de positie van de deeltijdbanen uit de sfeer van de 2e-rangsbanen moeten halen. Voor vele vrouwen die vaak op deeltijdbanen zijn aangewezen zou dit een belangrijke stap betekenen. Al is op dit beleidsterrein een minder grote rol voor de overheid weggelegd. Zij kan zelf alleen de randvoorwaarden stellen en zelf als grootste werkgever van Nederland, het voorbeeld geven. Met deze onderdelen zijn elementen aangereikt om de vrouw een betere positie binnen de beroepsbevolking te verschaffen. Om te gaan werken is de drempel verlaagd omdat er meer en betere deeltijdbanen zijn. Als zij werkt heeft zij in fiscale en sociale wetgeving een met de man vergelijkbare positie. Mocht zij werkloos worden dan zijn er meer middelen om haar weer aan de slag te krijgen. Met deze korte termijn doeleinden als uitgangspunt worden lange termijn doeleinden zoals een kortere individuele werkweek en een arbeidsloos dichterbij gebracht. Tot zover het beleidsprogramma dat volgens mij, nogmaals, een goed uitgangspunt vormt om de positie van de vrouw in de beroepsbevolking te verstevigen. Met alleen een beleidsprogramma zijn we er niet. Er zal gestreefd moeten worden om steeds nieuwe emancipatie-bedreigende ontwikkelingen de kop in te drukken. Op het ogenblik, zo bleek al uit de inleiding, zijn de komende bezuinigingen een gevaar. Bovendien dreigt de vrouw uit traditioneel aan haar toegeschreven sectoren te worden verdreven. De invoering van de chips zal vele vrouwen uit de administratieve sector stoten en de eerste tekenen wijzen erop dat de roldoorbreking van mannen in vrouwenberoepen sneller verloopt dan omgekeerd. Dus veel meer verplegers maar nog niet zo veel timmervrouwen. De mannen lijken in deze sectoren sneller lei-

UIT DE FRAKTIES

dinggevende posities te verwerven. Voor de emancipatie van de vrouw bedreigende ontwikkelingen.

Met het beleidsprogramma is dan ook zeker niet het laatste woord over de emancipatie van de vrouw geschreven en gesproken. Een reden temeer om iedere „vrouw-gevoelige” D'66-er aan te sporen om zich

voor de emancipatie van de vrouw in te zetten. Wanneer zij dat zelf wil, moet de mogelijkheid er zijn uit de keuken weg te blijven of daar nog weg te komen. En dat zal nog moeite genoeg kosten! ■

RSV-ORDER AAN TAIWAN

door: Ernst Bakker

Toen Laurens Jan Brinkhorst vernam dat het RSV-concern onderhandelingen voerde met autoriteiten van Taiwan over de mogelijke levering van o.a. componenten van door kernenergie te voeden electriciteitscentrales, alsmede van onderzeeboten voor de Taiwanese marine, stelde hij daarover schriftelijke vragen aan de minister-president, de minister van Buitenlandse Zaken en de minister van Economische Zaken. Brinkhorst stelde in deze vragen dat deze levering niet alleen beoordeeld moet worden vanuit het oogpunt van de werkgelegenheid voor het Nederlandse bedrijfsleven, maar eveneens vanuit het oogpunt van een samenhangend buitenlands beleid.

Daarnaast plaatste Brinkhorst vraagtekens bij de gevolgen die levering van onderzeeboten voor de wapenbeheersing en ontspanning tussen Oost en West zou kunnen hebben. Het bezoek dat premier Van Agt onlangs aan de V.R. China bracht is in deze kwestie eveneens van belang. Van Agt had in zijn gevolg een aantal vertegenwoordigers van het Nederlandse bedrijfsleven, die in dit gigantische land contacten hebben gelegd. Contacten waaruit mogelijke orders voor de Nederlandse industrie kunnen voortkomen en die belangrijk voor onze werkgelegenheid zijn.

De boze reacties uit Peking op het voorstellen van de Nederlandse regering de benodigde exportvergunning aan RSV te geven illustreren dat eventuele levering van de duikboten en het civiele materieel ernstige gevolgen voor de voorzichtig opgebouwde verhoudingen tussen China (de volksrepubliek) en ons land kunnen hebben.

„Moeten we dan bang zijn voor China?” vragen de voorstanders van de duikbotenlevering; „we hebben immers geen enkele garantie dat de contacten met China tot grote orders voor ons bedrijfsleven zullen leiden?” D'66 vindt dat niet het belangrijk-

ste argument. Het gaat hier om kwesties als wapenbeheersing, non-proliferatie en het feit dat wij Taiwan niet eens diplomatiek erkennen. Velen vergeten of verdoezelen het; diplomatieke erkenning is immers een essentiële voorwaarde om met een land handel te kunnen drijven. Sinds de 12e november – Laurens Jan Brinkhorst stelde toen zijn vragen – is er het nodige veranderd in de meningsvorming van de voorstanders van leverantie. Goed, één krant is nog steeds vóór, maar de PvdA heeft haar mening totaal herzien; hetzelfde geldt voor bepaalde sectoren in de Nederlandse vakbeweging. Op het moment van schrijven van deze fractiebijdrage (16.12.80) zijn er 6 à 7 CDA-kamerleden tegen leverantie. Het is te hopen dat zij dit keer wel voet bij stuk hebben gehouden en tegen de motie die Laurens Jan Brinkhorst tegen levering indiene zullen hebben gestemd. ■

d66

Het is niet de eerste keer dat we de partijganger zoeken op het platteland. Ik denk aan mijn reis naar Zeeuws Vlaanderen om Jopie Boogerd op te zoeken. Er waren er meer. En als ze dan al eens niet in de stad, of in een wat grotere plaats woonden, dan waren ze toch door hun functie in de partij of door hun werk al weer van dat platteland losgeraakt of – zoals in het geval van Jopie Boogerd – strekte de politieke verantwoordelijkheid zich veel verder uit dan tot het handjevol mensen in de directe omgeving.

Daarom werd het tijd om eens te gaan zien hoe de partij zich op het platteland manifesteert. We kozen daarvoor Maartensdijk, gelegen halverwege Utrecht-Hilversum, met ongeveer 9000 inwoners, verdeeld over vier kernen, op een gebied van 4046 ha. Om aan te geven hoe plat het land is: De stad Utrecht heeft 240.000 inwoners in één kern op 5391 ha.

De kern Maartensdijk ligt in het midden en heeft behalve het gemeentehuis nog wat centrale voorzieningen zoals „De Vierstee,” een gemeenschapshuis dat ze daar met een eenvoudig woord „centrale accommodatie” noemen. De andere kernen zijn Hollandsche Rading, Groenekan en Westbroek. Van huis uit is ongeveer tweederde van de bevolking orthodox protestant. Dat weerspiegelt zich nog in de raad, hoewel veel forensen geleidelijk wat andere kleur brengen in het politieke leven. De dertien raadszetels zijn als volgt verdeeld:

5 CDA waarvan één wethouder
3 VVD waarvan één wethouder

2 SGP

2 PvdA

1 D'66.

De gemeente heeft een christelijke burgemeester.

De afdeling Maartensdijk van D'66 telt 39

PARTIJGANGERS TEN PLATTELANDE DE DEMOCRAAT IN GESPREK MET MAARTENSDIJK

door Stijn Verbeeck

leden, Loet Jansen is voorzitter, Roel Röhner secretaris. Te zijnen huize maken we dit portret, waaraan uiteraard ook het raadslid Lous de Raad meewerkt. Wie precies aan het woord is is in de tekst niet altijd duidelijk, maar dat vinden de drie ook niet belangrijk. Ze hadden trouwens liever een portret van een andere kleine afdeling gezien, dan hadden ze misschien wat kunnen vergelijken. Wie weet?

Een gemeente, vier dorpen

Lous de Raad zegt dat voor een goed begrip van de situatie die vier kernen erg belangrijk zijn. Ze hebben allemaal hun eigen gezicht, hun eigen problemen en een gezonde onderlinge rivaliteit. Dat is zó belangrijk, dat politieke partijen er voor zorgen dat in het plaatselijk bestuur en op de kieslijsten de vertegenwoordiging over de dorpen gespreid is. D'66-voorzitter Jansen woont in Hollandsche Rading, secretaris Röhner in Maartensdijk en raadslid De Raad in Westbroek. En ze zouden ook geen van drieën in een ander dorp willen wonen, verklaren ze om strijd.

Als die kernen zo belangrijk zijn, verbaas ik mij wel over het ontbreken van plaatselijke belangengroepen in de raad.

Die belangengroepen zijn er wel, en doen ook wel mee aan de raadsverkiezingen, maar zonder succes. En misschien is dat

wel gelukkig, want ze staan toch altijd voor de verdediging van een partieel belang. Het aardige is dat ze zich buiten de verkiezingstijd best met hun wensen bij de politieke partijen melden. En niet alleen daar. Als een soort buitenparlementaire oppositie dwars door alle partijen heen treden ze op tegen het (gebrek aan) beleid van B&W. De D'66-fractie heeft van die actiegroepen zelfs een beleidspunt gemaakt: aandacht voor groepen met afwijkende standpunten. Een groep uit Hollandsche Rading is naar het Binnenhof geweest om daar – met succes – te ageren tegen een door B&W voorgesteld woningbouwplan. Jongelui uit Westbroek, die zich in een bepaald project wat benadeeld voelden, kwamen, toen ze door de fractievoorzitter van het CDA wat afgescheept waren, bij D'66. Toen er een oplossing was gevonden, kwam de vraag naar belangstelling voor andere ideeën van D'66. En het antwoord: Ja, maar mijn schoonvader... En, zegt Roel Röhner, onze partij is nog te jong om er al van dat soort schoonvaders op na te houden, en hoopt natuurlijk zo jong te blijven. Daarmee zitten we meteen in het probleem van de traditie. Die is in zo'n kleine gemeente heel sterk. Je rekent op immigranten die daar wat verandering in kunnen brengen. Dat lukt ook wel, maar de winst van de ene D'66-zetel stond in 1978 tegenover het verlies van een PvdA-zetel. En zo kom je er natuurlijk niet. Je rekent ook op de jeugd, maar die blijkt voor een groot

deel toch weer traditioneel te stemmen. Schoonvader, zie je.

Soms met zijn allen

In de raad loopt de scheidslijn van de meningen dikwijls tussen CDA en SGP aan de ene, en VVD, PvdA, D'66 aan de andere kant. De VVD is redelijk progressief, de SGP zoals verwacht mag worden oerconservatief. De laatste zelfs zo erg dat ze enkele jaren geleden stemde tegen een voorstel om van Maartensdijk een Europese gemeente te maken (u weet wel: van het blauwe bordje) met als argument „dat wij niet voor niets 80 jaar tegen een vreemde (Europese) mogendheid hebben gestreden.” Waar het bloed der vaderen de grond nog doordrenkt gaat het niet aan de Europese gedachte uit te dragen. Dat deden de overige vier partijen in de raad in 1979 derhalve zonder de SGP. Samen stuurden PvdA, CDA, VVD en D'66 een oproep aan alle Maartensdijkers om hun stem voor Europa uit te brengen. Een uitnodiging voor een informatieavond met foldermateriaal van alle deelnemende partijen werd in een gezamenlijke actie huis aan huis bezorgd. Op die informatieavond in „De Vierstee” had elke partij zijn eigen stand, maar de partijen vormden samen een forum.

Hoe is D'66 in Maartensdijk begonnen? daarvoor wordt de geschiedenis van de afdeling tevoorschijn gehaald, geschreven bij gelegenheid van het tienjarig bestaan in 1979. Op 4 november 1969 namen acht democraten het initiatief tot de oprichting van een afdeling Maartensdijk. „Het merendeel der aanwezigen voelt niets voor een samengaan met een andere partij,” staat er in de notulen van die dag. Openbaarheid van bestuur, streven naar openbaar onderwijs en sportaccommodatie waren de programmapunten van het eerste uur. Het eerste grote succes werden de raadsverkiezingen in 1970, waar de partij twee zetels won. Voorjaar 1971 aandacht voor milieubehoud. Op een door D'66 georganiseerde voorlichtingsavond over het milieu zijn alle politieke partijen (behalve de SGP) aanwezig. Voor de Kamerverkiezingen na de val van het kabinet Biesheuvel in 1972 komt Jan Terlouw (toen nog geen fractievoorzitter) naar Maartensdijk. Veel jongeren en vertegenwoordigers van alle partijen zijn aanwezig. Na de gemeenteraadsverkiezingen, waarbij we onze twee zetels verloren, „besloten we gezamenlijk in te slapen en betere tijden af te wachten.”

In 1976 liep ook in Maartensdijk de wekker af voor de vierde stroming. Op 10 oktober 1977 bestond de afdeling weer uit 13 leden. De groei verliep goed, zie de verkiezingsresultaten:

Kamer, mei 1977	7,7%
Staten, maart 1978	8,2%
Raad, mei 1978	11,3%
Europa, juni 1979	13,2%

de afdeling was heel actief. Ging plaatselijk congressen voorbereiden en stelde zelfs moties op, waarvan er één juist die congresvoorbereiding als onderwerp had. Zij werd door de regio overgenomen, door het hoofdbestuur gesteund en leidde – aangenomen door het congres – mede tot het ontstaan van de commissie Zeevalking.

Maartensdijk wacht met spanning op voorstellen van die kant.

Isolement

Je zit, zegt Loet Jansen, toch redelijk geïsoleerd hier. Je gaat eens naar een regiovergadering, je leest de Democraat, maar dan heb je het gehad. Ja, de krant is er ook nog, maar die is wat berichten over D'66 betreft niet zó betrouwbaar, zoals in de afgelopen weken weer eens is gebleken. Je kunt natuurlijk als individuele leden deelnemen in landelijke werkgroepen, maar het is in de partij toch duidelijk een minderheid die zo functioneert. De meerderheid zit aan de basis en wacht de Democraat af. Praat dan – in het gunstigste geval – in de afdeling over de voorstellen van het hoofdbestuur, maar heeft allerminst het gevoel een consistente bijdrage aan de besluitvorming te kunnen leveren. Moties en amendementen van anderen ziet hij pas tijdens het congres in het congresboek. Als hij zich op de sprekerslijst plaatst kan hij over een hoofdstuk als zodanig nog iets zeggen, maar met de indiener van een amendement in discussie gaan is er niet bij. Als er werkelijk iets op het spel staat, merkt Lous de Raad op, dan komt de partij tóch wel en laat massaal horen wat ze er van denkt. Ik vond Utrecht een manifestatie.

Maar als je daar zit, zegt Loet Jansen, en je moet misschien wel honderd keer stemmen, heb je dan alles wel overwogen en doordacht elke keer? Ik betwijfel het.

Wat zijn dan jullie voorstellen ter verbetering van de besluitvorming in de partij?

In ieder geval een langere voorbereidings-tijd. Meer kans om kennis te nemen van elkaars moties en amendementen, onderlinge discussie vooraf, gestructureerd maar ook ongestructureerd. Allemaal

punten die de commissie Zeevalking straks wellicht gaat voorstellen. Met als resultaat: betere voorbereiding van de congressen. Meer leden, ook zij die niet naar een congres komen, die beter op de hoogte zijn dan nu, van wat er speelt. En die niet alleen achteraf in wat verslagen in de Democraat moeten lezen waarover en hoe er besloten is, zonder overigens nog de overwegingen te kennen.

Maartensdijk denkt dat dit gevoel van isolément in veel kleine afdelingen, en misschien ook wel in grote leeft. Je kunt het in ieder geval niet afdoen met: dan moet je maar in een werkgroep gaan zitten. Daar is de partij te groot voor geworden.

Programma voor de basis

Maar dat staat gelukkig de activiteit aan de basis niet in de weg. Die activiteit is in kleinere gemeenten duidelijk anders dan in grotere.

Lous de Raad: In de eerst plaats heb je directe contacten. Mensen bellen je op: Heb je gezien dat die paaltjes daar kapot gereden zijn? De publieke tribune zit tijdens de raadsvergaderingen altijd vol en is op de hoogte.

Maar het apparaat werkt vrij traditioneel. De wethouders zijn geen fulltimers. De burgemeester is dus de enige die er altijd is en hij heeft ook de belangrijkste portefeuilles. B&W regelen alles, weten alles en doen alles. Mensen vragen ook advies aan B&W.

Ook een raadslid gaat daarheen voor zijn informatie. Soms worden je dan – omdat je raadslid bent – onder belofte van geheimhouding bepaalde dingen verteld. Daar heb je natuurlijk niets aan. Daarom is ons streven naar openbaarheid van bestuur ook een zwaar punt. Maar je kunt niet als nieuweling in de raad meteen alles overhoop halen. Veranderingen komen geleidelijk. De raad opent en sluit met gebed. Iedereen gaat dan staan. Alleen om niet te provoceren doe ik dat ook. Veel moet voorgekoekt worden via commissievergaderingen of in onderling overleg buiten de raad. Er wordt weinig met amendementen gewerkt, ook al omdat eenmaal ingenomen standpunten door CDA of SGP zelden verlaten worden. Vaak moet je maar afwachten wat B&W gaan doen. De wethouders zijn niet gekozen op een programma. Je weet niet wat hun beleid is, en er is niets vastgelegd. Je weet alleen hoe ze ongeveer denken. Aardig en vriendelijk word je ingepakt. De algemene teneur is: We werken samen aan het heil van de gemeente. Laten we vervelende dingen vermijden. Ethisch vergaderen is belangrijker dan het uitpraten van conflicten.

Zelf initiatief nemen

Nu, na twee jaar raadslidmaatschap, merken we dat bepaalde voorstellen van onze kant niet doorkomen. Daarom hebben we een tussentijdse balans gemaakt en zullen nu meer initiatieven gaan ontplooiën en zelf met voorstellen komen. Dat wordt heel spannend. Om een paar voorbeelden te noemen. Er spelen nog een aantal traditionele zaken die we willen doorbreken: – sommige commissies vergaderen nog in besloten zitting; – de raadsagenda wordt vlak vóór de vergadering gepubliceerd;

– op zondag is er geen sport, De Vierstee is dan gesloten.

Op een aantal andere terreinen willen we een duidelijker beleidsvisie van B&W, zodat we hen daarop kunnen volgen en eventueel aanspreken, zoals bijvoorbeeld:

– onderwijs

– publieke werken

– meerjarenplan woningbouw.

Er zijn ook al wel een aantal zaken gerealiseerd. De openbaarheid van vergaderingen is een duidelijk winstpunt. En nu we duidelijk geaccepteerd zijn in de raad, kunnen we geleidelijk aan méér doen. Verschillende leden in de kernen worden nu ook op hun D'66-zijn door anderen aangesproken. Met de toevoeging: Je geeft het wel door hè!

Onze grootste toeverlaat bij de realisering van onze plannen is de D'66-steunfractie. Nou is dat binnen de partij niets bijzonders, want haast al onze fracties hebben een steunfractie, soms als restant uit de moeilijke dagen, soms ook pas daarna ingesteld. Maar andere partijen hebben dat niet. Te pas en te onpas hoor je Lous de Raad dan ook in de raad van Maartensdijk zeggen: „De steunfractie van D'66 heeft voor mij uitgezocht...” en dan zie je de rest kijken. De VVD-wethouder zei laatst: „Ja, bij jullie zijn ze natuurlijk nog allemaal heel actief hè?” En Lous, heel verontwaardigd: „Nóg? Wij blijven actief.”

Morgen en overmorgen

Dat is overigens de grote opgave voor morgen: Actief blijven met die paar mensen die je hebt.

Roel Röhner: Straks zijn de reglementaire vier jaren voor het hele bestuur voorbij en wat dan? De nieuwe aanwas is weinig geïnteresseerd in een durende verantwoordelijkheid. Er is veel bereidheid voor incidentele klussen voor fractie of afdeling, maar de groep is te klein.

Het is goed dat je weinig traditionele kiezers hebt zoals de confessionele partijen, maar bewuste kiezers moeten eerst bewust gemaakt worden. Je kunt dat alleen maar doen door duidelijk te maken wat je tot nu toe gedaan hebt en wat je nog van plan bent te doen. Daar is die tussentijdse balans zeer geschikt voor. In de linkerkolom staan de punten uit ons verkiezingsprogramma 1978, in de middenkolom staat wat er van is gerealiseerd in Maartensdijk tussen 1978 en 1980 en rechts vind je wat er de komende anderhalf jaar nog moet gebeuren. Zo'n tussentijdse balans maakt sommigen verrassend duidelijk dat wij een echt programma hebben en daarop ook aanspreekbaar zijn. Dat maakt het ons gemakkelijk te wijzen op een gebrek aan geformuleerd beleid bij sommige anderen.

Als we écht veranderingen willen realiseren in het politieke gedrag in Maartensdijk dan is het nodig dat de zittende meerderheid verslagen wordt. Het scheelt maar één zetel. De moeite waard om er in 1982 voor te knokken. De wapens daarvoor worden nu gemaakt.

Tot zover de smidse in Maartensdijk. ■

CO PATIST EXIT

Sinds augustus 1980 funktioneerde Co Patist op het secretariaat van de partij als stafmedewerker publiciteit en organisatie. Tot het moment waarop Jan Goeijenbier als fractievoorzitter in dienst trad, deed Co een gedeelte van dat werk er nog bij. Het was de baan die hij vanaf medio 1978 vervulde, sinds Ernst Bakker na de raadsverkiezingen van dat jaar een gedeelte van zijn tijd had te besteden aan de Amsterdamse raad.

Co heeft intussen begrepen dat een functie in de praktische journalistiek hem beter ligt dan het werk dat hij voor de partij deed, zeker wanneer dat begint te lijken op een dubbelfunctie, waarbij secretariaat én perspubliciteit beurtelings té hard aan je trekken.

Dat daarbij niet alles verlopen is zoals iedereen eigenlijk had gewild, ligt tamelijk voor de hand.

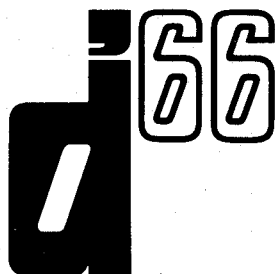
De redactie van Democraat, met wie Co twee-en-een-half jaar heeft gewerkt, waarvan de laatste drie nummers als redactiesecretaris, heeft er duidelijk behoefte aan Co te danken voor zijn activiteiten.

Redactie ■

Advertentie

DICK TOMMEL

'Ik behoor tot diegenen, die gemerkt heeft, dat alleen via politieke kanalen maatschappelijke veranderingen kunnen worden doorgevoerd, en dan alleen nog maar wanneer vakmanschap, maatschappelijke betrokkenheid en groot enthousiasme dat niet te snel getemperd wordt door tegenslagen en een royale mate van vasthoudendheid en creativiteit daaraan ten grondslag liggen. Om die maatschappelijke veranderingen te kunnen realiseren moeten we niet schromen nieuwe initiatieven te ontplooien, die hun kracht ontleenen aan de moed, het traditionele denken te doorbreken, bij het uitzetten van een nieuwe progressieve koers. Daarbij moet de mondigheid van ieder mens op alle niveaus benadrukt worden, alsmede het streven naar gerechtigheid en menselijke waardigheid. Alleen dan ligt de werkelijke opbouw van een nieuwe wereld binnen handbereik.'

niet alleen een

REDELIJK ALTERNATIEF

maar ook een

NIEUW INITIATIEF

Deze advertentie kwam tot stand buiten medeweten van de kandidaat en werd betaald door een aantal sympathisanten.

Presentatie Tweede Kamerkandidaten

Tijdens dit congres zullen de kandidaten voor de Tweede Kamer, die uit de eerste ronde bij de eerste 40 zijn geëindigd, aan een spervuur van vragen worden onderworpen.

De vragen zullen worden gesteld door een aantal D'66-ers, die zelf door de politieke wol geleverd zijn.

Door de wijze waarop de kandidaten de vragen zullen beantwoorden, moet het voor u niet moeilijk zijn op verantwoorde wijze uw stembiljet voor de tweede ronde in te vullen.

Agenda

Voor de 29ste Algemene Ledenvergadering van de politieke partij Democraten '66 op 17 januari in de Schouwburg Kunstmin te Dordrecht.

- 10.30 uur
1. Opening door de partijvoorzitter en voorstellen congresleiding.
2. Benoeming notulen- en stemcommissie.
3. Toelichting op de stemprocedure.
- 10.40 uur
4. Voorstellen wijziging huishoudelijk reglement TCD 1
- 11.10 uur
5. Presentatie kandidaten tweede kamer.
- 11.40 uur
6. Bespreking van de overgebleven amendementen op het beleidsprogramma Vrede en Veiligheid ECD 2.
- 12.10 uur
7. Presentatie kandidaten tweede kamer.
- 12.45 uur
8. Lunch.
- 13.45 uur
9. Bespreking van amendementen betrekking hebbend op het beleidsprogramma tertiair en quartair onderwijs. Moties op het beleidsprogramma onderwijs. ECD 3 en TCD 2.
- 14.45 uur
10. Presentatie kandidaten tweede kamer.
- 15.15 uur
11. Toespraak fractievoorzitter Europees Parlement
- 16.00 uur
12. Sluiting door de partijvoorzitter.

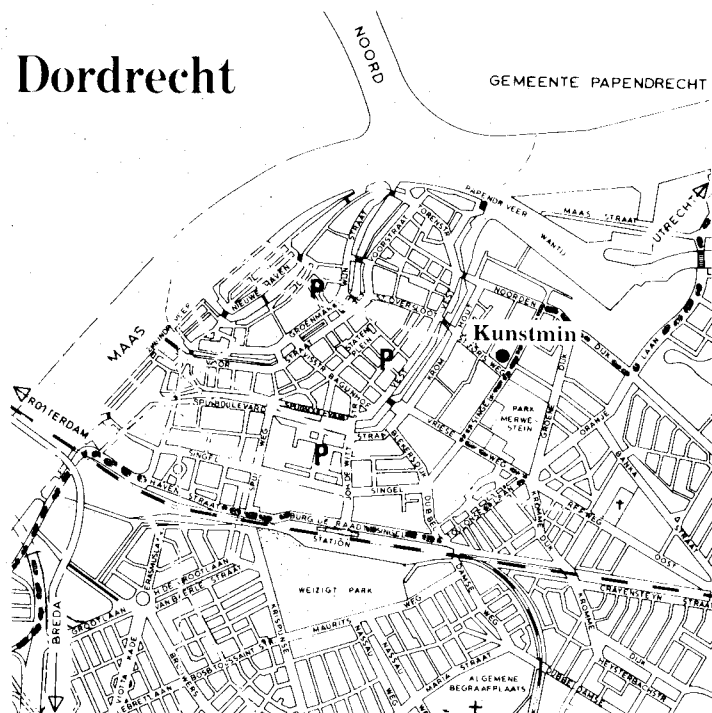
Toelichting op de agenda voor de 29e ALV te Dordrecht

Het congresreglement is reeds gepubliceerd in de Eerste Congres-Democraat (blz. 11 Democraat 9/80). Zoals daarin reeds is vastgesteld kunnen geen moties en amendementen op agendapunt 6 meer worden ingediend. Dit is ook niet meer mogelijk op de reeds op de ALV in Hoogeveen geamendeerde paragrafen 1 t/m 11 en 13 van het Hoofdstuk Onderwijs. Alleen paragraaf 12 van het hoofdstuk Onderwijs (punt 9 van de agenda) is nog amendeerbaar, evenals de voorstellen met betrek-

king tot wijziging van het Huishoudelijk Reglement (punt 4 van de agenda).

Moties en amendementen welke op het bovenstaande betrekking hebben kunnen worden ingediend uiterlijk tot dinsdag 13 januari 1981 om 12.00 uur op het landelijk secretariaat. Deze moties en amendementen dienen door tenminste vijf leden van D'66 ondertekend te zijn en zullen in het Congresboek worden gepubliceerd.

Dordrecht

Congresmededelingen

Toegangsprijs

Het Hoofdbestuur heeft besloten ook deze keer de toegangsprijs voor dit ééndagscongres te bepalen op f 10,- per persoon.

Crèche

Uw kinderen kunt u meebrengen. Een aantal vriendelijke mensen willen graag die dag de zorg van uw kind(eren) overnemen. Wel een vriendelijk verzoek aan de ouder(s): ga zo nu en dan eens even in de crèche kijken of uw nageslacht misschien ook honger of dorst heeft of even aan u kwijt wil dat hij/zij het erg naar de zin heeft in de crèche.

Stemrecht

Op Algemene Ledenvergaderingen van D'66 hebben alle leden van D'66 stemrecht, mits zij aan hun contributieverplichtingen hebben voldaan. Volgens artikel 4, lid 1 van het Huishoudelijk Reglement dient de contributie voldaan te zijn op 1 april van het lopende jaar. U bent dus nog niet verplicht om uw contributie over 1981 nu al te betalen (hoewel wij spoedige overmaking via de reeds toegezonden acceptgirokaarten zeer op prijs stellen), maar wel uw contributie over 1980. BRENG DUS UW LIDMAATSCHAPSKAART 1980 (die met de xxxxxx) MEE of UW BETALINGSBEWIJS (giro- of

bankoverschrijving). De leden die nog maar kort lid zijn raden wij aan NU uw contributie 1981 over te maken en het bewijs daarvan mee te nemen naar het congres. Het is administratief nl. niet mogelijk om nog vóór 17 januari 1981 de lidmaatschapskaarten aan die leden toe te zenden.

Alleen leden die hun lidmaatschapskaart 1980 of een betalingsbewijs 1980 of 1981 kunnen tonen, ontvangen op het congres een stemkaart.

Dit lijkt misschien een enigszins bureaucratische maatregel, maar wanneer u bedenkt, dat het onmogelijk is om in korte tijd de ledenadministratie van circa 16.000 leden te raadplegen, kunt u ongetwijfeld begrip voor deze maatregel opbrengen.

Vervoer

In deze Democraat is een reductiebon van de Nederlandse Spoorwegen bijgesloten, waarmee u met 20% reductie een treinkaartje naar Dordrecht kunt kopen. MAAK ER GEBRUIK VAN. D'66 wil het openbaar vervoer bevorderen; laten we dit niet alleen op papier beleiden maar het ook in de praktijk brengen.

Hoe de Kunstmin te bereiken?

Vanaf het station rijdt buslijn 3 (richting gemeenteziekenhuis); deze bus

stopt vóór Schouwburg Kunstmin. Vanaf het station is het een kwartier lopen. Komend uit het station de straat oversteken, de eerste straat rechts, Singel, deze aflopen tot u aan de linkerkant de Schouwburg ziet liggen aan de St. Jorisweg. Mocht u toch de auto nemen, dan hopen wij met onderstaand kaartje de route duidelijk te maken.

Gehandicapten

Ditmaal is het ons gelukt een congresruimte te vinden waarin onze leden die minder goed ter been zijn zonder problemen in de congresruimte kunnen komen.

Rectificatie op Congresstuk ECD 2

(blz. 13 van Eerste Congresdemocraat 9-80); betreft Vrede en Veiligheid.

De amendementen, opgenomen in de tweede kolom, de nrs.: 1610 – 1606 – 1607 – 1608 – 1609 – 1603 – 1604 zijn inmiddels óf ingetrokken óf overgenomen.

Rectificatie op Congresstuk ECD 3

(blz. 13 en 14 van Eerste Congresdemocraat 9-80); betreft Onderwijs. **Motie 10** moet worden: motie 11, waarbij in de 1e overweging moet

worden ingevuld in de tweede regel: nr. 10).

Motie 11 moet worden: motie 10, waarbij in de laatste alinea: verzoekt het Hoofdbestuur etc. moet worden ingevuld (zoals die door een motie nr. 10) etc.

Rectificatie op Congresstuk ECD 3

(blz. 15 van Eerste Congresdemocraat 9-80), betreft Onderwijs.

Amendement 191

Indieners: Wilbers e.a.

Woordvoerder:

Onderwerp: Onderwijs

Betreft: hetgeen vermeld staat te lezen als volgt: par. 12.3. 1e alinea (pag. 16, 4e kolom le Congresdemocraat) vervangen door: „Na de tertiaire fase kan, op grond van gebleken capaciteiten volgens vastgestelde normen, toegang worden verkregen tot het quartaire onderwijs.” 3e alinea (pag. 17, 1e kolom, le Congresdemocraat): vanaf de zin: „het is echter niet langer zinvol... tot... tertiair onderwijs” schrappen. ■

Wijziging Huishoudelijk Reglement

Congresstuk TCD 1

Inleiding

Op de 28e ALV van 1 november 1980 is het eerste gedeelte (art. 102 t/m 111) van hoofdstuk IX – Kandidaatstelling voor vertegenwoordigende lichamen – gewijzigd. Bij de indiening van dit voorstel werd reeds aangekondigd dat in het voorjaar 1981 een aanvullend wijzigingsvoorstel zou worden ingediend. Bovendien is het inmiddels noodzakelijk gebleken ook nog enkele andere wijzigingen voor te stellen. Onderstaand treft u een voorstel tot wijziging van het Huishoudelijk Reglement aan, dat als volgt is gesplitst:

A. Hoofdstuk IX – Kandidaatstelling voor vertegenwoordigende lichamen – Provinciale Staten, Gemeenteraden en Overige Openbare lichamen (art. 112 e.v.) – Herziene tekst.

B. Hoofdstuk IX – Kandidaatstelling voor vertegenwoordigende lichamen (art. 102 t/m 111) – Enkele aanvullende wijzigingsvoorstellen

C. Hoofdstuk III – Hoofdbestuur – Enkele aanvullende wijzigingsvoorstellen m.b.t. Dagelijks Bestuur

A. Voorstel tot wijziging van Hoofdstuk XI – Kandidaatstelling voor vertegenwoordigende lichamen (art. 112 e.v.)

Toelichting

De momenteel geldende tekst bevat de artikelen 112 t/m 129, die van toepassing zijn op de kandidaatstelling voor de Provinciale Staten, Gemeenteraden en gekozen vertegenwoordigende raden bij overige openbare lichamen. De bepalingen zijn deels van toepassing op de kandidaatstelling voor drie lichamen en deels op een van deze organen. Bovendien is de tekst soms niet geheel duidelijk en slecht gestructureerd. Voorts zijn er geen duidelijke termijnen opgenomen, zodat de procedure moeilijk loopt en nauwelijks te coördineren valt.

Tenslotte is het noodzakelijk de tekst aan te passen aan de inmiddels gewijzigde artikelen 102 t/m 104 uit het gedeelte Algemeen van dit hoofdstuk. Omdat door de herstructurering van dit hoofdstuk een artikelsgewijze vergelijking tussen oude en nieuwe tekst niet mogelijk is en de geldende tekst van het oorspronkelijke hoofdstuk in Democraat 6/80 en de gewijzigde tekst van art. 102 t/m 111 in Democraat 9/80 is opgenomen, is in dit voorstel alleen de voorgestelde tekst opgenomen.

Provinciale staten

- Art. 112.**
1. Voor de kandidaatstelling voor de Provinciale Staten gelden naast de algemene artikelen 102 t/m 104 een aantal speciale bepalingen, die in de artikelen 112 t/m 117 zijn opgenomen.
 2. De samenstelling van de kandidatenlijsten geschiedt via een provinciale schriftelijke poststemming voor alle in de provincie woonachtige leden.
 3. De lijst-aanvoerder kan ofwel worden gekozen door de ARV, die het provinciaal verkiezingsprogramma vaststelt, volgens bijlage C van dit reglement, ofwel worden gekozen d.m.v. de

Art. 113.

schriftelijke poststemming. De ARV dient voordat de kandidaatstelling wordt gesloten te beslissen welke methode voor de verkiezing van de lijst-aanvoerder wordt gevolgd.

1. In overleg met de Landelijke Verkiezingscommissie benoemt het hoofdbestuur uiterlijk elf maanden voor de verkiezingen van de Provinciale Staten voor iedere provincie een provinciale verkiezingscommissie. Het betrokken regiobestuur dient uiterlijk een maand tevoren een voordracht voor de samenstelling van de commissie in bij het hoofdbestuur.
2. De provinciale verkiezingscommissie heeft tot taak op onpartijdige wijze de goede voortgang van de kandidaatstellingsprocedure voor de verkiezingen van de Provinciale Staten volgens de bepalingen van dit reglement te bewerkstelligen.
3. De provinciale verkiezingscommissie draagt tevens zorg voor de indiening van de overeenkomstig dit reglement samengestelde kandidatenlijsten op de wijze als door de Kieswet voorgeschreven. De commissie kan zich voor deze taak laten assisteren door een aantal door haar aan te wijzen D'66-leden.
4. De provinciale verkiezingscommissies volgen bij de uitvoering van hun taak de aanwijzingen van de landelijke verkiezingscommissie.
5. Een provinciale verkiezingscommissie bestaat uit tenminste vijf in de betreffende provincie woonachtige leden, die voor de tijd van een jaar worden benoemd.
6. Leden van het hoofdbestuur, het regiobestuur en de landelijke verkiezingscommissie kunnen geen deel uitmaken van een provinciale verkiezingscommissie.
7. Een lid van de provinciale verkiezingscommissie kan niet als kandidaat worden aangemeld. Zodra een lid zich kandidaat stelt, treedt betrokkene onmiddellijk af als lid van de provinciale verkiezingscommissie en stelt het hoofdbestuur hiervan schriftelijk in kennis.
8. Bij tussentijdse vacatures benoemt het hoofdbestuur conform lid 1 een ander lid.

Art. 114.

1. Aanmelding van kandidaten dient te geschieden conform art. 103 van dit reglement.
2. Kandidaten dienen zich bij hun aanmelding tevens bereid te verklaren om bij verkiezingen van de Eerste Kamer der Staten-Generaal de schriftelijke richtlijnen van de landelijke verkiezingscommissie bij het uitbrengen van hun stem in acht te nemen.
3. De aanmeldingstermijn voor de kandidaatstelling begint minstens acht maanden voor de datum van indiening van de kandidatenlijsten ingevolge de Kieswet en sluit vijf maanden voor diezelfde da-

tum.

4. De provinciale verkiezingscommissie maakt het aanmeldingsadres gelijktijdig bekend.
5. Indien de provinciale verkiezingscommissie conform art. 103, lid 2, een aanmelding als kandidaat niet geldig heeft verklaard, zendt de commissie onverwijld een afschrift van dit bericht aan de landelijke verkiezingscommissie, die bij twijfel omtrent de juistheid van de genomen beslissing overleg pleegt met de provinciale verkiezingscommissie.
6. Binnen twee weken na de sluiting van de kandidaatstelling zendt de provinciale verkiezingscommissie een overzicht van alle goedgekeurde kandidaten aan de landelijke verkiezingscommissie en het hoofdbestuur.

Art. 115.

1. Binnen vier weken na sluiting van de kandidaatstelling zendt de provinciale verkiezingscommissie in overleg met de landelijke verkiezingscommissie aan alle in de provincie woonachtige stemgerechtigde leden een opgave in alfabetische volgorde beginnende met een door loting verkregen letter, van alle kandidaten voor de betreffende provincie. Alle door de kandidaten verstrekte gegevens worden in deze opgave opgenomen, alsmede indien de kandidaat zulks wenst, een persoonlijke toelichting van ten hoogste 300 woorden.
2. Bij de opgave van de kandidaten wordt tevens een stembiljet toegezonden, waarop de sluitingsdatum van de schriftelijke stemming en het inzendingsadres worden vermeld.
3. Tevens verstrekt de provinciale verkiezingscommissie een overzicht van de te houden presentatievergaderingen.
4. Nadat de opgave van kandidaten en de stembiljetten zijn verzonden, worden tot uiterlijk drie maanden voor de datum van indiening van de kandidatenlijst ingevolge de Kieswet een of meer presentatievergaderingen gehouden. Zittende fractieleden zijn behoudens overmacht gehouden hun kandidatuur persoonlijk te verdedigen.

Art. 116.

1. De uitslagbepaling van de schriftelijke stemming geschiedt door de provinciale verkiezingscommissie en dient alvorens gepubliceerd te worden door de landelijke verkiezingscommissie te worden goedgekeurd.
2. Bij het bepalen van de uitslag van de stemming worden slechts die stembiljetten in aanmerking genomen die voor de sluitingsdatum zijn ontvangen. Deze datum mag niet eerder zijn dan een week na de laatste presentatievergadering in de betrokken provincie.
3. De landelijke verkiezingscommissie bepaalt een sluitingsdatum, die voor alle provincies gelijk is.
4. Op basis van de tijdig ingeleverde stembiljetten wordt de voorlopige ranglijst van kandidaten opgemaakt overeenkomstig de bepalingen van bijlage A van dit reglement. Een verslag van deze uitslagbepaling wordt binnen twee weken na de sluitingsdatum toegezonden aan de landelijke verkiezingscommissie.

Art. 117.

1. Na goedkeuring van de uitslagbepaling stelt de landelijke verkiezingscommissie de voorlopige kandidatenlijst voor iedere provincie vast.
2. Wanneer het de landelijke verkiezingscommissie blijkt dat de uitslag van de stemming niet juist is bepaald, corrigeert zij na overleg met de provinciale verkiezingscommissie de uitslag en stelt het hoofdbestuur hiervan in kennis.
3. Vervolgens maakt de landelijke verkiezingscommissie de uitslag bekend aan de kandidaten, de provinciale verkiezingscommissie en het regiobestuur.
4. Indien de lijst aanvoerder door de ARV wordt gekozen, verzoekt de provinciale verkiezingscommissie aan de kandidaten uiterlijk 2 x 24 uur voor de betreffende ARV aan de commissie te berichten of zij tevens kandidaat willen zijn voor de verkiezing van de lijst aanvoerder. Het regiobe-

stuur maakt uiterlijk bij de aanvang van de ARV de uitslag van de schriftelijke stemming bekend en meldt tevens welke kandidaten zich verkiesbaar stellen als lijst aanvoerder.

5. De eventueel door de ARV gekozen lijst aanvoerder wordt door de provinciale verkiezingscommissie, ook indien hij of zij bij de schriftelijke stemming niet de eerste plaats heeft behaald, als nummer één op de kandidatenlijst geplaatst.
6. Nadat de kandidatenlijst is vastgesteld legt de provinciale verkiezingscommissie deze lijst ter goedkeuring voor aan het hoofdbestuur dat advies ontvangt van de landelijke verkiezingscommissie.
7. Elke kandidatenlijst behoeft de goedkeuring van het hoofdbestuur om onder de naam Democraten '66 of D'66 te kunnen worden ingediend.
8. De goedkeuring kan alleen worden geweigerd indien niet aan de van toepassing zijnde bepalingen van dit reglement is voldaan of indien door indiening van de kandidatenlijst de partij in ernstige mate in diskrediet zou worden gebracht.
9. Na goedkeuring door het hoofdbestuur maakt de landelijke verkiezingscommissie de kandidatenlijst bekend aan de provinciale verkiezingscommissie en het regiobestuur en publiceert vervolgens zo spoedig mogelijk de definitieve lijsten.
10. De provinciale verkiezingscommissie draagt zorg voor de invulling van de benodigde formulieren en de tijdige indiening van de goedgekeurde kandidatenlijsten op de wijze als door de Kieswet is voorgeschreven.

Gemeenteraden

Art. 118.

1. Voor de kandidaatstelling voor de Gemeenteraden gelden naast de algemene artikelen 102 t/m 104 een aantal speciale bepalingen die in de artikelen 118 t/m 126 zijn opgenomen.
2. De samenstelling van de kandidatenlijsten geschiedt via een schriftelijke stemming, die ofwel per post ofwel tijdens een hiervoor belegde AAV gehouden wordt.
3. De lijst aanvoerder kan ofwel gekozen worden door de AAV, die het gemeentelijk verkiezingsprogramma vaststelt, volgens bijlage C van dit reglement ofwel d.m.v. de schriftelijke poststemming.

Art. 119.

1. Uiterlijk veertien maanden voor de verkiezingen van de Gemeenteraden belist de AAV of deelname aan deze verkiezingen gewenst is en op welke wijze de schriftelijke stemming en de verkiezing van de lijst aanvoerder zal geschieden.
2. Indien de AAV deelname gewenst en mogelijk acht meldt het afdelingsbestuur dit voornemen aan het (sub) regiobestuur en het hoofdbestuur. Hierbij vermeldt het afdelingsbestuur of het de bedoeling is zelfstandig of in combinatie met andere partijen deel te nemen, de omvang van de afdeling en de reeds lopende afdelingsactiviteiten op gemeentelijk terrein.
3. Indien van het (sub)regiobestuur een gunstig advies is ontvangen en het hoofdbestuur geen duidelijke bezwaren bekend zijn verleent het hoofdbestuur toestemming tot deelname. Deze beslissing wordt uiterlijk twaalf maanden voor de verkiezingen van de gemeenteraden genomen en aan het afdelingsbestuur bekend gemaakt.
4. Indien de ARV heeft besloten tot een federatieve regiostructuur vervullen de subregiobesturen de in deze artikelen vermelde taken van het regiobestuur.

Art. 120.

1. In overleg met de landelijke verkiezingscommissie benoemt het (sub)regiobestuur uiterlijk elf maanden voor de verkiezingen van de Gemeenteraden voor iedere gemeente, waarvoor toestemming tot deelname is gegeven, een afdelingsverkiezingscommissie. Het betrokken afdelingsbestuur dient uiterlijk een maand tevoren een voordracht voor de samenstelling van de commissie in bij het (sub) regiobestuur. Indien een afdeling uit meerdere

gemeenten bestaat, waarin aan de verkiezingen wordt deelgenomen, kan met één afdelingsverkiezingscommissie worden volstaan.

2. De afdelingsverkiezingscommissie heeft tot taak op onpartijdige wijze de goede voortgang van de kandidaatstellingsprocedure voor de verkiezingen van de gemeenteraden volgens de bepalingen van dit reglement te bewerkstelligen.
3. De afdelingsverkiezingscommissie draagt tevens zorg voor de indiening van de overeenkomstig dit reglement samengestelde kandidatenlijst op de wijze als door de Kieswet voorgeschreven.
4. De afdelingsverkiezingscommissies volgen bij de uitvoering van hun taak de aanwijzingen van de landelijke verkiezingscommissie, die zich bij de uitvoering van deze taak kan laten assisteren door enkele door de commissie schriftelijk te benoemen gedelegeerden.
5. Een afdelingsverkiezingscommissie bestaat uit tenminste drie in de betreffende afdeling woonachtige leden, die voor de tijd van een jaar worden benoemd.
6. Leden van het hoofdbestuur, het afdelingsbestuur en de landelijke verkiezingscommissie kunnen geen deel uitmaken van een afdelingsverkiezingscommissie.
7. Een lid van de afdelingsverkiezingscommissie kan niet als kandidaat worden aangemeld. Zodra een lid zich kandidaat stelt, treedt betrokkene onmiddellijk af als lid van de afdelingsverkiezingscommissie en stelt het (sub)regiobestuur hiervan schriftelijk in kennis.
8. Bij tussentijdse vacatures in afdelingsverkiezingscommissies benoemt het (sub)regiobestuur conform lid 1 een ander lid.

Art. 121.

1. Aanmelding van kandidaten dient te geschieden conform art. 103 van dit reglement.
2. Kandidaten dienen bij hun aanmelding ook te verklaren of zij lid zijn of zijn geweest van enige andere politieke partij of groepering die aan de verkiezingen van de gemeenteraad deelneemt of heeft deelgenomen. Tevens dienen zij zich bereid te verklaren de in art. 5, lid 3, van de Statuten opgenomen verplichting te aanvaarden.
3. Bij de aanmelding gelden de bepalingen opgenomen in art. 114, lid 3 t/m 6 op overeenkomstige wijze.

Art. 122

1. Binnen vier weken na sluiting van de kandidaatstelling zendt de afdelingsverkiezingscommissie aan alle in de gemeente woonachtige leden een opgave in alfabetische volgorde, beginnen met een door loting verkregen letter, van alle kandidaten voor de betreffende gemeente. Alle door de kandidaten verstrekte gegevens worden in deze opgave opgenomen alsmede indien de kandidaat zulks wenst een persoonlijke toelichting van ten hoogste 300 woorden.
2. Bij de opgave van kandidaten wordt tevens vermeld op welke wijze de schriftelijke stemming en de verkiezing van de lijstaanvoerder zal geschieden. Indien een schriftelijke poststemming wordt gehouden ontvangen de leden tevens een stembiljet, waarop de sluitingsdatum en een inzendingsadres worden vermeld.
3. Indien de schriftelijke stemming tijdens een AAV wordt gehouden wordt bij de opgave van kandidaten vermeld wanneer en waar deze vergadering wordt gehouden. Het tijdens deze AAV te gebruiken stembiljet kan worden meegezonden ofwel ter vergadering aan de stemgerechtigde leden worden uitgereikt.
4. Tevens verstrekt de afdelingsverkiezingscommissie een overzicht van de te houden presentatievergaderingen.
5. Nadat de opgave van kandidaten zijn verzonden worden tot uiterlijk vier maanden voor de datum van indiening van de kandidatenlijst ingevolge de Kieswet een of meer presentatievergaderingen gehouden. In iedere gemeente wordt minstens één presentatievergadering gehouden. Zittende frak-

tielen zijn behoudens overmacht gehouden hun kandidatuur persoonlijk te verdedigen.

6. Indien de schriftelijke stemming tijdens een AAV wordt gehouden mag deze AAV niet eerder dan een week na de laatste presentatievergadering worden gehouden.
7. Indien een afdeling meerdere gemeenten omvat zijn voor de samenstelling van de kandidatenlijst slechts in de betreffende gemeente woonachtige leden stemgerechtigd.

Art. 123.

1. De uitslagbepaling van de schriftelijke stemming geschiedt door de afdelingsverkiezingscommissie en dient alvorens gepubliceerd te worden door de landelijke verkiezingscommissie te worden goedgekeurd.
2. Bij het bepalen van de uitslag van de stemming worden slechts de stembiljetten in aanmerking genomen die voor de sluitingsdatum zijn ontvangen. Deze datum mag niet eerder zijn dan een week na de laatste presentatievergadering in de betrokken gemeente.
3. De landelijke verkiezingscommissie bepaalt de uiterste datum, waarop in alle afdelingen de schriftelijke stemmen moeten worden gesloten of de AVV's, waarop de stemming plaatsvindt, moeten worden gehouden.
4. Op basis van de tijdig ingeleverde stembiljetten wordt de voorlopige ranglijst van kandidaten opgemaakt overeenkomstig de bepalingen van bijlage A van dit reglement. Een verslag van deze uitslagbepaling wordt binnen twee weken na de sluitingsdatum toegezonden aan de landelijke verkiezingscommissie. Indien de stemming tijdens de AVV wordt gehouden kan een door de landelijke verkiezingscommissie aangewezen gedelegeerde een voorlopige goedkeuring verstrekken en zijn bevindingen aan het verslag van de uitslagbepaling toevoegen.

Art. 124.

1. Na goedkeuring van de uitslagbepaling stelt de landelijke verkiezingscommissie de voorlopige kandidatenlijst voor iedere gemeente vast.
2. Wanneer het de landelijke verkiezingscommissie blijkt dat de uitslag van de stemming niet juist is bepaald, corrigeert zij na overleg met de afdelingsverkiezingscommissie de uitslag en stelt het hoofdbestuur hiervan in kennis.
3. Vervolgens maakt de landelijke verkiezingscommissie de uitslag bekend aan de afdelingsverkiezingscommissie en het afdelingsbestuur en verzoekt hen de kandidaten te informeren.
4. Indien de lijstaanvoerder door de AVV wordt gekozen, verzoekt de afdelingsverkiezingscommissie aan de kandidaten uiterlijk 2 x 24 uur voor de betreffende AAV aan de commissie te berichten of zij tevens kandidaat willen zijn voor de verkiezingen van de lijstaanvoerder. Het afdelingsbestuur maakt uiterlijk bij de aanvang van de AVV de uitslag van de schriftelijke stemming bekend en meldt tevens welke kandidaten zich verkiesbaar stellen als lijstaanvoerder.
5. De eventueel door de AVV gekozen lijstaanvoerder wordt door de afdelingsverkiezingscommissie, ook indien hij of zij bij de schriftelijke stemming niet de eerste plaats heeft behaald, als nummer één op de kandidatenlijst geplaatst.
6. Nadat de kandidatenlijst is vastgesteld legt de afdelingsverkiezingscommissie deze lijst ter goedkeuring voor aan het hoofdbestuur, dat advies ontvangt van de landelijke verkiezingscommissie.
7. Elke kandidatenlijst behoeft de goedkeuring van het hoofdbestuur om onder de naam Democraten '66 of D'66 te kunnen worden ingediend.
8. De goedkeuring kan alleen worden geweigerd indien niet aan de van toepassing zijnde bepalingen van dit reglement is voldaan of indien door indiening van de kandidatenlijst de partij in ernstige mate in discrediet zou worden gebracht.
9. Na goedkeuring door het hoofdbestuur maakt de landelijke verkiezingscommissie de kandidatenlijst bekend aan de afdelingsverkiezingscommissie en

het afdelingsbestuur en verzoekt dit bestuur zo spoedig mogelijk de definitieve lijsten te publiceren.

10. De afdelingsverkiezingscommissie draagt zorg voor de invulling van de benodigde formulieren en de tijdige indiening van de goedgekeurde kandidatenlijsten op de wijze als door de Kieswet is voorgeschreven.

Art. 125

1. Indien in een afdeling met toestemming van het hoofdbestuur in combinatie met andere partijen wordt deelgenomen dienen de bovengenoemde bepalingen inzake de kandidaatstelling zo veel mogelijk te worden gevolgd.
2. De bepalingen inzake de afdelingsverkiezingscommissie vastgelegd in art. 120 en inzake de aanmelding van kandidaten vastgelegd in art. 121 dienen onverkort te worden gehandhaafd.
3. De procedure voor de samenstelling van de kandidatenlijst, waarin opgenomen de verdeling van de plaatsen over de deelnemende partijen, dient z.s.m. nadat hierover in principe overeenstemming met de andere partijen is bereikt, ter goedkeuring te worden voorgelegd aan het hoofdbestuur, dat hierover van de landelijke verkiezingscommissie advies ontvangt.
4. De definitieve kandidatenlijst dient conform art. 124 lid 6 t/m 7 aan het hoofdbestuur ter goedkeuring te worden voorgelegd, ook indien deze lijst niet mede onder de naam Democraten '66 of D'66 wordt ingediend.

Art. 126

1. Voor de verkiezingen van de gemeenteraden kan het hoofdbestuur op verzoek van het afdelingsbestuur en het (sub)regiobestuur dispensatie verlenen van de termijn-bepalingen opgenomen in artikel 119, 120 en 121. Voorts kan dispensatie van de artikelen 122, 123 en 124 worden verleend, mits de stemming en de uitslagbepalingen in de geest van deze bepalingen met waarborgen worden omkleed.
2. Verzoeken om dispensatie dienen met vermelding van redenen schriftelijk te worden ingediend bij het hoofdbestuur, dat hierover van de landelijke verkiezingscommissie advies ontvangt.

Openbare lichamen

Art. 127.

1. De kandidaatstellingsprocedure voor gekozen vertegenwoordigende raden van openbare lichamen dient te geschieden overeenkomstig de bepalingen van art. 112 t/m 117 van dit reglement.
2. Het hoofdbestuur kan bij deze verkiezingen conform art. 126 dispensatie verlenen.

B. Aanvullende voorstellen tot wijziging van hoofdstuk IX – Kandidaatstelling voor vertegenwoordigende lichamen (art. 102 t/m 111).

Toelichting

Hoewel dit gedeelte van het reglement op het najaarscongres 1980 werd hernieuwd, is helaas gebleken, dat toch nog enkele aanvullende bepalingen nodig zijn. Dit geldt in de eerste plaats voor de situatie, dat een kandidaat zich tussentijds terugtrekt. Als de procedure reeds loopt is het vaak slechts tegen hoge kosten mogelijk alle stemgerechtigde leden tijdig te informeren. In verband hiermede wordt voorgesteld hierover een nieuw lid aan artikel 103 toe te voegen. Voorts is gebleken, dat sommige kandidaten in de persoonlijke toelichting andere leden als een referentie vermelden. Dit riekt naar een passief stemadvies en is daarom niet aanvaardbaar. In verband hiermede wordt voorgesteld lid 3b van artikel 103 met een aanvullende zin uit te breiden (zie voorstel B 1). Een ander probleem is ontstaan over de stemadviezen. Deze discussie loopt reeds enkele jaren en heeft ertoe geleid, dat op vorige ALV's alle voorstellen om schriftelijke adviezen mogelijk te maken zeer duidelijk werden verworpen. Ook de indertijd geldende bepaling, dat kandidaten de beschikking konden krijgen over de ledenlijsten om op eigen kosten aanbevelingen te verzenden, werd verworpen, omdat sommige kandidaten dit beter kunnen betalen dan andere kandidaten. Wel werd toen bij acclamatie een beperkte advertentie-mogelijkheid in de Democraat ondersteund. In de huidige tekst is alleen de mogelijkheid van mondelinge stemadviezen tijdens presentatievergaderingen opgenomen. Schriftelijke stemadviezen

zijn echter niet expliciet verboden. Het hoofdbestuur is van mening, dat in de geest van eerdere congresuitspraken schriftelijke stemadviezen niet toegestaan zijn. Dientengevolge stelt het hoofdbestuur voor hierover een aantal duidelijke bepalingen op te nemen in artikel 104. Volledigheidshalve is het gewenst een algemene bepaling op te nemen over de stembiljetten, die bij de schriftelijke stemmingen worden gebruikt. Hiertoe is een afzonderlijk lid 7 van artikel 104 voorgesteld (zie voorstel B 2).

Bovendien is bij de herziening van de bepalingen over de voorverkiezingen bij de kandidaatstelling voor de Tweede Kamer der Staten-Generaal geen rekening gehouden met de in het buitenland wonende leden, zodat deze leden ten onrechte van deelname aan de voorverkiezingen zijn uitgesloten. Conform de toezegging van het hoofdbestuur op de vorige ALV wordt onderstaand voorgesteld de buitenlandse leden in staat te stellen aan de voorverkiezingen in de Zuidelijke kieskringgroep deel te nemen. Deze kieskringgroep is gekozen, omdat een groot deel van deze leden in België woont (zie voorstel B 3).

Tenslotte is het noodzakelijk gebleken om maatregelen te treffen voor een situatie, dat meer dan de eerste 25 kandidaten, die op alle kieslijsten voorkomen, voor een zetel in aanmerking komen. Hoewel dit misschien niet onmiddellijk het geval zal zijn – al hopen sommige D'66 leden dit wel – is het zeker niet uitgesloten, dat bij opvolging ook kandidaten op de plaatsen 26 t/m 30 in aanmerking komen. Artikel 109, lid 5 bepaalt, dat op de vijf verschillende lijsten deze plaatsen door kandidaten uit de eigen kieskringgroep worden bezet. Om te voorkomen dat op deze wijze een kandidaat, die lager geplaatst is op de interne definitieve landelijke ranglijst een zetel inneemt, is het noodzakelijk deze „regionale” kandidaten de verplichting op te leggen in een dergelijk geval een zetel niet te aanvaarden. Ook in andere partijen gelden soortgelijke regelingen. Wanneer een kandidaat deze democratische bereidheid niet heeft, behoort zijn/haar naam niet op de kandidatenlijst te worden opgenomen. Indien een kandidaat t.z.t. in een dergelijke situatie toch een zetel zou aanvaarden, valt daaraan overigens weinig te veranderen, maar ontstaat er uiteraard wel aanleiding tot roeyement. In verband hiermede stelt het hoofdbestuur voor artikel 109 met twee nieuwe bepalingen uit te breiden (zie voorstel B 4).

1. Toevoegen aan artikel 103 het onderstaande lid 8 en lid 3b uitbreiden met onderstaande bepaling.

Art. 103.

8. Een kandidaat die zich terugtrekt, nadat de aanmelding is aanvaard, dient dit onverwijld schriftelijk aan de verkiezingscommissie te melden. Indien de kandidatenopgave en stembiljetten reeds gedrukt zijn, blijft betrokkene als kandidaat gehandhaafd, maar wordt bij de uitslagbepaling buiten beschouwing gelaten.
- 3.b. als volgt aanvullen:
en hierin mogen geen namen van andere leden als referentie worden vermeld.

2. Aan artikel 104 toevoegen de onderstaande nieuwe leden 4, 5 en 7 en de geldende leden 4 en 5 hernoemen tot 6 en 8.

Art. 104.

4. Het uitbrengen van schriftelijke stemadviezen door partijorganen of fracties in vertegenwoordigende lichamen is niet toegestaan. Individuele leden kunnen alleen schriftelijke stemadviezen uitbrengen door het uitdelen van deze adviezen tijdens presentatievergaderingen of door het plaatsen van een advertentie in de Democraat, die echter maximaal een halve pagina mag beslaan.
5. Ledenlijsten mogen door partijorganen niet worden gebruikt of ter beschikking worden gesteld voor het verzenden van schriftelijke stemadviezen.
7. De stembiljetten, die bij de schriftelijke stemmingen worden gebruikt, dienen te worden genummerd en voorzien te worden van een korte toelichting op de stemprocedure en een duidelijke aanwijzing over het minimum en maximum aantal kandidaten, dat moet worden ingevuld.

3. Art. 106 lid 1 uitbreiden met de volgende bepaling:
In het buitenland woonachtige leden worden geacht tot de Kieskringgroep V te behoren en worden in de gelegenheid gesteld aan de voorverkiezingen in deze groep deel te nemen.

Artikel 109 *uitbreiden met de volgende leden:*

7. De kandidaten die op grond van lid 5 van dit artikel in aanmerking komen voor de plaatsen 26 t/m 30 op een van de in te dienen kandidatenlijsten, dienen zich bereid te verklaren een kamerzetel slechts te aanvaarden, wanneer alle kandidaten, die op de definitieve landelijke ranglijst hoger zijn geplaatst, reeds een kamerzetel bezetten of schriftelijk hiervan afstand hebben gedaan.
8. Indien een kandidaat de in lid 7 genoemde verklaring niet heeft getekend is de landelijke verkiezingscommissie verplicht de betrokken kandidaat niet op een van die plaatsen van de betreffende kandidatenlijst te plaatsen.

C. Aanvullende voorstellen tot wijziging van Hoofdstuk III – Hoofdbestuur.

Toelichting.

Volgens de huidige tekst bestaat het dagelijks bestuur uit negen leden, die allen in functie worden gekozen. Met deze taakverdeling is nu enkele jaren ervaring opgedaan en hierbij is gebleken, dat de bestuurstaken in het algemeen goed verdeeld zijn en er goede vervangingsmogelijkheden zijn ingebouwd. Dit geldt echter niet voor de publiciteitstaken, die slechts aan één bestuurder zijn opgedragen. Deze taak wordt bovendien steeds omvangrijker en zwaarder. Hoewel een verdere uitbreiding van het dagelijks bestuur ook meer afstemming en coördinatie vergt, is het Hoofdbestuur van mening, dat de publiciteitstaken toch beter over twee bestuurders verdeeld

kunnen worden. Dientengevolge wordt voorgesteld het dagelijks bestuur uit te breiden met een tweede publiciteitscoördinator tot tien leden.

Voorts is gebleken, dat de huidige bepalingen m.b.t. de zittingsduur niet geheel duidelijk zijn, wanneer een hoofdbestuurslid af treedt, voordat zijn/haar termijn van twee jaar nog niet verstreken is en in een andere functie binnen het hoofdbestuur wordt gekozen. In verband hiermede wordt voorgesteld in dergelijke gevallen de maximum zittingsduur van vier jaar te laten prevaleren boven de periode van twee jaar voor een termijn.

Hiertoe worden de onderstaande voorstellen ingediend:

Artikel 21, lid 1 als volgt te wijzigen:

- Art. 21.**
1. Het Dagelijks Bestuur bestaat uit een voorzitter, een vice-voorzitter politiek (eerste vice-voorzitter), een vice-voorzitter organisatie (tweede vice-voorzitter), een eerste en een tweede penningmeester, een eerste en een tweede publiciteitscoördinator, een secretaris-politiek, een secretaris-organisatie en een secretaris-buitenland.
 2. Na lid 2 van artikel 25 toevoegen het onderstaande nieuwe lid 3 en de bestaande leden 3, 4 en 5 henummeren tot 4, 5 en 6.
- Art. 25.**
3. Indien een hoofdbestuurslid aftreedt voordat de termijn van twee jaar is verstreken en gekozen wordt in een andere hoofdbestursfunctie geldt voor deze verkiezing de termijn die resteert tot de maximum zittingstermijn van vier jaar is bereikt.

Behandeling beleidsprogram hoofdstuk onderwijs

In de eerste congresdemocraat (nr. 9, nov. 1980, pag. 13) werd toegezegd dat de in Hoogetveen behandelde tekstgedeelten van het beleidsprogram hoofdstuk Onderwijs in deze Democraat zouden worden gepubliceerd. De reden daarvan werd eerder vermeld en behoeft dus hier niet te worden herhaald.

In de hieronder afgedrukte tekst van de paragrafen 1 t/m 11 en 13 zijn de in Hoogetveen aanvaarde amendementen verwerkt.

Indieners van moties en/of amendementen die voorstelden deze tekst qua taalgebruik of stylistisch hier en daar te verfraaien of te verduidelijken, herinneren we aan de (in elke ALV geldende) regel, dat de Programmacommissie door de ledenvergadering is benoemd om de definitieve tekst voor het beleidsprogram redactioneel vast te stellen. Nadat paragraaf 12 en de nog resterende moties zijn behandeld, zal ook in dit geval de Programmacommissie dus van het gehele, dan door de ALV vastgestelde hoofdstuk, een goed lopend, qua stijl en taalgebruik „D'66-waardig” verhaal maken, dat vervolgens het bestaande hoofdstuk Onderwijs in het beleidsprogram zal vervangen. De hierna afgedrukte tekst voldoet nog niet aan die duidelijke

lijkheidseis, want het is niet meer, maar ook niet minder, dan waartoe letterlijk in Hoogetveen werd besloten op basis van de toen voorhanden zijnde basistekst en (aanvaarde) amendementsteksten.

De Programmacommissie heeft, zoals u intussen zal zijn opgevallen bij lezing van het ontwerp-verkiezingsprogramma, de paragrafen 1 t/m 11 en 13 al daarin verwerkt.

Na het januari-congres hoopt zij zo spoedig mogelijk ook het resterende deel m.b.t. het wetenschappelijk onderwijs en eventuele wijzigingen als gevolg van aanvaarde moties op onderwijsgebied alsnog aan het ontwerp-verkiezingsprogram te kunnen toevoegen. Mede met het oog hierop is het van het allergrootste belang de discussie op hoofdlijnen toe te spitzen en er samen voor te zorgen dat we het hoofdstuk „Onderwijs” nu in ieder geval kunnen afronden.

Jan van den Hazel
Secretaris politiek

Congresstuk TCD 2

Beleidsprogram deel 3

Hoofdstuk 8:

Onderwijs, zoals vastgesteld tijdens de ALV te Hoogetveen dat. 20 sept. '80 de paragrafen 1 t/m 11 + 13.

8.1. Inleiding

Het belang van een kwalitatief hoogstaand, voor een ieder toegankelijk onderwijsstelsel is boven iedere twijfel verheven. Hier ligt een waarborg voor overdracht van bereikte en ontwikkeling van nieuwe inzichten, kennis en vaardigheden. Juist het vermogen van mensen om in te spelen op nieuwe uitdagingen kan in dit kader gestimuleerd worden.

Het begrip onderwijs moet breed worden opgevat zodat het vorming en scholing omvat (educatie). Naast kennisoverdracht zijn andere ele-

menten in de leersituatie van belang, zoals het stimuleren van inventiviteit, samenwerking en het omgaan met gevoelens, het hanteerbaar maken van conflicten. Dit geldt te meer in de maatschappij van de naaste toekomst waar de arbeid een andere plaats zal innemen en daarmee de vanzelfsprekende koppeling van scholing aan beroepsarbeid.

De centrale betekenis van educatie in de samenleving maakt een duidelijk herkenbare visie van D'66 op het onderwijsbeleid noodzakelijk.

D'66 gaat uit van het vermogen van individuen om de samenlevingsverbanden waarvan zij deel uitmaken, school, werk, buurt, te beïnvloeden in door hen gewenste richting. Zij stelt met andere woorden de **maakbaarheid** van de samenleving voorop, zonder te miskennen dat deze inspanning veelal een ander verloop heeft dan was voorzien, of op weerstanden tot verandering stuit.

Een tweede centraal uitgangspunt in de D'66 visie is de erkenning en ondersteuning van het verlangen van individuen hun talenten te ontwikkelen. Daar ligt de bron tot vernieuwing, waar de veranderende omstandigheden steeds om vragen. Daar ligt de mogelijkheid tot humanisering van de samenlevingsverbanden.

In het verlengde hiervan ligt een derde centraal uitgangspunt de democratisering van de instellingen en organisaties die zich met publieke taken bezig houden.

In deze visie zal het onderwijs aan de volgende punten moeten voldoen:

- Naast het verbreden van kennis en inzicht, zijn ervaring, gezond verstand, creativiteit, talenten die horen tot de bagage van mensen. Het stimuleren van deze capaciteiten is een taak van het onderwijs.

- Het prikkelen en vasthouden van de nieuwsgierigheid. Het ruimte geven aan denkbeelden en activiteiten, die tegen de „algemeen geaccepteerde dominerende opvattingen in lijken te gaan, het bouwen aan het zelfvertrouwen en het probleemoplossend vermogen, zijn kernthema's in de onderwijssituatie. Praktijk en theorie gaan waar mogelijk hand in hand.

- Het leerproces verloopt niet éénzijdig van leraar naar leerling, maar vormt een wisselwerking. Achterstand in kennisniveau, b.v. bij bepaalde groepen vrouwen, ouderen, jeugd, minderheden, hoeft niet te betekenen dat ook de andere vermogens „achter" liggen. Integendeel, de andere maatschappelijke ervaring of culturele achtergrond kan in de leersituatie worden ingebracht en aanzet vormen voor wederzijdse toetsing en vernieuwing van inzichten.

De mogelijkheden om invloed uit te oefenen o.a. door het leren hanteren van democratische spelregels en inzicht in organisatiepatronen dienen in het onderwijs centrale thema's te zijn. Niet de individuele carrière, maar het in maatschappelijk verband zinvol en bevredigend functioneren staat centraal.

- Het stelsel voorzieningen op het gebied van educatie moet open en flexibel zijn. De deelnemers e.a. betrokkenen moeten kunnen participeren in bestuur, beleid en waar mogelijk uitvoering.

- Evaluatie en kritische doorlichting van de bestaande voorzieningen is vereist. Wanneer mensen vroegtijdig afhaken of veelvuldig falen, dient dit als signaal te worden gezien voor herijking van het geboden onderwijs. Ook de getalenteerde moet tot zijn/haar recht kunnen komen. Gewaakt moet worden tegen verzuiling en versnippering van onderwijssoorten, wanneer deze niet (meer) steunt op de wensen van de gebruikers.

8.1.1. Grenzen

Doordat het onderwijs zo een belangrijke plaats is toegekend in de samenleving, dreigt dit een vergaarbak te worden van allerlei problemen, die elders moeten worden opgelost. Milieuvervuiling, rook- en drinkgewoontes, onveilig verkeer, zijn voorbeelden van problematiek die aan het onderwijs worden toegeschoven. Niet alleen wordt het stelsel hierdoor overbelast, het draagt ook bij tot gevoelens van machteloosheid bij de leerlingen.

Het belang van „een goede opleiding" kan scheidslijnen versterken (het bolwerk van betrouwbare), mensen die het niet halen ontmoedigen en afbreken. Overscholing dreigt te leiden tot frustraties in de werksituatie. Professionalisering maakt ook op dit terrein negatieve bijeffecten zichtbaar zoals verstarring en het nastreven van eigen belang van beroepsorganisaties; te weinig oog voor veranderingen in behoefte en verlangens van „de consument", onvoldoende aanpassing op het proces van secularisatie, schaalvergroting en specialisatie met verwaarlozing van de negatieve effecten. De nadruk op kennisoverdracht en prestatie maakt dat het onderwijs veel ontmoedigt in plaats van aanmoedigt.

8.1.2 Maatschappelijk belang

Een goede beroepsuitoefening, flexibiliteit, inzicht in het functioneren van de maatschappij en de democratische beginselen, waardoor de samenleving mede wordt ervaren als dienstbaar aan het eigen individuele belang in harmonie met ieders belang, zijn doelstellingen van het onderwijs.

D'66 is van mening, dat de maatschappij het belang dat zij heeft bij het onderwijs in een actief beleid mag omzetten. Daarmee wordt bedoeld dat de mogelijkheden van mensen om via hun talenten voor de maatschappij van nut te zijn, actief moeten worden benaderd.

Er zijn individuen voor wie de doelstellingen van het onderwijs niet zonder extra steuntje in de rug bereikbaar zijn. Veelal zijn dit groepen van individuen die niet of onvoldoende voor zichzelf kunnen opkomen. Daarvoor dient de overheid speciale aandacht te hebben. De overheid dient deze groepen als het ware op te sporen omdat er een maatschappelijk belang mee gemeend is voor hen gerichte maatregelen te nemen, teneinde deze groepen in staat te stellen volwaardig in de samenleving te participeren. Te noemen zijn vrouwen, maar ook de jongeren met onderwijsachterstanden die door sociaal-economische factoren veroorzaakt zijn, de andersstaligen, voortkomend uit culturele minderheidsgroepen, de lichamelijke en geestelijk gehandicapten, de volwassenen die vroeger geen kansen hebben gehad.

Daarom is onderwijs een van de belangrijkste investeringen ten behoeve van een volgende generatie en de maatschappij waarin die zal leven. Dit vraagt sociaal en economisch grote offers, die zo min mogelijk afhankelijk mogen zijn van schommelingen in de economie.

2. Leerplicht en leerrecht

Het belang van het individu brengt met zich mee dat zijn „leerrecht" verzekerd moet zijn gedurende de periode dat hij zelf voldoende effectief voor zijn eigen belang op kan komen. Leerplicht is daarentegen een bescherming van het individuele

belang tegen personen en groeperingen die andere belangen willen laten prevaleren. Dat kunnen bedrijven zijn, die economisch voordeel zien in het hebben van jonge, goedkope arbeidskrachten. Dat kunnen ook ouders zijn die kinderen nog bij zich thuis willen houden, of liever inzetten in het eigen gezinsbedrijf. Het kan ook de overheid zijn die het economisch aantrekkelijk vindt de leerplichtige leeftijd laag te houden.

Leerplicht heeft echter ook voor het individu een nadelig aspect naarmate het dichter komt bij de leeftijd dat het geacht wordt volwassen te zijn, nl. het verplichtend karakter.

D'66 constateert dat de leeftijd waarop het individu belangrijke beslissingen voor zijn verdere leeftijd neemt duidelijk een dalende tendens vertoont. D'66 is van mening dat voor het bereiken van de hiervoor genoemde doelstellingen van het educatieve beleid niet moet worden gedacht aan verlenging van de leerplicht, maar aan de invoering van het leerrecht.

In de komende jaren dient uit het beleid van de overheid duidelijk te worden op welke wijze aan dit leerrecht vorm wordt gegeven. D'66 zal met alle kracht streven naar realisering van het leerrecht voor een ieder na beëindiging van de leerplicht tot 16 jaar.

Het leerrecht voor volwassenen vindt uitwerking in een stelsel van volwasseneneducatie.

D'66 wil met kracht streven naar de praktische uitwerking van een systeem van wederkerend onderwijs.

3. Onderwijsstructuur

De structuur van het huidige onderwijs heeft nog steeds de sporen in zich van de klasse- en standenmaatschappij. Het LBO als voortvloeiende van de oude ambachtsschool en industriescholen; het HAVO en VWO als voortvloeiende van de „Hogere Burgerschool" en het Gymnasium, enz.

Deze verticale scheidslijnen in de onderwijsstructuur dienen te verdwijnen, zij veroorzaken onder andere een negatieve selectie, een zuigkracht op de „bijbehorende" maatschappelijke groepering (maatschappelijke positie ouders) en een te vroege en nauwelijks nog te herziene keuze.

Er bestaat bovendien nog steeds een onderaardering van bepaalde vaardigheden (die later in inkomensverschillen opnieuw tot uitdrukking komen). D'66 is van mening dat een herwaardering van de handvaardigheden, zowel maatschappelijk als salarieel, dringend nodig is. De scheefgroei op dit punt veroorzaakt niet alleen een niet te motiveren discriminatie, maar is bovendien de bron van veel problemen in de steeds meer overbezette groep van beperkt cognitief opgeleiden.

D'66 streeft naar de volgende structuur van het voortgezet onderwijs: a. een eerste cyclus van geïntegreerd voortgezet onderwijs met een duur

van tenminste drie jaar. In de eerste cyclus wordt een breed studiepakket aangeboden, met differentiaties naar moeilijkheidsgraad, hoeveelheid en tempo, alsmede met uitgebreide voorlichting over verdere mogelijkheden.

b. een tweede cyclus, met een duur van tenminste twee jaar, waarin een versmald studiepakket wordt aangeboden dat voorbereidt op het tertiair onderwijs (vgb het huidige VWO en HAVO) doch dat ook voorlopig eindonderwijs biedt (vgl. MBO).

4. Toegankelijkheid

Financiële en maatschappelijke omstandigheden, sekse, lichamelijke en geestelijke handicaps mogen geen belemmering zijn om aan onderwijs en vorming deel te nemen.

Veel individuen en groepen hebben echter een extra steuntje in de rug nodig om naar behoren te kunnen profiteren van onderwijs en vorming. De startkansen van jeugdigen met onderwijsachterstanden, veroorzaakt door sociaal-economische factoren moeten worden verbeterd. Via een onderwijsstimuleringsbeleid wordt thans getracht die startkansen te verbeteren.

D'66 is van mening dat een onderwijs-stimuleringsbeleid noodzakelijk is, maar ook dat een dergelijk beleid pas kans van slagen heeft als het ingebed is in een geheel van maatregelen om achterstandssituaties te voorkomen. Vooral te grote verschillen in inkomens en in woonomstandigheden dienen tegelijkertijd te worden aangepakt.

Omdat veel van de thans lopende stimuleringsprojecten van zo korte duur zijn dat onderwijsstimuleringsactiviteiten vrijwel zeker geen blijvende resultaten te zien zullen geven, dient de projectduur van stimuleringsprojecten te worden verlengd en dient een uitbreiding naar het voortgezet onderwijs plaats te vinden. Onderwijs en andere welzijnsvoorzieningen moeten méer samenwerken, opdat maatschappelijke en culturele belemmeringen in het ontwikkelingsproces bij kinderen eerder kunnen worden gesignaleerd en verholpen.

D'66 acht het vaststellen van bindende schoolgrenzen ongewenst.

Uitgaande van een blijvend verblijf in ons land van grote aantallen anderstaligen, voortkomend uit culturele minderheidsgroepen, zal de overheid geëigende maatregelen moeten nemen om de anderstaligen mogelijkheden te bieden in maatschappelijk functioneren die gelijkwaardig zijn aan die van de autochtone bevolking. De tweede en de derde generatie jongeren uit de culturele minderheidsgroepen zullen bijzondere aandacht dienen te krijgen.

Onderwijs kan een belangrijke rol spelen in het zich doen thuis voelen van anderstaligen, in ons land. Anderstaligen dienen onderwijs in de eigen taal en cultuur te kunnen krijgen om, binnen de grenzen van onze

wetgeving, een eigen identiteit te kunnen behouden.

Anderszjij zullen de nederlandstalige kinderen op school veel meer dan nu het geval is kennis moeten kunnen nemen van de cultuur van de minderheidsgroepen.

Dit zal kunnen leiden tot een maatschappelijke herwaardering van de rol van culturele minderheden.

Een derde categorie die een extra steuntje in de rug nodig kan hebben vormen de **gehandicapten**. Zij moeten – begeleid door daartoe gespecialiseerde instellingen – zo veel en zo lang mogelijk aan het onderwijs in al zijn vormen kunnen blijven deelnemen.

D'66 wil ook uitspraken doen over de toegankelijkheid in de zin van concrete toelating tot onderwijsinstellingen.

De toelating tot voortgezet en hoger onderwijs geeft in een aantal gevallen problemen wegens onvoldoende capaciteit. Voortbouwend op de actiebeginselen en op de in het voorafgaande geformuleerde onderwijsdoelstellingen is het onaanvaardbaar uit capaciteitsoverwegingen te moeten selecteren.

Niet alleen voor de besten moeten alle onderwijsvoorzieningen volledig toegankelijk zijn, maar voor een ieder die zich voldoende heeft gekwalificeerd voor een opvolgende onderwijsvorm.

Indien daarna studenten gedurende hun studie moeten afhaken, dient er een positieve verwijzingsmogelijkheid te zijn.

De belangstelling voor een aantal onderwijsvormen wordt momenteel kunstmatig gevoerd door grote verschillen in inkomens verbonden aan het niveau van de scholing, die ook in de sociale uitkeringen van hen die voor het eerst aan het arbeidsproces gaan deelnemen tot uiting komen. Beter ware het dat de belangstelling voor verdergaande studie wordt beheerst door de individuele behoefte aan verder te ontwikkelen capaciteiten en door de behoeften in de samenleving.

Een zeer goede onafhankelijke voorlichting over mogelijkheden van de leerling en zijn kansen op de arbeidsmarkt, zullen de belangstelling voor steeds meer en beter onderwijs in goede banen kunnen leiden.

Dit betekent dus ook dat D'66 de toegankelijkheid van het onderwijs niet belemmerd wil zien in het kader van een afstemming van het onderwijs op de arbeidsmarkt, al zullen in de onderwijsvoorziening arbeidsverwachtingen zeker een rol moeten spelen.

5. Onderwijsbeleidsdoelen

Het onderwijs moet zo worden ingericht dat de jeugdige steeds meer zelf de ontwikkeling van zijn vermogens kan – en ook mag – bepalen. Daartoe moet de jeugdige zowel een actieve bijdrage kunnen leveren aan het schoolgebeuren als kunnen kiezen uit alternatieven (bijvoorbeeld door middel van project-onderwijs).

Naarmate de jeugdige verder in het opleidings- en vormingsproces vordert, moet hij meer invloed kunnen uitoefenen op de te kiezen ontwikkelingsrichting en zelf de leerweg mede mogen bepalen.

Het ontwikkelen van de eigen persoonlijkheid is alleen mogelijk in relaties met een min of meer duurzaam karakter tot anderen. Het onderwijs moet daarom ook de vorming van groepsverbanden bevorderen, waarbinnen relaties tussen lerenden en onderwijsgeevenden betekenis kunnen krijgen. D'66 denkt daarom eerder in termen van kleinschalige onderwijsvoorzieningen, die voor het bereiken van bepaalde onderwijskundige doelen onderling tot samenwerking komen, dan aan grote tot zeer grote instituten. Ook met het oog op de sociaal-culturele betekenis van de school voor de omgeving geeft D'66 de voorkeur aan kleinschalige onderwijsvoorzieningen. In kleine kernen en de centra van grote steden dienen zo lang mogelijk onderwijsvoorzieningen gehandhaafd te blijven, eveneens met het oog op de sociaal-culturele betekenis van de school aldaar.

6. Beheer en democratisering

6.1.

D'66 is, met inachtneming van in het algemeen te stellen kwaliteitseisen door de overheid, voorstander van een gedecentraliseerd onderwijsbeleid. De mogelijkheden voor de direct betrokkenen bij de school zelf moeten worden vergroot, omdat de verantwoordelijkheid voor goed onderwijs voor een belangrijk deel bij de school en de daarbij direct betrokken groeperingen zelf ligt.

6.2.

Verrijking van het democratisch gehalte van de bestuursstructuren in het onderwijs is noodzakelijk. Het „bevoegd gezag” van onderwijsvoorzieningen moet reële mogelijkheden bieden voor democratische controle en beïnvloeding door direct betrokkenen.

Er dient een medezeggenschapsregeling te komen, waarin die rechten zijn neergelegd, die krachtens de Wet op de Ondernemingsraden gelden voor medewerkers in een onderneming voor zover de aard van het onderwijs dat toelaat.

In samenhang met de aard van het onderwijs dienen deze rechten dan toe te komen aan het onderwijzend en niet-onderwijzend personeel en aan de ouders/verzorgers (basisonderwijs), de ouders/verzorgers en de leerlingen (voortgezet onderwijs) en de studenten (hoger onderwijs).

Op grond van het algemene belang dient de overheid ten aanzien van door haar gesubsidieerde scholen de eis te stellen dat gewaarborgd is dat de betrokkenen bij de school de gang van zaken in de school kunnen bepalen. Naast ouders/verzorgers en/of de leerlingen (al naar gelang hun leeftijd), het onderwijzend en niet-onderwijzend personeel kunnen dat ook anderen zijn, waarbij die ande-

ren steeds minder dan een derde deel aan invloed in de school uitoefenen. Wijziging van alle onderwijs-wetten en de gemeentewet in die zin dat onderwijsgeevenden lid van het „eigen” bevoegd gezag kunnen zijn, is voorwaarde voor de toepassing van een volledig gedemocratiseerde beheersstructuur.

In dat kader is D'66 er een voorstander van dat ouders/verzorgers en personeel bestuursleden van de school moeten kunnen benoemen. Naast de vrijheid tot het geven van onderwijs dient de vrijheid voor de ouders/verzorgers om hun kinderen onderwijs te doen geven dat zij voor hun kinderen verlangen meer benadrukt te worden. De ouders/verzorgers dienen daartoe invloed te kunnen uitoefenen op de richting en inrichting van het onderwijs.

Dit geldt voor openbaar en bijzonder onderwijs, omdat de ouders/verzorgers – naar de mening van D'66 – de primaire verantwoordelijkheid van het onderwijs van hun leerplichtige kinderen dragen, en die verantwoordelijkheid ook moeten kunnen waarmaken. De wijze waarop dat moet worden geregeld, verschilt bij openbaar en bijzonder onderwijs. D'66 staat een pluriforme organisatie van het onderwijs voor, die de nadelen van beide vermijdt, en – zo mogelijk – de voordelen van beide combineert. Daarbij moet pluriformiteit niet worden verengd tot de traditionele richting-keuze mogelijkheden, maar juist worden uitgebreid met de pedagogische differentiatie (vrijheid van inrichting).

6.3.

Het beleid ten aanzien van beheer, exploitatie en gebruik van accommodatie ten behoeve van onderwijs en andere educatieve voorzieningen wordt zodanig ingericht, dat een doelmatiger en waar mogelijk meervoudig gebruik van deze voorzieningen voor sociaal-culturele en educatieve doeleinden niet langer van het toeval afhangt.

7. Financiering en regelgeving

7.1. Financiering

In de komende jaren daalt het aandeel van de onderwijsuitgaven ten opzichte van de gehele rijksbegroting ten gevolge van de vermindering van het aantal leerlingen (geboortedaling).

Daartegenover staat een groeiende behoefte aan onderwijs o.m. bij volwassenen en zijn er knelpunten in het onderwijsbeleid die om een oplossing vragen. Daarom zal een deel van de daling van het relatieve aandeel in de rijksbegroting beschikbaar moeten blijven van onderwijs.

D'66 acht bepaalde nieuwe activiteiten van groot belang en wil daarom – financiële ruimte scheppen voor de realisering van een stelsel van volwasseneneducatie.

Voorts acht D'66 de uitbreiding van scholingsmogelijkheden in de tweede cyclus van het voortgezet onderwijs en voor de daarop volgende fase in het onderwijs van belang.

Eveneens het onderwijsstimuleringsbeleid en het beleid ten aanzien van anderstalige leerlingen.

De komende jaren komen veel arbeidskrachten (onderwijsgeevenden) beschikbaar die voor de hiervoor genoemde taken kunnen worden ingezet.

D'66 is van mening dat daar waar gebruik wordt gemaakt van het leerrecht (d.i. na het 16de levensjaar) een eigen financiële bijdrage aan het onderwijs in beginsel juist is ten aanzien van hen die een eigen inkomen hebben.

Een stelsel van voor iedereen toegankelijke studiefinanciering – onafhankelijk van de ouders/verzorgers – sluit hierbij aan.

7.2. Regelgeving

In de komende jaren dient een begin te worden gemaakt met een beleid, gericht op sterke vereenvoudiging van de kostbare en complexe regelgeving in het onderwijs.

Er dient minder op basis van nota's, beleidsnotities en circulaire geregeerd te worden en meer op basis van wetgeving.

Invoering van een tweegraden-systeem in het voortgezet onderwijs, vereenvoudiging van bevoegdheidsregels en salariering.

Een universeel formatie-systeem en daarmee samenhangende invoering van een universeel weektaaksysteem voor alle onderwijsgeevenden met voldoende ruimte voor specifieke omstandigheden.

Nader onderzoek op dit punt is nodig.

In de regelgeving krijgt de vrijheid van inrichting meer nadruk. Daarbij worden procedures ontwikkeld om de vraag naar onderwijs beter dan nu het geval is te laten leiden tot een op die vraag afgestemd aanbod.

8. Basisonderwijs/Speciaal onderwijs

8.1. Basisonderwijs

Als basisonderwijs worden beschouwd al die onderwijsactiviteiten die voorafgaan aan het voortgezet onderwijs. Dit betekent dat het alle onderwijs omvat voor leerlingen tot de leeftijd van 11 à 12 jaar. Op welke leeftijd kinderen dit primair onderwijs binnenkomen ligt niet vast, maar D'66 is tegen verlaging van de leerplichtleeftijd, omdat daarmee de verantwoordelijkheid van de ouders wordt uitgesteld.

Peuteropvang wordt niet als onderwijs beschouwd, maar zal deel uitmaken van een na te streven integraal kinderopvangsysteem.

In hun ontwikkeling belemmerde kinderen worden thans veelal opgevangen in het buitengewoon onderwijs. Het toekomstige basisonderwijs zal een zodanige zorgbreedte moeten hebben dat ook vele van deze kinderen daar mettertijd een plaats kunnen vinden. Dit alles zal een zorgvuldig proces door middel van experimenten en projecten vergen, waarbij het belang van alle daarbij betrokken kinderen – ook in maatschappelijk perspectief – cen-

traal staat. Op basisscholen dient het instellen van continu roosters te worden gestimuleerd. Tevens dient er gestreefd te worden naar gelijkstelling van zowel school- als vakantie-tijden.

In de komende jaren zal het hierboven omschreven integratie-proces van basisonderwijs (kleuter- en lager onderwijs) en buitengewoon onderwijs vorm moeten krijgen op basis van initiatieven van de overheid en vanuit het onderwijsveld. De overheid zal door het scheppen van voorwaarden dit alles mogelijk moeten maken.

Hiervoor is een adequate ondersteuning (vanuit onderwijsverzorgings-instituten, vooral onderwijsbegeleidingsdiensten) nodig, bouwkundige maatregelen (flexibele indeling van gebouwen en toegankelijkheid voor gehandicapten) en functionele overlegmogelijkheden voor scholen.

8.1.2. Samenwerkingsscholen

Vooral bij het basisonderwijs lopen de leerlingenaantallen duidelijk terug. Deze tendens werkt ook door in het voortgezet onderwijs. Mede daarom is D'66 van mening dat waar het kan en een goede oplossing biedt gestreefd moet worden naar realisering van zogeheten samenwerkingsscholen.

Voordelen van deze schoolvorm zijn:

- a. De stijging van de kosten per leerling wordt beperkt doordat een economischer gebruik van schoolgebouwen e.a. middelen kan worden gemaakt.
- b. Het aanbod van de verschillende vormen van onderwijs naar levensbeschouwing kan beter gespreid worden over wijken en/of dorpen.
- c. Ook in kleinere gemeentes wordt voortgezet onderwijs mogelijk gemaakt.
- d. Deze schoolvorm biedt naar haar aard meer kansen voor andere denkbeelden en cultuurpatronen, hetgeen past in het streven van D'66 naar optimale mogelijkheden voor individuele ontplooiing.

8.2. Speciaal onderwijs
Een aparte vorm van onderwijs is het speciaal onderwijs, dat gericht is op kinderen, voor wie het onderwijs zodanige problemen oplevert, dat de gewone school deze ondanks de hulp van onderwijsverzorgingsdiensten niet kan opnemen. Dit speciaal onderwijs bestaat uit een stelsel van orthopedagogische onderwijs instituten. Een pakket van samenhangende maatregelen zal moeten garanderen, dat dit onderwijs zijn functie op verantwoorde wijze kan vervullen. Speciale aandacht moet hierbij worden geschonken aan de verwijzingsproblematiek.

9. Voortgezet onderwijs
9.1. Algemeen
Ook in het voortgezet onderwijs dient een actiever beleid gevoerd te worden, gericht op het verbeteren van startkansen van jeugdigen en jongeren in bedreigde leefmilieus,

waaronder anderstaligen. Met name aan de startkansen van meisjes in deze bedreigde milieus dienen prioriteiten verleend te worden.

In paragraaf 4 over de toegankelijkheid is daar nader op ingegaan. Een dergelijk beleid is veelal noodzakelijk door tekorten in het voorafgaande onderwijs. Verbetering van het onderwijs als geheel zal het ontstaan van achterstanden kunnen tegengaan.

9.2. 1e cyclus

De experimenten met een midden-school, waarbij een experiment met variabele studieduur dient te worden betrokken, moeten aktiever worden gestimuleerd en uitgebreid, zodat over enkele jaren verantwoord een uitspraak kan worden gedaan met betrekking tot de inhoud, vorm en de structuur van dit onderwijs. Toetsing van deze experimenten geschiedt zowel op kwaliteits- als op doelmatigheidsoverwegingen. Bij de eventuele invoering van een midden-school dient uitgangspunt van beleid te zijn dat de overheid de einddoelen vastlegt en de vrijheid van inrichting van dit onderwijs waarborgt.

Er zal in ieder geval gekozen moeten worden voor experimentele invoering van volledig geïntegreerd onderwijs in de eerste cyclus van het voortgezet onderwijs, waarbij de traditionele vertikale scheidingslijnen in de onderwijsstructuur worden geëlimineerd. In dit verband wordt een verlenging van de brugperiode voortgezet onderwijs afgewezen als een structuurbevestigende noodoplossing. Een betere weg naar geleidelijke invoering van geïntegreerd onderwijs in de eerste cyclus is het bevorderen van „brede” scholengemeenschappen (dus niet lbo/mavo of havo/vwo) waarbij de mavo het lbo en de onderbouw van het havo en vwo volledig integreren, met mogelijkheden van differentiatiepakketten.

9.3. 2e cyclus

Los van beleidsdoelen op lange en middellange termijn, zoals in het voorgaande is aangeduid, dienen een aantal ingrijpende verbeteringen in het 2e-cyclus-onderwijs te worden aangebracht.

Te noemen zijn hierbij:

1e

De kwaliteit en de capaciteit van het experimentele kmbo dient zo snel mogelijk te worden verbeterd en uitgebreid en te worden geïntegreerd in een geheel verbreed mbo met mogelijkheden tot verschillen in niveau en studieduur. Daarbij dient met voorrang aandacht te worden besteed aan de absoluut onvoldoende opleidingsmogelijkheden voor meisjes.

2e

Er dient een volwaardige part-time variant van het verbrede mbo te worden ontwikkeld (zowel ten behoeve van het tweede-kans als het tweede-weg-onderwijs), middels ombouw van participatie-onderwijs, vormingswerk, streekscholen, leerlingensysteem en andere part-time va-

rianten voor 16-18 jarigen.

3e

Praktijkcoördinatie dient zoveel mogelijk in de school plaats te vinden. Buitenschoolse stades dienen in ieder geval onder verantwoordelijkheid van het onderwijs te worden gerealiseerd.

4e

Zolang de doelstellingen van de stades niet onder verantwoordelijkheid van de school kunnen worden gerealiseerd en de stades in feite neerkomen op het verrichten van arbeid, dienen arbeidsovereenkomsten te garanderen dat de deelname aan het arbeidsproces volgens de geldende voorschriften worden gehonoreerd.

5e

Leerlingensystemen en vormingswerk voor boven 18-jarigen dienen zich verder te ontwikkelen in relatie met volwasseneneducatie, open universiteit, hbo en wo, etc.

6e

De bovenbouw van de havo en het vwo zal samen met het mbo zich tegelijkertijd moeten ontwikkelen tot een samenhangend onderwijsstelsel (tweede cyclus), waarin een aantal specifieke stromingen leiden tot eindonderwijs of voorbereiding tot het hoger beroepsonderwijs en het wetenschappelijk onderwijs. Deze samenwerking zal het eerste daar moeten starten waar garanties moeten worden geboden aan leerlingen die het experimentele 1e-cyclus-onderwijs hebben gevolgd. Aansluitingsprojecten tussen de eerste en tweede cyclus van het voortgezet onderwijs zullen van start moeten gaan zodra het onderwijs in de 1e cyclus geïntegreerd wordt.

10. Opleiding onderwijsgeveenden

De kwaliteit van het onderwijs in het algemeen wordt sterk bepaald door de kwaliteit van de opleiding voor onderwijsgeveenden. D'66 wil in de opleiding een harmonie realiseren tussen de gerichtheid op een pedagogische taak enerzijds en de kennis van en de inzichten in de diverse vakgebieden anderzijds. Dat leidt tot een beleid, gericht op eenheid van opleiding, waaraan gekoppeld de noodzakelijke nascholing. Daarom zal D'66 een beleid voeren, gericht op het geleidelijk terugdringen van de te grote diversiteit van nog afzonderlijke opleidende instituten en instanties. Gezamenlijke doelstellingen, relatie met de onderwijspraktijk en nascholing dienen borg te staan voor zich steeds vernieuwende inhoudelijk onderling samenhangende opleidende instituten.

In de komende jaren zal binnen het totaal van de opleidingen bijzondere aandacht gegeven moeten worden aan het spoedig van start gaan van opleidingsinstituten voor het nieuwe basisonderwijs. De noodzakelijke voorwaarden daartoe (onder andere behoud en aanpassing van deskundigheid) zullen vervuld moeten worden.

Een tweede onderwerp van bijzon-

dere zorg is de opleiding van degenen die werkzaam (zullen) zijn in de volwasseneneducatie. Met voortvarendheid zullen voor deze mensen passende scholingsmogelijkheden opgezet moeten worden.

De opleiding zal onderwijsgeveenden in staat moeten stellen de doelstellingen van het onderwijs te vertalen in hanteerbare onderwijsleersituaties. D'66 wil in dit kader speciale aandacht schenken aan het realiseren van roldoorbrekend onderwijs, dat jongens en meisjes gelijke kansen biedt.

11. Verzorgingsstructuur

Er is in de zeventiger jaren een service-apparaat ten dienste van het onderwijs opgebouwd, de verzorgingsstructuur. Duidelijk is geworden dat deze verzorgingsstructuur niet in alle opzichten goed functioneert. In de eerste helft van de jaren tachtig dient er een wet op de verzorgingsstructuur te komen. In de wet op de verzorgingsstructuur dient rekening gehouden te worden met de hierna volgende beleidspunten:

– De verzorgingsstructuur is een service-apparaat ten behoeve van de scholen. De schoolleiding heeft een eigen verantwoordelijkheid voor de inrichting van het onderwijs. Verzorgingsinstellingen zijn bemand met deskundigen die hun eigen professionele maatstaven hanteren. Deze drie elementen: het dienstverlenend karakter van de scholen, de eigen verantwoordelijkheid van de schoolleiding en de professionaliteit van de verzorgingsinstellingen vormen het uitgangspunt voor de overheid bij de formulering van de eisen waaraan verzorgingsinstellingen moeten voldoen om subsidie te krijgen.

– Er dient een herverdeling van taken tussen landelijke en regionale instellingen plaats te vinden. Er dient onderzocht te worden wat er op lokaal/regionaal niveau nodig is om adequaat de scholen van dienst te kunnen zijn en welke taken effectiever op grotere (landelijke) schaal en welke op lokale/regionale schaal kunnen worden aangepakt.

– OBD's moeten zich ontwikkelen tot regionale servicecentra voor scholen die hun voedingsgebied in de regio van de OBD hebben. Concreet betekent dit alle scholen met leerlingen van ± 4 tot ± 16 jaar en vormen van volwasseneneducatie.

– Alle verzorgingsinstellingen werken in beginsel voor alle levensbeschouwelijke richtingen in het onderwijs. Ook moeten echter scholen die hun onderwijs op eenzelfde manier inrichten en daarvoor niet bij de verzorgingsinstellingen om dienstverlening kunnen aankloppen, eigen instellingen in 't leven kunnen roepen.

(toelichting: door aanname van conflicterende amendementen is (op voorstel HB) deze tekst eerst verworpen daarna weer teruggedaald. Vandaar deze manier van noteren van de congresuitspraken.)

– In de komende jaren dient ruimte geschapen te worden voor activiteiten op het gebied van verdere professionalisering van medewerkers in verzorgingsinstellingen.
– De behoefte aan dienstverlening door verzorgingsinstellingen is in beginsel oneindig. Veel vragen om dienstverlening kunnen echter worden voorkomen door prioriteit te geven aan de verbetering van de kwaliteit van de opleidingen van docenten.

§ 12 moet nog volledig worden behandeld op de A.L.V. Dordrecht. Tekst is gepubliceerd in Eerste Congresdemocraat 9/80.

13. Volwasseneneducatie

In paragraaf 2 is aangegeven dat D'66 met kracht zal streven naar realisering van een leerrecht voor ieder na beëindiging van de leerplicht. Dit leerrecht vindt zijn uitwerking in een stelsel van volwasseneneducatie (v.e.). Met dit begrip wordt het brede scala van voorzieningen bedoeld op het terrein van onderwijs, vorming en scholing voor volwassenen.

Voorbeeldsgewijze moet gedacht worden aan dag/avondschoolen (gemeenschappen) avo/vwo/meao, de vele part-time opleidingen in het lager/middelbaar en hoger beroepsonderwijs, de open universiteit, het schriftelijk en buitenschools mondeling onderwijs, de Centra voor Vakopleiding, het vormingswerk, de volksuniversiteiten, etc. Delen van de v.e. zijn ondergebracht bij verschillende ministeries, waaronder Onderwijs en Wetenschappen, Sociale Zaken, CRM, Landbouw en Economische Zaken.

De v.e. kent een aantal doelen:
– het bevorderen van gelijkwaardige kansen tot verder ontwikkeling en ontplooiing van volwassenen,
– het scheppen van mogelijkheden voor om/her/bijbscholing,
– het inspelen op maatschappelijke behoeften die ontstaan door technologische innovatie en discrepanties op de arbeidsmarkt,
– het verminderen van de spanning op de arbeidsmarkt door via een systeem van educatief verlof het principe van wederkerende educatie te bevorderen,
– het stimuleren van emancipatorische tendenties in te onderscheiden groepen van de bevolking.

Om deze doelen te bereiken is het noodzakelijk dat er een zeer gevarieerd en flexibel patroon van voorzieningen bestaat dat qua spreiding, kosten en didaktiek optimale mogelijkheden biedt voor volwassenen. De huidige situatie van de v.e. wordt o.a. gekenmerkt door een gebrek aan samenhang op velerlei niveaus.

Allereerst zien we op beleidsniveau dat de v.e. versnipperd is over vele ministeries. In de wettelijke regelingen en de wijze van subsidiëring is bovendien sprake van een onaantoonbaar gebrek aan eenduidigheid en harmonie.

Op het niveau van de instellingen zien we evenzeer gebrek aan samenhang, hoewel ook hier positieve geluiden te horen zijn.

Eén van de manieren om de samenhang te vergroten is te bevorderen dat de door de in 1980 opgeheven adviescommissie Bevordering Plaatselijk Educatieve Netwerken voorgestelde educatieve centra voor volwassenen tot stand komen. Deze centra zouden vooral een functie kunnen vervullen ten aanzien van het verstrekken van informatie aan de deelnemers, het stimuleren tot deelname en het bevorderen van overleg en samenwerking tussen de participerende instellingen op het terrein van de v.e.

Verder bestaan er nog duidelijk witte plekken op de kaart van de v.e. Vooral voor volwassenen met zeer weinig opleiding zijn er te beperkte mogelijkheden voor verdere educatie. Ook bestaan er grote lacunes op het terrein van de beroepsscholing. Volwassenen die part-time onderwijs op het niveau van lbo of mbo willen volgen, kunnen dit maar zeer gedeeltelijk realiseren.

D'66 rekent het tot haar taak om in de komende regeerperiode enkele van de belangrijkste knelpunten in de v.e. tot een oplossing te brengen. Allereerst dient gestreefd te worden naar grotere departementale eenheid. Een binnen Onderwijs en Wetenschappen te creëren direktoraat generaal voor de volwasseneneducatie, waarin onderdelen van andere ministeries op het terrein van de v.e. zijn ondergebracht, verdient de voorkeur.

Een speciaal verantwoordelijke bewindsman/vrouw voor de v.e. ligt dan in de rede, tenminste totdat de volwasseneneducatie binnen O en W duidelijk gestalte heeft gekregen. Ook dient de volwasseneneducatie wettelijk verankerd te worden. Dat kan door in bestaande wetten aandacht te schenken aan de volwasseneneducatie, maar het ligt wellicht meer voor de hand, een aparte wet op de v.e. te maken. In die wet dient de overheid zich instrumenten te verschaffen om de doelen van de v.e. te realiseren. In de wettelijke regeling van de v.e. zal opgenomen moeten worden hoe betrokkenen en hun organisaties ingeschakeld moeten worden bij de planning van voorzieningen. Een systematiek als nu ten aanzien van de planprocedure voortgezet onderwijs geldt (minus de knelpunten die daarin te signaleren zijn) is denkbaar.

Op het terrein van de voorzieningen streeft D'66 naar een uitgebouwd stelsel van tweede-weg-onderwijs: van alfabetisering tot open universiteit dienen en voor alle volwassenen bereikbare voorzieningen te bestaan. Daarbij behoef niet in de eerste plaats gedacht te worden aan nieuwe voorzieningen, als wel aan de veruiming van mogelijkheden van bestaande voorzieningen. Daarom hebben de initiatieven op het terrein van open onderwijs, waaronder die

Advertentie

De Politieke Partij Democraten '66, gevestigd te Den Haag, zoekt op korte termijn, voor het landelijk secretariaat een

ASSISTENT HOOFD ALGEMENE ZAKEN (M/V)

voor 20 uur per week

Deze is belast met:

- *Algemeen:*
het assisteren van het Hoofd Algemene Zaken, dat de algemene werkzaamheden op het secretariaat coördineert en werkzaamheden verricht ten aanzien van de landelijke organisatie.
- *In het bijzonder:*
 - toezicht houden op de geautomatiseerde ledenadministratie;
 - het beheer van gebouw, inventaris en materialen;
 - de akkommodatiereservering en het bewaken van de integrale planning;
 - het regelen van notulisten voor HB/DB/commissievergaderingen.

De functie Assistent Hoofd Algemene Zaken is een part-time functie van 20 uur.

De werkzaamheden zijn in onderling overleg te regelen.

Voor deze functie is vereist:

- een HAVO/MBO-opleiding of vergelijkbaar niveau;
- goede organisatorische eigenschappen;
- goede contactuele eigenschappen;
- enige type-ervaring.

Voor deze functie wordt een salarisniveau geboden van minimaal f 1.037,— tot maximaal f 1.555,—, afhankelijk van leeftijd en ervaring.

Voor inlichtingen kunt u zich wenden tot
Kitty Warburg-van Rijn, Hoofd Algemene Zaken
(tel. 070 – 85 83 03).

Schriftelijke sollicitaties kunt u vóór 21 januari 1981 richten aan de Sollicitatiecommissie, p/a Hoofdbestuur Politieke Partij Democraten '66, Bezuidenhoutseweg 195, 2594 AJ Den Haag.

open school en open universiteit, voor D'66 ook een belangrijke functie ter vernieuwing van bestaande werkscholen. Uitbreiding van de bestaande scholen (gemeenschappen) voor dag/avondonderwijs avo/vwo/meao voor volwassenen met beroepsonderwijs (lbo en mbo) – ook in de 2-cycli-struktuur – is noodzakelijk.

Het verdient voorts sterke overweging om in de daarvoor in aanmerking komende stedelijke gebieden basisscholen voor volwassenen door het Rijk te subsidiëren. Ervaringen, opgedaan in een dergelijke instelling te Amsterdam, hebben uitgewezen dat dergelijk onderwijs uiterst belangrijk is voor de integratie van bepaalde culturele groepen in onze samenleving.

De huidige praktijk, waarbij de meeste docenten in de vorm van part-time functies boven een reeds bezette full-time functie in het jongerenonderwijs, werkzaam zijn in de

volwasseneneducatie is, mede gelet op het grote tekort aan arbeidsplaatsen in het onderwijs, steeds minder aanvaardbaar geworden. Daarbij maakt de ontwikkeling in de volwasseneneducatie het steeds noodzakelijker dat de docenten hiertoe aparte scholing ontvangen. Er moet een wisselwerking tussen volwasseneneducatie en het jongerenonderwijs tot stand komen, waarbij in het jongerenonderwijs het perspectief naar de volwasseneneducatie een belangrijke plaats krijgt. Voor de volwasseneneducatie is de aansluiting op het jongerenonderwijs van groot belang.

Een landelijke adviesraad volwasseneneducatie acht D'66 wenselijk. Deze zou moeten bestaan uit onafhankelijke deskundigen.

Voor de volwasseneneducatie moet een rechtvaardig systeem voor studietoelagenfinanciering worden ontwikkeld.

Congresstuk ECD 1

Concept-agenda voor de 30e Algemene Ledenvergadering, te houden op 20 en 21 februari 1981 in "De Flint" te Amersfoort

Vrijdag 20 februari 1981

20.00 uur	1. Opening door de partijvoorzitter en voorstellen van de congresleiding
	2. Benoeming notulen- en stemcommissie
	3. Toelichting op de stemprocedure
20.10 uur	4. Uitgangspuntennota Commissie-Zeevalking en HB-resolutie II (congresstuk ECD-2)
20.25 uur	5. Financiën
	a. Jaarrekening 1980
	b. Advies financiële commissie
	c. Voorstel contributieregeling 1982
	d. Voorstel regiobijdrage 1982
20.45 uur	6. Wijziging Huishoudelijk Reglement
21.15 uur	7. Bespreking van het verkiezingsprogramma
23.00 uur	8. Schorsing van de vergadering

Zaterdag 21 februari 1981

10.00 uur	9. Heropening van de vergadering
	10. Toelichting op de stemprocedure
10.10 uur	11. Voortzetting van de bespreking van het verkiezingsprogramma
11.30 uur	12. Presentatie van de kandidaten voor het lijsttrekkerschap voor de Tweede Kamer
11.45 uur	13. Presentatie van de kandidaten voor het Dagelijks Bestuur
12.00 uur	OPENING STEMBUSSEN
	14. Toespraak door de partijvoorzitter
12.30 uur	LUNCH
13.30 uur	SLUITING STEMBUSSEN
	15. HB-resolutie I; Strategieresolutie
14.15 uur	16. Aktuele politieke moties
14.45 uur	17. Uitslag stemming lijsttrekker
14.50 uur	18. Toespraak lijsttrekker
15.25 uur	19. Campagneplan
15.55 uur	20. Uitslag stemmingen voor de kandidaten voor het Dagelijks Bestuur
16.00 uur	21. Sluiting door de partijvoorzitter.

Toelichting

1. Voorstellen tot wijziging of aanvulling van deze concept-agenda conform art. 13, lid 2 van het Huishoudelijk Reglement, kunnen tot vrijdag 16 januari 1981 12.00 uur worden ingediend bij het landelijk

sekretariaat.

2. De definitieve agenda zal worden gepubliceerd in de Tweede Congres Democraat, die circa 29 januari 1981 verschijnt. Hierin zullen de overige congresmededelingen worden gepubliceerd.

Congresreglement

Toelichting

Volgens het Huishoudelijk Reglement heeft het HB besloten het onderstaande congres-reglement vast te stellen.

Evenals op de voorgaande congressen bevat dit congresreglement alleen bepalingen die niet in het Huishoudelijk Reglement (art. 7 t/m 18) zijn geregeld.

Art. 1

Het op 20 en 21 februari 1981 te houden congres is een Algemene Ledenvergadering als bedoeld in art. 7 van het Huishoudelijk Reglement.

Artikel 2

Moties en amendementen die betrekking hebben op onderwerpen vermeld in de concept-agenda en niet zijn goedgekeurd door tenminste één Algemene Regiovergadering, moeten uiterlijk dinsdag 10 februari 1981 om 12.00 uur op het landelijk secretariaat ontvangen zijn.

Deze moties en amendementen dienen door tenminste vijf leden van D'66 ondertekend te zijn en worden in het congresboek gepubliceerd.

Motie en Amendementen dienen opgesteld te worden volgens het door de Rapportage Commissie vastgestelde model, dat als bijlage bij dit reglement is gevoegd.

Artikel 3

De behandeling van moties en amendementen geschiedt als volgt:

1. De indiener of een door hem/haar aangewezen lid van D'66 geeft desgewenst een beknopte toelichting.

2. De fungerend voorzitter verleent degenen, die zich volgens de bij de congresleiding berustende sprekerslijst als spreker hebben aangemeld, in volgorde van aanmelding het woord.

3. Het Hoofdbestuur en de Rapportage Commissie kunnen aan het congres een advies omtrent het voorstel geven.

4. De fungerend voorzitter brengt de amendementen in volgorde van ingrijpendheid in stemming en daarna het al dan niet geamendeerde voorstel.

5. De fungerend voorzitter brengt resoluties en moties over een bepaald agendapunt in stemming als alle resoluties en moties over dat agendapunt zijn toegelicht.

De fungerend voorzitter bepaalt de volgorde waarin de resoluties en/of moties in stemming worden gebracht.

Artikel 4

In gevallen betreffende de gang van zaken tijdens het congres waarin dit reglement niet voorziet, beslist de congresleiding met inachtneming van de Statuten en het Huishoudelijk Reglement.

Bijlage bij congresreglement

Formulering Moties en Amendementen

Amendement

Nummer	1
Indiener(s)	2
Woordvoerder	3
Onderwerp	4
Voorstel: concept tekst	5
Vervangen door:	6
Toelichting	7
Ondertekenaars	
naam adres handtekening (van 5 ondertekenaars)	

Voor overleg met de Rapportage Commissie is door indieners hierbij gemachtigd ondertekenaar nummer ..., telefonisch te bereiken onder nr. ...

Toelichting

ad 1. Nummering gebeurt door de Rapportage Commissie of het secretariaat.

ad 2. Dit hoeven niet de ondertekenaars te zijn dit kunnen ook groepen zijn als afdelingen, werkgroepen, regio's. Maar dan moet wel een plenaire vergadering van die groep het voorstel goedgekeurd hebben en moet het voorstel door minimaal vijf indieners worden ondertekend.

ad 3. De woordvoerder hoeft niet van te voren opgegeven te worden.

ad 4. Korte omschrijving van agendapunt en onderwerp, alsmede van de plaats waar in de congresstukken de te wijzigen tekst is te vinden.

ad 5. Hier exact aangeven welke tekst men wil wijzigen/schrappen/aanvullen.

ad 6. Hier exact nieuw voorgestelde tekst aangeven.

ad 7. Kort, krachtig, maar vooral duidelijk!

NB.

Bij voorkeur getypte tekst. Slechts één amendement per vel.

Motie

Nummer	1
Indiener(s)	2
Woordvoerder	3
Onderwerp	4
De ALV van D'66, in vergadering bijeen te ... op ...	a.
Overwegende dat	b.
Is van oordeel dat	c.
Besluit (spreekt als haar mening uit)	d.
Verzoekt (draagt op aan)	e.
Toelichting	f.
Ondertekenaars	g.
naam adres en handtekening (van 5 ondertekenaars).	

Toelichting

Voor aantekeningen 1 t/m 4 zie bij amendement toelichting.

ad a. Standaard tekst, gelijk voor alle moties.

ad b. Overwegingen zijn bedoeld om aan buitenstanders de achtergronden van het besluit duidelijk te maken, of om het besluit goed te kunnen uitvoeren. Niet te verwarren met toelichting!

ad c. Oordeel is al een begin van besluitvorming, het geeft aan welke weg men wil inslaan. Het besluit geeft aan hoe men dat wil bereiken.

ad d. Zonodig opsplitsen in punten.

ad e. Als d. nog niet de aanwijzingen voor de uitvoering van het besluit bevat, hier aangeven wie men daarmee wil belasten.

ad f. Kort en krachtig! De toelichting maakt géén deel uit van de motie.

De Rapportage Commissie behoudt zich het recht voor de toelichting in te korten of achterwege te laten.

Voor verdere aanwijzingen over het opstellen van moties en amendementen zie de Democraat van september 1979, jaargang 12, nummer 7, pag. 8 en 9.

N.B.

Bij voorkeur getypte tekst. Slechts één motie per vel.

PS

Wat is een motie of een amendement?
Op letterlijke teksten kunnen slechts amendementen worden ingediend, die precies aangeven welke tekst vervallen, vervangen of aangevuld zou moeten worden.

Voorstellen tot tekstwijzigingen kunnen niet per motie worden ingediend. Moties zijn algemene voorstellen om het congres een uitspraak te laten doen.

Congresstuk ECD2

Uitgangspunten besluitvorming

1. Inleiding

De wederopbouw van de partij is sinds 1977 op drie fronten tegelijk succesvol aangepakt. Zo werd een bestuurlijke organisatie bijna letterlijk uit de grond gestampt, terwijl daarnaast grote aantallen leden werden gewonnen en in de partijgeleden opgenomen. Ons derde doel is het opbouwen van een Beleidsprogramma dat een doordacht en effectief antwoord op de politieke vraagstukken van nu en een betrouwbaar perspectief voor de toekomst geeft. Dankzij veel actieve partijleden en een gemotiveerd en keihard werkend partijsecretariaat zijn wij daarmee goed gevorderd. Gelet op het tempo dat wij onszelf oplegden, mag dat een klein wonder heten.

Toch is er ook kritiek. De behandeling van belangrijke programma-onderdelen in een korte tijd met een grote hoeveelheid pas op het congres beschikbare moties en amendementen, vergt af en toe bijna het onmo-

gelijke van de congresgangers. Een goede congresvoorbereiding is daarom vaak moeilijk.

Een betere afstemming van de besluitvorming en de communicatie op het snel groeiende ledental (straks 20.000!) moet daarom nu in de steigers worden gezet, willen we ook na de Tweede-Kamer-verkiezingen verantwoord door kunnen gaan.

2. Probleemstelling

De besluitvorming op en rondom congressen wordt door velen weinig democratisch en mede daarom frustrerend gevonden. Dat mag bekend worden verondersteld.

De commissie-Van Berkum heeft zich enkele jaren geleden over deze problematiek gebogen. Haar aanbevelingen hebben veel discussie opgeroepen en hebben geleid tot enkele bijstellingen in ons Huishoudelijk Reglement en de creatie van een congresvoorbereidingscommissie.

Deze congresvoorbereidingscommissie kreeg de – inmiddels praktisch onuitvoerbaar gebleken – taak zowel de opinie- als de besluitvorming over essentiële politieke beslispunten in de partij te stimuleren. Met de groeiende omvang van de partij, de erkenning als „volwassen” vierde stroming en met het hoge werktempo nemen echter de problemen tenminste evenredig toe. De commissie ziet geen kans om in de korte beschikbare tijd haar taak goed uit te voeren. Daarom besloot het hoofdbestuur de besluitvorming als zodanig aan de orde te stellen en benoemde een nieuwe commissie onder leiding van de partijvoorzitter.

Deze commissie-Zeevalking, bestaande uit enkele DB- en HB-leden, kan uit de correspondentie met vrijwel alle partijgeleden slechts één conclusie trekken: met repareren en bijstellen van Huishoudelijk Reglement e.d. komen we er niet mee; de besluitvorming rondom congressen is aan een fundamentele herziening toe. Het draagvlak van landelijke congressen zal verbreed, de discussie verdiept en de besluitvorming op democratischer leest geschied moeten worden.

Het hoofdbestuur stelt voor nu met elkaar vast te stellen hoe we die revisie willen aanpakken en waartoe die moet leiden. Op het najaarscongres 1981 zullen dan de daartoe benodigde Huishoudelijke Reglements- en misschien ook Statutenwijzigingen kunnen worden vastgesteld. In 1982 kan dan de besluitvorming op „de nieuwe manier” plaats vinden.

3. Waaraan oplossingen moeten voldoen

De commissie-Zeevalking is mede op grond van een evaluatie van de congresvoorbereidingscommissie en kritiek van een aantal leden, tot de volgende conclusies gekomen. Deze conclusies kunnen tegelijkertijd als randvoorwaarden voor de aanpassingen gelden:

A.

De besluitvorming op algemene ledenvergaderingen in de partij vindt plaats op basis van het zgn. één-mens-één-stem-principe en het (zo veel mogelijk actief gehanteerde) beginsel van volledige openbaarheid. Ieder lid of belangstellende kan deze vergaderingen bijwonen, alle leden hebben een gelijkwaardige stem. Daarmee proberen we het democratisch gehalte van onze besluitvorming zo goed mogelijk te waarborgen.

Allerlei technische en financiële beperkingen bij individuele leden en het partij-apparaat, congresruimte, etc. maken het waarborgen van het democratisch gehalte van de besluitvorming op landelijke congressen steeds moeilijker.

Hoewel we naar de mening van sommigen de grenzen van de mogelijkheden tot verantwoorde toepassing van het één-mens-één-stem-principe reeds gevaarlijk dicht genaderd zijn, willen we dit – in de ogen van vele D'66-ers meest karakteristieke en essentiële – (aktie)beginsel in het doen en laten van de partij zo lang mogelijk handhaven.

B.

D'66 is een niet dogmatische, veranderingsgezinde partij met een toenemende invloed op en dus ook medeverantwoordelijkheid voor het politieke wel en wee van Nederland. Daarom is de partij aan zichzelf verplicht met de grootst mogelijke zorgvuldigheid haar besluitvorming op allerlei punten te laten plaatsvinden. Besluitvorming op een algemene ledenvergadering moet het resultaat zijn van een gedegen opinie- en besluitvorming in de gehele partij. Daartoe zullen we onszelf meer voorbereidingstijd moeten gunnen, maar ook meer discussiediscipline moeten opleggen. ALV-agenda's met bijbehorende ontwerp-teksten moeten tenminste een half jaar tevoren in het bezit van de leden zijn. Afdelingen en (sub)regio's verplichten zich deze zo spoedig mogelijk na publicatie te behandelen in ledenvergaderingen.

Tot de ALV toegelaten wijzigingsvoorstellen en moties moeten tenminste een week voor aanvang van de ALV bij de leden bekend kunnen zijn.

Alleen dan is weloverwogen standpuntbepaling mogelijk.

C.

Zinnvolle discussies over de hoofdpunten van de Beleidsprogramma-hoofdstukken worden steeds moeilijker door de snel in omvang toenemende stroom amendementen.

Hoe ook behandeld, ze slurpen tijd, maken het onmogelijk de aandacht aan wezenlijke zaken te besteden. Tijdens de ALV zal de discussie als besluitvorming consequent moeten worden gericht op keuzebepalende, inhoudelijke amendementen en moties. De verwerking van b.v. tekstverbeteringssuggesties moet gedelegeerd worden aan de groep leden die de ALV zelf daartoe kiest: de pro-

grammacommissie. De rapportagecommissie krijgt daadwerkelijk het vertrouwen en de fysieke kans het redactioneel-zijn van amendementen vast te stellen en amendementen van (vrijwel) gelijklopende strekking samen te voegen tot één tekstwijzigingsvoorstel. Moties en amendementen dienen daartoe aan duidelijker vormvoorschriften te voldoen; moties van de strekking „laten-wet-een-volgend-congres-nog-eens-overdoen” moeten buiten de orde verklaard worden. Agendavaststelling impliceert het aanvaarden van de te behandelen stukken in de gepresenteerde vorm.

D.

De toepassing van het één-mens-één-stem-principe heeft de partij er altijd van weerhouden de drempel tot het indienen van amendementen en moties te verhogen. Vijf handtekeningen van leden is tot nu toe voldoende om een wijzigingsvoorstel of visie op actuele politieke gebeurtenissen aan een ALV voor te leggen. Radikale democratisering stelt echter ook functionele en sociale eisen. Het is redelijk daarom de indiening van een amendement of motie aan strengere voorwaarden te binden. Keuze van getalsgrenzen zijn in dit verband altijd moeilijk, maar voorlopig lijkt een minimum van 25 ondertekenaars of indiening door een regio/afdelingsvergadering bruikbaar.

E.

Haastwerk bij de formulering van voorstellen doet afbreuk aan de inhoudelijke kwaliteit en/of zorgvuldige presentatie van ontwerp-teksten. Onrijpe voorstellen roepen grote hoeveelheden wijzigingsvoorstellen op met alle gevolgen voor de verdere besluitvorming van dien. De oplossing hiervoor ligt voor de hand. De deskundigheid – in de partij in zo ruime mate voorhanden – zal doelmatiger opgespoord en ingezet moeten worden ten behoeve van de voorbereiding van voorstellen. Een betere spreiding van het voorbereidende werk bevordert bovendien een doorlopende productie van hoogwaardige ideeën.

Jan van den Hazel
secretaris-politiek

Deze uitgangspunten (randvoorwaarden) leiden tot de volgende HB-resolutie:

4. HB-Resolutie II

De Algemene Ledenvergadering van D'66, bijeen te Amersfoort op 20/21 februari 1981,
overwegende

a. dat de besluitvorming in de partij bij een toenemend ledental en een planmatig werken aan vernieuwing en verbetering van het politieke programma, moeilijker verloopt;
b. dat het van belang is deze problemen te ondervangen en terzake voorzieningen in het Huishoudelijk Reglement te treffen;

Besluit

I. tekstvoorstellen hiervoor op het najaarscongres 1981 te behandelen, Besluit

II. daarbij de volgende punten als uitgangspunt te hanteren:

1. De partij belegt, behoudens in geval van tussentijdse Tweede Kamer-verkiezingen en vergelijkbare „calamiteiten”, twee congressen per jaar; deelcongressen worden afgeschaft.

2. Het hoofdbestuur stelt – in overleg met de Tweede Kamerfractie, de Stichting Wetenschappelijk Bureau en de programmacommissie en de landelijke Adviesraad gehoord – een meerjarenplanning op ten behoeve van op ALV's te behandelen beleidsprogramonderdelen.

3. De agenda van omvangrijke onderwerpen met de bijbehorende (ontwerp-)voorstellen, voorzien van een overzicht van de essentiële beslispunten, opgesteld door de congresvoorbereidingscommissie, worden tenminste een half jaar – of zoveel langer als uit een integrale procesplanning noodzakelijk blijkt – in bezit van ieder lid gesteld.

4. Regiobesturen en afdelingsbesturen verplichten zich in een daartoe aangewezen tijdvak ledenvergaderingen te beleggen ter voorbehandeling van ALV-agenda's.

5. Moties en amendementen ten behoeve van de ALV behoeven ofwel goedkeuring van tenminste één regio- of afdelingsvergadering volgens de gebruikelijke stemprocedure, ofwel ondertekening van tenminste 25 (individuele) leden.

6. Het uiterste tijdstip voor indiening van amendementen en moties wordt zodanig vervroegd dat alle tot

de ALV toegelaten moties en amendementen tenminste één week voorafgaand aan de aanvang van een ALV bij de leden bekend zijn.

7.

a. Amendementen van redactionele aard, zulks ter beoordeling van de rapportagecommissie, worden rechtstreeks in handen gesteld van de programmacommissie.

b. Amendementen en moties, welke niet voldoen aan nader vast te stellen vormvoorschriften, worden niet in behandeling genomen.

c. Amendementen en/of moties van gelijke of vrijwel gelijke strekking kunnen door de rapportagecommissie worden samengevoegd tot één wijzigingsvoorstel of ontwerpbesluit.

d. Aktuele politieke moties worden alleen in de ALV-agenda opgenomen als de aktuele urgentie van de gevraagde uitspraak wordt gemotiveerd en het vigerende beleidsprogramma niet reeds in het gestelde voorziet.

e. Het hoofdbestuur voegt zijn advies aan amendementen en moties toe in de ad 6. bedoelde publikatie van congresstukken.

8. Afdelingen en regio's dragen er zorg voor dat ten behoeve van de discussie over de door hen ingediende amendementen en moties (een) woordvoerder(s) aan de ALV deelneemt/deelnemen.

9. De resultaten van de besluitvorming terzake beleidsprogrammahoofdstukken worden door de programmacommissie zodanig tijdig verwerkt, dat éénmaal per jaar een geaktualiseerd beleidsprogramma verkrijgbaar kan worden gesteld.

10. Het hoofdbestuur treft, in sa-

De Politieke Partij Democraten '66 zoekt op korte termijn ten behoeve van de campagne voor de Tweede-Kamer-verkiezingen een

MEDEWERKER CAMPAGNE-TEAM (M/V)

De functie is van tijdelijke duur, tot 1 juli 1981.

Aanvankelijk is het een functie van 20 uur, maar in de loop van de campagne kan dit mogelijk worden uitgebreid tot 40 uur.

De medewerker maakt deel uit van het campagne-team, dat zich bezig houdt met:

- het uitvoeren van het beleid van de campagnecommissie;
- het coördineren van verkiezingsbijeenkomsten;
- het verzorgen van spreekbeurten;
- het beheer, verspreiden van verkiezingsmateriaal.

Het campagne-team is gehuisvest op het landelijk secretariaat in Den Haag.

Voor deze functie is gewenst:

- grote bekendheid met de organisatie van D'66;
- goede contactuele eigenschappen;
- goed organisatietalent;
- ruime ervaring op vergelijkbaar terrein.

Voor deze functie wordt een salaris geboden van:

f 1.024,— tot f 1.756,— voor 20 uur per week, al naar gelang leeftijd en ervaring.

Voor inlichtingen kunt u zich wenden tot Jan Veldhuizen, campagneleider, p/a Bezuidenhoutseweg 195, Den Haag, tel. 070 – 85 83 03.

Sollicitaties kunt u richten vóór 21 januari 1981 aan de Sollicitatiecommissie, p/a Hoofdbestuur van de Politieke Partij Democraten '66, Bezuidenhoutseweg 195, 2594 AJ Den Haag.

menwerking met de SWB voorzieningen dat de tijdige publikatie van de agendastukken optimaal verzekerd wordt. Ingeval SWB-werkgroepen om welke redenen dan ook de gevraagde inbreng niet kunnen le-

veren, formeert het hoofdbestuur een gener beweging groepen leden ter voorbereiding van de geplande agenda-onderdelen, en gaat over tot de orde van de dag.

Hieronder staat de concept-resolutie „VERKIEZINGS-STRATEGIE” afgedrukt. Deze zal worden behandeld op het congres van 21 en 22 februari 1981.

D'66 beoogt hiermee, zoals zij dat tot nu toe steeds heeft gedaan, om vóór de verkiezingen de kiezers duidelijk te maken welke regeringscombinaties men steunt door op D'66 te stemmen.

Henk Zeevalking, voorzitter.

HB-Resolutie I

De algemene ledenvergadering van D'66 bijeen te Amersfoort op 21/22 februari 1981, overwegende

1. dat een kabinet in de komende regeerperiode zou moeten steunen op een ruime meerderheid in het parlement en zo zou moeten zijn samengesteld dat een progressief beleid kan worden gevoerd;
2. dat naar haar oordeel het beleid van het huidige kabinet geen aanzet heeft gegeven tot oplossing van de problemen in de samenleving en dat daarom D'66 niet samen met VVD en CDA een kabinet zal vormen;
3. dat de uitgangspunten van D'66 voor de inrichting van de samenleving fundamenteel afwijken van de beginselen van de CPN, en dat daarom D'66 niet zal deelnemen

aan een regering waar die partij ook deel van uitmaakt;

4. dat de kans op de vorming van een PvdA-VVD-D'66-combinatie weliswaar klein moet worden geacht, maar dat deze combinatie in verband met mogelijke toekomstige verstrekkingen in de Nederlandse partijpolitieke verhoudingen niet bij voorbaat mag worden uitgesloten;

besluit:

- a. dat D'66 na de volgende verkiezingen zal streven naar het tot stand komen van een kabinet van PvdA, CDA, D'66 en als dit niet haalbaar blijkt, zal moeten worden nagegaan of een combinatie PvdA, VVD, D'66 mogelijk is;
- b. dat als geen van deze twee meerderheidscombinaties zou lukken, de vorming van een minderheidsregering moet worden overwogen, en dat op grond van programmavergelijking en in het verleden gebleken progressieve gezindheid, als eerste een minderheidskabinet PvdA-D'66 moet worden geprobeerd;
- c. dat, indien dit niet tot een kabinet leidt, er nader overleg over de te volgen koers plaats zal vinden tussen de Tweede Kamerfractie, het Hoofdbestuur en de Adviesraad, waarbij de hierboven uitgesloten combinaties niet ter discussie kunnen komen, en gaat over tot de orde van de dag.

DEMO-CRAATJES

door Marie-Louise Tiesinga

Het was boeiend te lezen hoe de diverse fracties de begrotingsbehandeling hebben „genomen”.

Want zonder twijfel blijft het een wedloop met hindernissen, vooral voor kleine fracties. De stapels stukken die toch maar weer doorgewerkt moeten worden! Veel van de algemene beschouwingen stonden in de plaatselijke Democraatjes afgedrukt. **D'66 Poortugaal** maakte er dit jaar een apart, smakelijk boekje van dat aan alle aanwezigen voor de raadsvergadering werd overhandigd. Ze maakte 150 exemplaren. Totale kosten f 25,- plus een hoop zweet, zoals ze schrijven. Wie belangstelling heeft, belle de secretaris Frans Dijkgraaf (010 - 162712).

1981 wordt een druk jaar. De Tweede Kamerverkiezingen staan voor de deur. Overal worden oproepen gedaan om in verkiezingscommissies en campagne-commissies plaats te nemen. Her en der zijn al programmacommissies voor gemeenteraads- en statenverkiezingen in '82 aan het werk. Het blaakt van activiteit, al stellen de meeste afdelingsbesturen ledenwerving als prioriteit nr. 1. Verder wordt er in de bladen nog veel nagekaart over vrede en veiligheid. Wat me tot slot opvalt, is dat in een heleboel afdelingen de vrouwelijke voorzitter nog steeds voorzitter heet, en de secretaris secretaresse als ze van vrouwelijke kunne is. Dat is in het kader van emancipatie verbazingwekkend. NIEUW deze keer is Demopraat van de **afd. Purmerend**, waar D'66 na de verkiezingen van de afgelopen zomer vier raadszetels bekleedt. Het ziet er goed uit. Ook **Schagen en omstreken** bieden met gepaste trots hun afdelingsblad aan „Orbiter”, van het Latijnse „ob ire” dat voorbijgaan betekent. Ze zijn, zo schrijven ze, van plan voorbij te gaan aan gemeentepolitieke zaken uit hun omgeving. En dat moet zeker niet zo geïnterpreteerd worden dat ze er omheen lopen! Integendeel, er wordt in columns al flink van leer getrokken. De **afd. Rotterdam** stuurt een smakelijk nummer, dat voortaan „Tegenstroom” heet. Ze werken daar sinds kort ook met een onafhankelijke redactie, zij het dat bestuur en fractie uiteraard verantwoordelijk blijven voor hun bijdragen. De **Wekker** van de **afd. Winterswijk** verschijnt volgens een nieuwe formule op A4-formaat. Op eigen stencilmachine vervaardigd. Met een interessante toespraak die regiovoorzitter Erno Maas op de ARV in oktober heeft gehouden. Hij legt daarin uit dat juist op gemeentelijk niveau politiek wordt gemaakt. Lijkt me beslist een artikel waarin meer redacties geïnteresseerd zullen zijn. Voor het eerst ontving ik ook afleveringen van bladen uit **Bodegraven** en **Culemborg**. Wat was er nog meer deze keer. Een interessante nota „Van Afval tot Mest” van de

fractie in **Alkmaar** met suggesties en initiatiefvoorstellen tot verwerking van bedrijfs- en huisvuil. d'Olipphant van de **afd. Amsterdam**, waar de redactie met smart afscheid neemt van van redactielid en initiatiefnemer Bettie Groen, die haar zwane-zang houdt in de vorm van ongetwijfeld een van de beste interviews die ze voor d'Olipphant heeft gemaakt. Met de burgemeester van Amsterdam, de heer W. Polak, die openhartig op haar vragen over het programmakkoord, de rellen op Koninginnedag en in de Vondelstraat etc. ingaat. Het regioblad **Friesland** vermeldt dat ze daar met de Werkgroep Emancipatie een weekend aan dit onderwerp hebben gewijd, met als gast Elske Schreuder, emancipatiewerkster van het PEAC. Zo te lezen is het een zeer geslaagd weekend geweest met veel discussie en o.a. het vertonen van de film „Het Verschil” van Nouscha van Brakel. Idee voor andere groepen? De **afd. Gelderland** stuurde een persbericht over een onderwerp dat ook in vele bladen was terug te vinden: de presentatie van de Tweede Kamerkandidaten. Gelderland deed dat op een originele manier. In tegenstelling tot de gebruikelijke gang van zaken werden daar geen verkiezings-„toespraken” gehouden. Met een prominent partijlid als gespreksleider werden de kandidaten geïnterviewd door een aantal parlementaire journalisten. Prima idee, hoewel ik uit kringen van de kandidaten ook heb gehoord dat het allemaal leuker leek dan het was. Er werd zelfs gesproken van „afmaken”. Zo zie je maar dat alles z'n voor en z'n tegen heeft. **Noord-Holland** had in dit geval door de verkiezingscommissie een aantal vragen over diverse beleidsterreinen laten maken, waarop de kandidaten in konden gaan. De **afd. Geldermalsen**

publiceerde een nota „Ruimtelijke Ordening en Zonne- en windenergie” (opvragen bij de afd. Duindoornstraat 7, Geldermalsen).

De reeds eerder genoemde **afd. Poortugaal** maakte ook nog een fraai boekje „Wat wil en doet D'66 afd. Poortugaal”, dat ze hebben verspreid onder 600 huizen in hun gemeente, d.m.v. aanbellen en aanbieden met een klein verhaaltje. Ze beoogden de bevolking hiermee beter te informeren over de politiek in de gemeente en (nog) meer publiciteit voor de afdeling, cq. stemmen- en ledenwinst te behalen. Het is een succes geworden.

De **afd. Rijswijk** publiceerde een Infokatern als speciale editie van hun „Demokatern” met als doel de (nieuwe) leden en sympathisanten een overzicht van het afdelingsgebeuren te geven, en ze te vertellen wat zich daarbuiten op gewestelijk en regionaal niveau afspeelt. Ook een bijzonder geslaagd geschriftje geworden! (tel. nr. redactie: 070 - 94 82 75). Tot slot: als u dit leest, is het alweer 1981. Ik wens alle redacties van Democraatjes een goed en succesvol jaar toe! We blijven over u schrijven.

„Als iets beter is, zie ik het graag sterk zijn.”

Hans Gruyters

26 MEI 1981: TWEDE KAMER VERKIEZINGEN

door Jan Veldhuizen
campagneleider

Vanaf nu tot 26 mei a.s. resteren ons ruim 20 weken. In deze 20 weken vindt een aantal belangrijke gebeurtenissen plaats:

- het verkiezingsprogramma wordt vastgesteld,
- het wordt bekend welke 40 D'66-ers – en in welke volgorde – als D'66-kamerkandidaten zullen optreden,
- de strategieresolutie zal aangeven hoe D'66 zich een coalitie voorstelt.

Dan, het is inmiddels eind februari (8 weken verder), rest ons de belangrijkste verkiezingscampagne uit de geschiedenis van onze partij.

Als de kiezers op 26 mei – in dezelfde mate als de opiniepeilingen nu aangeven – op D'66 besluiten te stemmen (Let wel: opiniepeilingen zijn geen verkiezingsuitslagen) dan betekent dit dat de verantwoordelijkheid van de partij groeit. Zeer belangrijk groeit. Wij, met ons allen bij elkaar, zijn D'66. ONZE verantwoordelijkheid groeit dus en als we geloof hechten aan de richting die opiniepeilingen aangeven, dan is deze verantwoordelijkheid inmiddels al gegroeid.

Onze eerste verantwoordelijkheid is het bieden van een nieuw perspectief aan de

kiezer in de vorm van een zo groot mogelijke fractie én in deelname aan een kabinet waarin D'66 zichzelf zal herkennen. (De ALV in Utrecht inmiddels heeft Terlouw van harte ondersteund toen hij zei, dat hij het niet waarschijnlijk achtte dat D'66 in een coalitie zou plaats nemen samen met VVD en CDA.)

Daarom zal een beroep gedaan worden op uw bereidheid tot medewerking en de campagnecommissie vindt dat dat gerust erg nadrukkelijk gevraagd kan worden:

- er zijn veel hoofden en handen nodig voor o.a. een ledenwerfaktie in het begin van dit jaar, waarvoor een ongekend grote hoeveelheid materiaal wordt aangemaakt,
- hetzelfde geldt straks voor assistentie bij het rondbrengen van campagnematerialen, het plakken van affiches, enz.,
- voor de financiële ondersteuning van deze campagne – deze zal ongeveer 4,5 à 5 ton kosten – zullen wij u in het vroege voorjaar schriftelijk benaderen. (Giro 1.000.000, als u niet kunt wachten).

Als velen bijdragen is de last niet zo zwaar. Geef daarom gevolg aan de verzoeken om uw bijdragen. Een campagne met positieve perspectieven, kan alleen als zodanig vervuld worden, als velen enthousiast bijdragen. Dan liggen de zorgen bij de andere grote partijen.

Wij rekenen op u!

SAMENSTELLING CAMPAGNE-COMMISSIE

Henk Zeevalking, partijvoorzitter,
Jan Terlouw, fractievoorzitter,
Hein van Oorschoot, vice-voorz.-politiek,
Mieke van Wagenberg, secretaris organisatie,
Ad van Tiel, publiciteits-coördinator,
Suzanne Bischoff, fractielid,
Jan Veldhuizen, campagneleider.

SAMENSTELLING CAMPAGNE-TEAM:

Ernst Bakker en Jan Goeyenbier, fractievoorlichters.

Ally Princen en Jo van Rijn, campagnemedewerkers.

Binnenkort wordt het camp.team uitgebreid met een derde campagnemedewerk(st)er en de nieuwe stafmedewerk(st)er publiciteit.

HET HOOFD- BESTUUR

Het komt steeds meer voor dat een aantal enthousiaste nieuwe leden het plan opvatten om een afdeling op te richten. Wij juichen dit soort initiatieven uiteraard van harte toe; hoe meer goed lopende afdelingen hoe liever.

Het kan dan echter wel problemen opleveren om kandidaat bestuursle-

den te vinden, die voldoen aan de eisen die gesteld worden in de Statuten, zoals o.a. het minimaal 6 maanden lid zijn. Bestuurders van regio's, subregio's en afdelingen, die betrokken worden bij de oprichting van nieuwe afdelingen (waarbij met name de (sub)regio's de taak hebben de grenzen van de afdelingen vast te stellen) willen wij vragen om er zorg voor te dragen dat bij bestuursverkiezingen de bepalingen van art. 19 van de Statuten in het oog worden gehouden.

Dispensatie is niet meer mogelijk. Een suggestie van onze kant is, wanneer er niet kan worden voldaan aan het Huishoudelijk Reglement, om niet officieel een afdeling te laten oprichten, maar eerst een aantal maanden een werkgroep te laten functioneren, waardoor mogelijke be-

stuurskandidaten de tijd wordt gelaten aan de 6-maanden eis te voldoen.

Mieke van Wagenberg,
secretaris organisatie.

Gevraagd: D'66 nieuwtjes voor de jeugd.

Op 5 januari 1981 gaat men bij de NOS starten met een jeugdjournaal. De uitzendingen zullen dagelijks plaats hebben – met uitzondering van de weekends – van 18.30 tot 18.36 uur. Men richt zich daarbij op kinderen van 10 tot 12 jaar.

Sinds 1 september jl. is de redactie

van het NOS-Jeugdjournaal bezig met de voorbereidingen voor de eerste uitzending. Zij denkt, dat wij als D'66 wel wat nieuwtjes – of anderszins belangrijke onderwerpen voor deze groep – zouden kunnen aanreiken. Natuurlijk wil D'66 graag aan dit verzoek voldoen. Ik vraag hiervoor dan ook uw medewerking. Mochten er zich bij het PEAC, JOAC, PSVI, SWB of in uw afdeling, regio of werkgroep vermeldenswaardige dingen voordoen, die interessant zouden kunnen zijn voor de redactie van het NOS-Jeugdjournaal, meldt die dan i.v.m. een goede coördinatie aan de afdeling publiciteit op het landelijke secretariaat van D'66 in Den Haag.

Ad van Tiel
Publiciteitscoördinator.

UIT STAD EN LAND

Aankondiging Regio- Congres Zuid-Holland

Op 7 februari 1981 zal in Amicitia in Den Haag een regio-congres worden gehouden.

Onderwerpen:

1. Voorbereiding van de ALV (20 en 21 februari 1981) t.a.v. D'66 verkiezingsprogramma voor de Tweede-Kamerverkiezingen.
2. Verkiezing regio-voorzitter en 1ste secretaris politiek. Ruud Stam en Herman van Ommen stellen zich herkiesbaar.
3. Verkiezing van een plaatsvervangend HB-lid voor Zuid-Holland.
4. Federatieve regio-structuur.
5. Opzet campagne voor de Tweede-Kamerverkiezingen in Zuid-Holland.
6. Verslag uit de statenfractie in Zuid-Holland.
7. De financiën van de regio.
8. Cursussen in Zuid-Holland.

Opgave van kandidaten tot 2 x 24 uur voor de vergadering bij de secretaris

organisatie, Paul de Graaf, Breesstraat 33A, 2311 CH Leiden.

Ruud Stam,
regiovoorzitter

Regio Noord-Brabant

Algemene Regiovergadering Regio Noord Brabant

zaterdag 31 januari 1980

aanvang 10.00 uur

te Tilburg

Café-Restaurant Boerke Mutsaers in 't Zand

Vijverlaan

vlak naast NS station Tilburg West.

gast spreker: L. J. Brinkhorst.

Regio Utrecht

Oriëntatiecursus voor nieuwe en nog niet actieve D'66-leden in de regio Utrecht.

Op zaterdag 28 maart 1981 (van 10.00 tot 17.00 uur) vindt er te Utrecht (Hoog Catharijne) een oriëntatiecursus plaats voor nieuwe en voor nog niet actieve D'66-leden die kennis willen maken met het mens- en maatschappijbeeld alsook met de organisatiestructuur van D'66. Informatie en opgave (dit laatste gaarne zo spoedig mogelijk) bij Lydia Schutte, tel.: 02943 - 3921 of via het sekretariaat van de afdeling Utrecht, Postbus 1966, 3500 BZ

Utrecht.

Aan de deelnemers zal een geringe financiële bijdrage worden gevraagd.

Regio Utrecht

Het regio-bestuur nodigt alle D'66 leden in de provincie Utrecht uit tot het bijwonen van een

ALGEMENE REGIO VERGADERING

welke gehouden zal worden op donderdag 15 januari 1981 in zalencentrum AMERSHOF, Snoeckaertlaan 11 te Amersfoort, en begint om 20.00 uur.

Belangrijke agendapunten zullen zijn: Begroting 1981, voorbereiding deelcongres van 17 januari 1981 te Dordrecht en aanvulling bestuur. Hopelijk tot ziens in Amersfoort.

Regio Gelderland

De najaars-ARV heeft in een drietal vacatures de navolgende personen benoemd:

1e Regiopienningmeester

Hans Peters, Gerard Noodtstraat 41, Nijmegen (080 - 235061).

2e Regiopienningmeester

Leo van der Meer, Huygenslaan 20, Arnhem (085 - 422350).

Kampagneleider 1981/RB-lid

Ed Schiks, Zwanenveld 55-10, Nijmegen (080 - 443330).

Besturenoverleg:

Het Regiobestuur nodigt alle Gelderse afdelingsbesturen gaarne uit voor een „Verenigde Vergadering“ op donderdagavond 8 januari 1981 te 20.00 uur: Plaats: Cultureel Centrum „De Coehoorn“ te Arnhem. De agenda met stukken zal de afdelingsbesturen tijdig bereiken.

Regiokongres:

Het Regiobestuur heeft als datum voor de volgende ARV vastgesteld: Zaterdag 7 februari 1981 te Arnhem. Op de agenda staan in ieder geval: discussie over de politieke strategie van D'66 en verkiezingsprogramma.

Tenslotte:

In dwingende gevallen is de regiosekretaris ook te bereiken onder kantoor-tijd: 085 - 457057 - tst. 2933. ■

Politiek Emancipatie
Aktiveringscentrum D'66

PEAC- NIEUWS

Emancipatiedag

Het PEAC organiseert op zaterdag 21 maart 1981 weer een landelijke emancipatiedag. De thema's zijn: *Herverdeling van Werkzaamheden*, en *Gelijke deelname aan Besluitvormingsprocessen*. Verdere gegevens zullen t.z.t. in het PEAC-bulletin en in de Democraat verschijnen.

PEAC-Bulletin

Het nummer 3 is o.a. naar alle afdelingen en alle Statenleden gestuurd, met het verzoek om aan de emancipatiewerkster door te geven welke mensen zich in een afdeling, fractie of bestuur speciaal met emancipatie bezighouden. Dit om verzending van stukken van het PEAC en van CRM en de EK makkelijker te maken. Van de ruim 300 afdelingen e.d. hebben er nu een kleine 20 gereageerd. Kopij voor het *PEAC-bulletin no. 4* (dat half-eind februari uitkomt) kan tot half januari worden ingezonden.

Emancipatiewerkster

De door CRM gesubsidieerde emancipatiewerkster Elske Schreuder is haar tweede jaar bij D'66 ingegaan. Ze is 20 uur per week (in ieder geval op maandag) op het landelijk secretariaat bereikbaar. Bij haar kan men terecht met vragen over literatuur, het PEAC, het PEAC-bulletin, en de regionale emancipatiewerkgroepen.

EK-Rapport

Onlangs is verschenen het interessante rapport van de Emancipatie Kommissie: *Weerstand tegen Emancipatie*

Elk eerste exemplaar daarvan is gratis; per briefkaart te bestellen bij: Emancipatie Kommissie Postbus 16051 2500 BB 's-Gravenhage

„Politiek ... Waar blijft de vrouw?“

Een decoratieve en informatieve poster/folder van die naam is te bestellen bij: Buro Vrouwenbelangen Rijsburgerweg 28, 2333 AA Leiden.

„Op gelijke voet“

Een gratis abonnement op dit periodiek over emancipatiebeleid is aan te vragen bij: CRM - Directie Coördinatie Emancipatiebeleid Postbus 5406, 2280 HK Rijswijk. ■

advertentie

De Politieke Partij Democraten '66, gevestigd te Den Haag, zoekt op korte termijn, wegens uitbreiding op het landelijk sekretariaat, een

RECEPTIONIST / TELEFONIST (M/V)

voor 20 uur per week

Deze is belast met:

- bediening centrale telefooninstallatie (4 lijnen)
- telefonische en schriftelijke informatieverstrekking
- ontvangst van bezoekers
- typewerkzaamheden

Op dit ogenblik werken op het sekretariaat twee part-time receptionisten/telefonisten, samen 40 uur. De uitbreiding is noodzakelijk vanwege toenemende druk op de receptie, vooral rond het middaguur. Daarom gaat onze voorkeur uit naar een receptionist/telefonist, die dagelijks aanwezig kan zijn tussen 10.00 en 14.00 uur (of 11.00 - 15.00 uur).

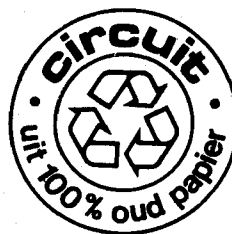
Voor deze functie gelden de volgende eisen:

- een Mavo of Havo-opleiding of vergelijkbaar niveau
- een ontwikkeld taalgebruik (mondeling)
- goede contactuele eigenschappen
- ruime type-ervaring.

Voor deze functie wordt een salaris geboden van minimaal f 932,- tot maximaal f 1.400,-, afhankelijk van leeftijd en ervaring.

Voor inlichtingen kunt u zich wenden tot Kitty Warburg-van Rijn, Hoofd Algemene Zaken (tel. 070 - 85 83 03).

Schriftelijke sollicitaties vóór 21 januari 1981 te richten aan de Sollicitatiecommissie, p/a Hoofdbestuur Politieke Partij Democraten '66, Bezuidenhoutseweg 195, 2594 AJ Den Haag.

SWB- NIEUWS

Mededeling van w.g. Sociale verzekering en Pensioenen

Gaarne opgave van mensen die voor deze w.g. belangstelling hebben bij K. H. Klaver, Nieuwegeer 56, 3271 BR Mijnsheerenland tel. 01862-2592

Werkgroep Staats- recht en Binnenland- se Zaken

De werkgroep zal vergaderen op: donderdag 8 januari (over onder meer het ontwerp-verkiezingsprogramma)

donderdag 12 februari,
donderdag 12 maart.

Alle vergaderingen worden gehouden in het gebouw van de Tweede Kamer, Binnenhof 5, Den Haag en beginnen om 19.30 uur.

Nieuwe leden kunnen zich opgeven bij ondergetekende.

Ronald L. M. Verhagen,
secretaris.

Bleulandweg 134
2803 HH Gouda
Tel. 01820-24923.

Jongeren Activerings Centrum

JOAC

Op 7 februari wordt er een jongerendag georganiseerd door het JOAC. We willen hierbij alle D'66 jongeren en iedereen die geïnteresseerd is uitnodigen voor deze bijeenkomst, die zal plaats vinden in het Universiteitshuis Lepelenburg 1 in Utrecht aanvang 11 uur.

Deze bijeenkomst is georganiseerd in verband met het komende verkiezingscongres. We gaan kijken of wij het verkiezingsprogramma, vooral wat betreft problematiek die jongeren aangaat, kunnen bijsturen in de ons gewenste richting in de vorm van moties en amendementen op het verkiezingscongres. Het is duidelijk dat het verkiezingsprogramma heel belangrijk is voor de komende verkiezingen, de regeringsvorming en de komende regeerperiode. Het is dus goed om de voor ons openstaande weg om invloed uit te oefenen te gebruiken. Op deze manier krijgen de jongeren ook duidelijke invloed op de politiek.

We willen tevens hierbij de adressen en de telefoonnummers geven van de regiocontactpersonen.

Hartelijke groeten en tot ziens op 7

februari in het Universiteitshuis Lepelenburg 1 in Utrecht.

De bestuurscommissie van het JOAC

Groningen, Friesland, Drenthe: Frans Hasselaar, Kornoeljestraat 2, Groningen, tel. 050 - 779802.

Gelderland en Overijssel: Bas Beck, Jan v. Houtumlaan 24, Apeldoorn, tel. 055 - 334902.

Utrecht en IJsselmeerpolders: Jan Schonk, Wilhelminapark 27d, Utrecht, tel. 030 - 523016.

Noord Holland: Wens Rupert Uilenstede 419, Amstelveen, tel. 020 - 456843.

Zuid Holland: Jules Kortenhorst, Lairesselaan 199, Rotterdam, tel. 010 - 145511, tst. 3094.

Brabant, Limburg en Zeeland: Peter v. Eijk, P. C. Hooftstraat 25, Amsterdam, tel. 020 - 743416.

festatie om bekendheid te geven aan het moedig protest van de zgn. Dwa-ze moeders van de Plaza de Mayo. Kaarten à f 7,50 te bestellen op bovenstaand adres.

VARA, afdeling Den Haag,

Ametisthorst 309, 2592 HL Den Haag.

In Amicitia, Westeinde 15 te Den Haag, aanvang 20.00 uur organiseert de VARA een Forum-avond over: „de omroep NU en in de TOEKOMST”. Chel Mertens zal namens D'66 in het forum zitting hebben.

Advertentie

Medisch Comité Nederland-Vietnam

Postbus 5701, 1007 Amsterdam. Het Comité zamelt geld in voor een nieuw ziekenhuis in de stad Lang Son in Noord Vietnam. De kosten zullen f 300.000 bedragen, waarvoor een noodziekenhuis met 200 bedden kan worden gebouwd. Graag uw bijdrage storten op giro 1090400 MCNV, Amsterdam, o.v.v. Lang Son.

MENSEN- RECHTEN

bijengegaard door Kitty
Warburg

Algemeen Neder- lands Jeugdverbond

Amsterdam, giro 4344114.

Het ANJV organiseert een steunactie voor het blad MAYIBUYE (Geef Afrika terug) voor de bevrijdingsbeweging. De pers is een belangrijk hulpmiddel in de strijd tegen apartheid. Door vaker te verschijnen in een grotere oplage om daardoor zoveel mogelijk mensen te bereiken, is geld nodig. Graag uw bijdrage op bovengenoemd gironummer, m.v.v. Mayibuye.

Guatemala Komitee

tel. 030 - 731630

Ga niet met vakantie naar Guatemala. De machthebbers in dat land doen, via het leger, in wreedheid niet onder voor hun collega's in El Salvador of Honduras. In oktober 1979 is er een internationale boycot tegen het toerisme uitgeroepen. De toeristische trekpleister - de Indiaanse bevolking - wordt van het toerisme geen cent beter.

Het Guatemala comité heeft materiaal en suggesties voor hen die op een of andere manier actie willen voeren.

Steun aan Argentijnse moeders

**Voorhoutstraat 4, 2012 JD
Haarlem, tel. 023 - 313354**

SAAM organiseert op 22 februari 1981 in de Nieuwe Kerk te Amsterdam (aanvang 14.00 uur) een mani-

De Politieke Partij Democraten '66 zoekt op korte termijn een op het landelijk secretariaat in Den Haag te werk te stellen:

ASSISTENT VAN DE STAFMEDEWERKER FINANCIËLE ADMINISTRATIE (M/V)

voor 30 uur per week.

Taken

De medewerker zal o.a. worden belast met:

- het bijhouden van het grootboek;
- de financiële ledenadministratie, waaronder het verzorgen van de input voor en het controleren van de output van de computer;
- het vervaardigen van de (maandelijkse) proefbalans en saldibalans.

Onze wensen

- opleiding op MAVO/LBO niveau;
- in het bezit van Praktijkdiploma Boekhouden;
- enige ervaring in soortgelijke functie;
- enige kennis van automatiseringsvraagstukken;
- grote mate van nauwkeurigheid.

Wat wij bieden

- een deeltijdfunctie van 30 uur in het hart van een dynamische politieke partij;
- salarisoniveau volgens de voor overheidsambtenaren geldende salarisschaal 45 (bij een volledige dagtaak; 40 uur minimaal f 1.864,— tot maximaal f 2.692,— per maand);
- bij gebleken geschiktheid behoren aanpassing van het salarisoniveau en van de werktijd tot de mogelijkheden;
- kosten voor een eventuele verdere opleiding kunnen worden vergoed.

Alvorens te solliciteren kunt u desgewenst nadere inlichtingen inwinnen bij de Stafmedewerker Financiële Administratie, Hans Muylaert, telefoon 070 - 85 83 03, of (buiten kantooruren) bij het voor de financiën verantwoordelijke lid van het Hoofdbestuur, Jan Prevoo, telefoon 030 - 52 11 27.

Uw schriftelijke sollicitatie zien wij graag vóór 21 januari 1981 tegemoet.

Sollicitatiebrieven te richten aan:

Hoofdbestuur D'66, Bezuidenhoutseweg 195, 2594 AJ Den Haag.

DEMOCRATEN SCHRIJVEN

(de cursief gedrukte opmerkingen en commentaren in deze rubriek zijn van Piet van Baarsel)

Presentatie van Kandidaten te Leiden door **Jan Hoogkamer** uit Noordwijkerhout.

Ik was zaterdag 22-11-80 j.l. op een regio kongres te Leiden. Bij aanvang rond 10 uur waren plm. 25 mensen aanwezig (meestal de bekende bezoekers), op de agenda stonden interessante en belangrijke dingen als mede een presentatie van kandidaten voor de 2e kamer, die zou plaats vinden rond 12 uur; bij aanvang van het kongres waren slechts enkele kandidaten aanwezig.

Rond 12 uur toen nog het punt restauratiebeleid aan de orde was leek het wel dat de zaal afgebroken werd: de heren kandidaten betraden de zaal, stopten verkregen kongrespapieren en stemkaart ergens in hun tas en maakten het de spreker die aan het woord was onmogelijk verder te spreken door luidruchtig te praten aan de bar inplaats van zich te interesseren voor het kongres.

Aangezien de voorzitter (Ruud Stam) de presentatie in 3 groepen had gesplitst waren zij verplicht ongeveer 2 uur te blijven, wat sommigen niet leuk vonden; zij vertrokken al weer vrij snel zonder te hebben gesproken.

Na behandeling van de presentatie waren de meeste kandidaten weer verdwenen terwijl op de agenda het punt **inspraak nota** stond, maar dat interesseerde de heren niet.

De stemkaart en stukken zijn bij de meesten niet uit de tas geweest maar wel allerlei papiertjes met daarop hoe goed zij wel zijn. Waarom stellen deze mensen zich eigenlijk kandidaat, is het gewoon eigen belang of is er echt nog wat anders?

IS HET SLAAN OP DE KOP VAN JUT EEN SPORT?

door **W. Bakker** uit Roosendaal

Waarom wordt steeds de sport gebruikt als vorm van boycot als wij ons ongenoegen willen uiten tegen die landen die de mensenrechten op gruwelijke wijze met voeten treden. Is er soms geen moed genoeg bij onze politieke leiders om de diplomatieke of handelsbetrekkingen met zulke landen te verbreken? Ik vind de beginselen van de democratie maar op een laag pitje gedraaid als wij in de toekomst niet iets beters kunnen bedenken dan de sport te gebruiken als de kop van Jut.

DE VEEMARKTHALLEN

Hoewel ik er zeker van ben dat het bij het Hoofdbestuur bekend is dat veel van de Veemarkthalen niet de handigste plaats vinden om te vergade-

ren, laat ik nog twee kritische schrijvers aan het woord.

OPENBAAR VERVOER

door **Wilma Pasman** uit Haaksbergen
D'66 zegt een voorstander te zijn van het openbaar vervoer, maar hoe zit dat in de praktijk. In de congresdemocraat wordt uitvoerig verteld hoe men de Veemarkthalen per auto kan bereiken. Over het openbaar vervoer geen woord. Voor de democraten die van het openbaar vervoer gebruik maakten was het een heel gezocht en geren voor men de goede bus (buiten adem) bereikt had. U doet veel democraten een plezier als u in de toekomst vermeldt hoe men een congres per openbaar vervoer kan bereiken.

A. Nugteren uit Velp schrijft in een lange brief, hoeveel moeite hij heeft gehad om de Veemarkthalen te bereiken. Hij eindigt met: „Waarom in godsnaam een groot congres houden in een zaal die blijkbaar alleen goed te bereiken is voor vrachtwagens met vee?”
P.S. „Ik vond het een goed congres. Het kwam alleen dusdanig lijzig op gang dat men pas om 9 uur begon aan datgene waarvoor men gekomen was. Ik was gedwongen voortijdig weg te gaan, aangezien ik de trein moest halen. Kan dat nou allemaal niet anders?

HET VIER-UITGANGENMODEL door

Gerdjan Hoekendijk
Herman de Knijf
Willem Jan Pelle
Jan van Weerden
uit Groningen
Een ander alternatief voor de 2-fasen-structuur

De universiteiten roeren zich weer. Na verbale protesten worden welhaast vergeten aktiemiddelen als bezettingen gebruikt, om duidelijk te maken, dat de door minister Pais voorgestelde twee-fasenstructuur voor het Hoger Onderwijs wordt afgewezen. Unaniem wordt afgewezen.

Tegen deze achtergrond en met de aanstaande verkiezingen en kabinetsformatie in het vooruitzicht, gaat D'66 zich in januari uitspreken over de paragraaf Hoger Onderwijs van het beleidsprogramma. In het huidige beleidsprogramma wordt uitgegaan van de integratie van HBO en WO in één stelsel van Tertiair Onderwijs. Chel Mertens heeft deze lijn inmiddels verlaten en is met een alternatieve twee-fasenstructuur gekomen. Hoewel dit voorstel het predikaat „verrassend vaag” verdient, is wel duidelijk, dat de bezwaren welke tegen het twee-fasenkarakter van Pais' voorstellen, hiertegen ook gelden.

Oude koers, nieuwe voorstellen.

Op het aanstaande congres zullen wij voorstellen doen, waarin de draad van het huidige beleidsprogramma, dat voortbouwde op het beleid van Klein en Van Kemenade, weer wordt opgepakt. Uitgangspunt is, dat de integratie van HBO en WO gestalte krijgt in één stelsel van Hoger Onderwijs, met hierop aansluitend een stelsel van pluriform, wederkerend en voortbouwend onderwijs. Dit Hoger Onderwijs moet de mogelijkheid bieden om gedurende de opleiding een vakkenpakket op te bouwen, dat aansluit bij de aanleg, belangstelling en toekomstverwachting van de onderwijsvragende. Het stelsel krijgt het karakter van een

vier-uitgangenmodel. Deze uitgangen zijn: de wetenschappelijke, de beroepsgerichte, de onderwijsgerichte en de algemeen vormende uitgang. Om een studie in een bepaalde richting te kunnen afronden (bijv. juridische of economische richting) dan moet aan bepaalde minimum eisen van een der uitgangen worden voldaan. Deze eisen betreffen aard, niveau en aantal gevolgde vakken. Bij de wetenschappelijke richting zou dit in elk geval het deelnemen aan wetenschappelijk onderzoek moeten omvatten en bij de onderwijs- en beroepsgerichte uitgangen in elk geval praktijkervaringsperiodes. Het vakkenpakket vormt zodoende de sleutel voor de tijdens de studie

Advertentie

De Politieke Partij Democraten '66, gevestigd te Den Haag, zoekt op zeer korte termijn een op het landelijk secretariaat te werk te stellen

STAFMEDEWERKER PUBLICITEIT (M/V)

Deze is belast met:

- Het ondersteunen en adviseren van de publiciteitscoördinator (lid van het Dagelijks Bestuur), met wie de stafmedewerker een functionele relatie heeft;
- het regelen van spreekbeurten binnen en buiten de partij;
- het voorbereiden en coördineren van werkbezoeken;
- de uitgifte van persberichten namens het Hoofdbestuur;
- taken ten aanzien van de Democraat, zoals:
 - het secretariaat van de redaktieraad, waaronder het begeleiden van kopij tot aan de drukpers;
 - de verslaggeving vanuit het Hoofdbestuur;
 - de advertentiewerving;
- het voorbereiden en coördineren van radio- en TV-uitzendingen;
- enige taken ten aanzien van de publiciteitsmaterialen van de partij, zoals:
 - het beheer
 - het coördineren van de werkzaamheden inzake vormgeving en vervaardiging
- het coördineren van ledenwerfacties en de bewaking van de voortgang en de resultaten van deze akties.

De stafmedewerker Publiciteit is een part-time functie van 25 uur per week

In februari 1981 start D'66 haar verkiezingscampagne voor de Tweede Kamerverkiezingen. De stafmedewerker Publiciteit kan toegevoegd worden aan het campagneteam. Daardoor kan het totaal aantal te werken uren, tot 1 juni 1981 op 40 uur per week worden gebracht.

In deze functie gelden de volgende eisen:

- Een voltooide HBO-opleiding of daarmee vergelijkbaar niveau;
- een ontwikkeld taalgebruik (mondeling en schriftelijk);
- beschikken over initiatief, incassings- en doorzettingsvermogen;
- goede contactuele eigenschappen;
- enige jaren ervaring met soortgelijk werk;
- zelfstandig kunnende werken.

Voor deze functie wordt geboden:

- een interessante functie in het hart van een dynamische, politieke organisatie;
- een salarisniveau van minimaal f 2.323,— tot maximaal f 4.497,— per maand, op basis van een 40-urige werkweek; afhankelijk van leeftijd en ervaring.

Sollicitaties kunt u vóór 21 januari 1981 richten aan de Sollicitatiecommissie, p/a Hoofdbestuur Politieke Partij Democraten '66, Bezuidenhoutseweg 195, 2594 AJ Den Haag.

Voor nadere inlichtingen kunt u zich wenden tot: Ad van Tiel, Publiciteitscoördinator van het Hoofdbestuur, p/a Bezuidenhoutseweg 195, Den Haag.

gekozen uitgang. De studierichtingen moeten zodanig zijn opgebouwd, dat na een vrij algemene propedeuse, het aantal uitgangsspecifieke vakken steeds hoger wordt naarmate de studie vordert. Een rigide kolommenstructuur dient te worden voorkomen. De eigen keuze wordt de student kracht achter de allocatie van studerende. De toetsing door de Minister van Onderwijs dient zich vooral te richten op de uitgangsvereisten. De uit deze vereisten voortvloeiende nominale studieduur, voor het verwerven van een minimumpakket dient 4 à 5 jaar te zijn. Het leerrecht voor het Hoger Onderwijs zou zo'n 2 jaar langer mogen zijn. In deze periode krijgt de betrokkene de kans om enigszins te dwalen of om additionele vaardigheden op sociaal, cultureel of maatschappelijk terrein te verwerven en verder om zijn of haar eindpakket te verrijken met andere vakken. Waar dit onvermijdelijk is voor de te verwerven kwaliteiten kan post-doctoraal applicatieonderwijs worden aangeboden.

De hierboven geschetste opzet leent zich uitstekend voor multi- en interdisciplinaire opleidingen. In geval van een niet voltooide opleiding wordt een dossier-diploma verstrekt.

Bestuursstructuur en financiële planning

De autonomie van de onderwijsinstellingen moet geschaagd worden door een democratische bestuursstructuur. De WUB biedt daarvoor betere perspectieven dan de WWO '81; met name waar deze laatste de samenstelling van de raden en besturen wil wijzigen dreigt de legitimiteit verloren te gaan. Ook het kaderwetkarakter van de WUB doet meer recht aan de vrijheid en diversiteit van de instellingen.

Planning in de vorm van meerjarenafspraken, zowel extern als intern, is een goede zaak. Voorkomen moet echter worden, dat hierdoor de planning en de daarin besloten keuzen zich te veel gaat onttrekken aan de landelijke en universitaire politieke organen.

Dit is in uiterst kort bestek de wijze waarop wij de uitgangspunten van de onderwijsparagraaf vertalen in een structuur voor het Hoger Onderwijs. Wij hopen dit alternatief op 17 januari, in de vorm van amendementen aan u voor te leggen. Ook voor Onderwijs geldt, dat de inbreng van D'66 wel eens doorslaggevend zou kunnen zijn; daarom is het goed als de partij tijdig haar conclusies trekt uit de serieuze bezwaren, die de betrokkenen hebben tegen een twee-fasenstructuur voor het Hoger Onderwijs.

VROUWEN, ZET HET ONRECHT EENS RECHT

door P. van der Spek uit Beverwijk

Veel wordt er in de Democraat geschreven over de Rechten van de Vrouw; het recht op arbeid, gelijke beloning enz.

Dat is een goede zaak. Het zijn vooral vrouwen die zich ermee binnen de partij bezighouden.

Maar wie onrecht recht wil trekken, moet ook genegen zijn dat te doen als het ten koste van de eigen groep gaat.

Ik doel hier op het recht dat een man heeft bij echtscheiding; onder andere met betrekking op de woning en de kinderen. Op dit gebied worden de vrouwen nog steeds gezien als „ziegig” door de rechters en advocaten. De man is meestal tot zwerven gedoemd. Het dak boven zijn hoofd wordt hem zonder vorm van proces onteigd. Opnieuw beginnen is vaak financieel niet mogelijk vooral als hij voor de vrouw en de kinderen moet blijven betalen. De vrouw gaat gewoon door, hoeft niet te werken (ABW uitkering). Voor de vrouw is het mogelijk de Omgangsregeling te saboteren zonder dat er maatregelen tegen genomen kunnen worden. Maar als je als man een dag te laat bent met de betaling krijg je dreigbrieven van de Raad voor de Kinderbescherming met de mededeling dat, als het weer gebeurt, er loonbeslag volgt.

Ik heb nog nooit een vrouw horen zeggen of zien schrijven dat deze echtscheidingswet en de omgangsregeling op de helling moeten. Zijn ze bang in eigen vlees te snijden?

EEN VROUWELIJK AMENDEMENT

door Friede Mulder

Zijn vrouwen zachter dan mannen? Het hangt er van af, wat je onder „zacht” verstaat. In de zachte sector van de samenleving kan het hard toegaan; en zo is het ook met vrouwen.

Toch is er een biologische bepaaldheid, die we „zacht” zouden kunnen noemen: het afzien van „momentopnamen”, het hechten aan de „duur” van de dingen. De studies op dit terrein zijn niet zo in de mode, maar hebben er niet minder waarde om. (Corinne Hut, „Men and Women”).

Als in het amendement 1577 (1/11/80), dat de geschiedenis in zal gaan als het amendement Bischoff, staat dat er een „regelmatig” beraad nodig is om te komen tot een evenwichtige afweging, dan is dat zo een nieuw woordgebruik, dat NRC-Handelsblad meent het woord „regelmatig” tussen aanhalingstekens te moeten plaatsen. De diplomatie kent het niet. Het is het cyclische, vrouwelijke woordgebruik.

Brinkhorst vindt de tekst niet ideaal, maar maakt de indruk geen spelbreker te willen zijn. Maar zie, ook een woord emancipeert zich snel. Nog geen drie dagen later is er een tegenvoeter (v. d. Ploeg van de VVD), die het woord in de mond neemt in een discussie over de Lauwerszee: hier is nodig een „regelmatige” rapportage. (Zeker, er is verschil tussen geschreven en gesproken tekst). Maar toch, een zeer trend-gevoelig man, zullen we maar zeggen.

Toch niet zo plezierig, dat een woord zo snel op het politieke forum geaccepteerd wordt; een devaluatie lijkt dan snel nabij. Misschien mag hier een waarschuwing liggen voor de toekomst. Welke inhoud zal worden gegeven aan de woorden: regelmatig beraad? Want de geloofwaardigheid van een formulering hangt toch wel af van de persoon die 'm lanceert én van hem, die er verder mee zal moeten werken. Zoals dat tot nu toe gedaan is, was het goed. De indienster werd na afloop door vele mannen gezoend. Ik was jaloers.

Nu het CONGRES VAN 1 NOVEMBER toch ter sprake komt: Er is nogal wat over nagekaart, ook door middel van brieven.

Het bestuur van de afd. Ermelo is bijzonder ontstemd over de afhandeling van het punt kernbewapening tijdens het laatste congres. Kernbewapening is een emotioneel onderwerp dat zorgvuldig behandeld dient te worden. Dat was bepaald niet het geval op genoemd congres, integendeel, er werd naar onze mening (on) behoorlijk gemanipuleerd!

Zo bleken politiek belangrijke voorstanders van de motie Bischoff nagenoeg allemaal aan het einde van de sprekerslijst terecht te zijn gekomen. Daardoor kon invloed op de uitslag van de stemming worden uitgeoefend.

Onvermijdelijk werd daarmee de INDRIJK GEWEKT dat één en ander in scène was gezet. Naar onze mening is het niet juist dat de volgorde door iemand mede zelf wordt bepaald.

Wij stellen voor om voortaan de volgorde der sprekers door een (eerlijke) loting te laten bepalen, bijv. op éénzelfde wijze als bij stemmingen in de gemeenteraden. Hierbij bepaalt het lot wie het eerst zijn (mondelijke) stem mag uitbrengen. Overigens hebben wij nog een andere opmerking.

Wij vinden dat Jan Terlouw, net zoals ieder ander lid, zelf dient te bepalen of hij een bepaalde mening kenbaar wil maken of niet. Wij vinden de door hem „gesuggereerde” motie ongepast. Het congres had hierop niet in moeten gaan.

Soortgelijke kritische geluiden komen van Henk Hoen uit Groningen en van S. Engwirda uit Wageningen.

Voor P. Oostdam uit Noordwijkerhout was „het aannemen van het amendement Bischoff het vooruitschuiven van een probleem op een cda-achtige manier.” Hij wil „een soort commissie of groep gaan vormen om D'66 weer uit het midden te halen.”

Als afsluiting van de „congresstukken” een woordvoerder van hen, die het niet meer zien zitten.

BURGERS LET OP UW SAECK

door Th. Rinke de Wit uit Den Haag.

De onfrisse smaak, die ik overhield van ons congres in Utrecht wil helaas niet wijken. Dit komt door de wijze, waarop Jan Terlouw meende ons te moeten manipuleren. De bisschoppelijke encycieliek (dus uiteraard vaag en voor meerdere uitleg vatbaar) moest er even „fair” doorgedrukt worden.

Dit soort ondemocratisch gedrag is zo in tegenstelling tot het appèl voor duidelijkheid en democratie uit 1966, dat ik mij weer even dakloos voel als toen en niet langer lid kan blijven van D'66. Ik roep u op dit soort manipulaties met argusogen te volgen, aangezien de partij anders binnen de kortste keren als een plumpudding in elkaar zal zakken.

DE CARTOON

Het doet de redactie genoeg, dat de laatste cartoon zo goed bekeken is. Soms niet met instemming, zoals bijvoorbeeld door LOES I. SNOEKER uit Amsterdam:

Een woord, dat ik hier maar niet herhalen zal, ontvlood uit de haag mijnertanden, toen ik in de Democraat de cartoon zag. Ik vraag u hoe het mogelijk is dat zo'n cartoon gemaakt wordt en de redactieraad, waarin nota bene vrouwen zitting hebben, deze tekening plaatst zonder dat het iemand ook maar opvalt welk een discriminatie hieruit spreekt.

Erger wordt het wanneer u zich wel bewust bent geweest van deze discriminatie en desalniettemin besloten hebt toch tot plaatsing over te gaan.

Ik gun u het voordeel van de twijfel, maar zeg u wel dat ik zeer teleurgesteld ben en ik vraag me dan ook af welke conclusies ik moet trekken wanneer ik de levenshouding van de redactieleden in beschouwing neem.

Dank zij An Loot-Roth uit Blaricum kan de redactie zich revancheren:

d66

CURSUS VOOR BEGELEIDERS GEMEENTE- RAADSCURSUS

In het najaar gaan we cursussen gemeenteraad organiseren (voorzover de regio's daarmee zelf al niet begonnen zijn). Voor deze cursussen gemeenteraad zoeken we begeleiders (m/v). Om deze begeleiders voor te bereiden op hun taak geven we een cursus voor begeleiders. Deze cursus duurt een weekend (vrijdagavond – zaterdagmiddag) en wordt op drie plaatsen in het land gegeven.

Waar en wanneer?

Ede, Mon Rêve, 12/13 juni.

Kosten

Voor de deelnemers zijn er geen kosten aan deze cursus verbonden

BASISCURSUS DISCUSSIE- EN VERGADER- TECHNIEK

Zoveel mogelijk mensen moeten kunnen meedoen aan de democratische besluitvorming. Voor sommige mensen zijn er drempels, omdat ze niet gewend zijn te discussiëren of te vergaderen. Daarom organiseert het PSVI een basiscursus discussie en vergadertechniek. De cursus zal drie dinsdagavonden duren.

Waar en wanneer?

In Groningen, Leeuwarden, Assen, Zwolle, Arnhem, Utrecht, Haarlem, Den Haag, Middelburg, Den Bosch en Maastricht op 7, 14 en 21 april.

Kosten

f 30,- per deelnemer

FORUMTRAINING

Deze training is bedoeld om mee te kunnen doen als D'66 vertegenwoordiger (m/v) in de forums van de 9 samenwerkende vrouwenverenigingen (± 200 plaatsen in Nederland). Dit jaar zijn de onderwerpen: *culturele minderheden* en *de jeugd van tegenwoordig*. Bovendien organiseren deze vrouwenverenigingen een verkiezingsforum waarop ingegaan zal worden op de *bezuinigingen* en op *de samenleving in het jaar 2000*.

Als voorbereiding op deze forums hebben we een aantal (mid)dagen georganiseerd.

Waar en wanneer?

Utrecht

dinsdagmiddag 20 januari:

culturele minderheden

dinsdagmiddag 27 januari:

jeugd

dinsdagmiddag 3 februari:

bezuinigingen

dinsdagmiddag 10 februari:

samenleving in 2000

voor diegenen die niet op dinsdagmiddag kunnen zaterdag 24 januari:

culturele minderheden jeugd

zaterdag 7 februari:

bezuinigingen samenleving in 2000

NB Het PSVI heeft een informatie pakket over deze onderwerpen gemaakt (kosten infopakket f 5,-).

THEMADAGEN

D'66 GEMEENTERAADSLEDEN

Onderwijs

Rolverdeling tussen rijk-gemeente op gebied van onderwijs/begeleiding. Voorbereidingen op gemeentelijk niveau van de Wet Basisonderwijs. Totstandkoming en inhoud van een schoolwerkplan. Teruglopend leerlingenaantal en de consequenties daarvan. D'66 optiek t.a.v. rol bijzonder-openbaar onderwijs.

Waar en wanneer?

Rotterdam: 31 januari

Groningen: 7 februari

Nijmegen: 14 februari

Welzijn

Decentralisatie welzijnsbeleid: hoe organiseer je het en hoe betaal je het?

Waar en wanneer?

Rotterdam: 4 april

Groningen: 11 april

Nijmegen: 28 april

Kosten

f 25,- per deelnemer (inclusief lunch)

AFDELINGSBESTUURDERSCURSUS

Deze cursus is voor afdelingsbestuurders. Inhoud: het verkrijgen van meer kennis en inzicht in partijorganisatie. Wat kan een jaarprogramma zijn van een afdeling? Hoe verzorg je de relatie tussen afdeling – fractie, afdeling – regio en tussen bestuur – leden?

Waar en wanneer?

Gelderland, Ede

10 en 30/31 januari

Utrecht, Soesterberg

10 en 23/24 januari

Zeeland, Zeeuws Vlaanderen

24/25 januari

Noord Brabant, Uden

7 en 13/14 februari

Kosten

f 50,- per deelnemer (m.u.v. Zeeland en Noord Brabant)

BASISCURSUS VROUWEN

Deze cursus is bedoeld voor vrouwen, die (nog) niet actief zijn binnen D'66. Wat is het mens- en maatschappijbeeld van D'66 en hoe is dit in de praktijk te verwezenlijken? Informatie over en inzicht in het actief deelnemen binnen D'66.

Waar en wanneer?

Noord Holland Alkmaar

10 en 23/24 januari

Zuid Holland Boskoop

10 en 30/31 januari

In het noorden van het land zal in overleg een cursus worden georganiseerd

Kosten

f 35,- per deelnemer